

Brüssel, 19. november 2021
(OR. en)

14151/21

Institutsioonidevaheline
dokument:
2021/0366(COD)

FORETS 78
AGRI 566
ENV 914
CLIMA 399
PROCIV 149
JUR 653
DEVGEN 210
RELEX 997
UD 284
PROBA 53
FAO 42
SUSTDEV 162
IA 185
CODEC 1507

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	18. november 2021
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2021) 706 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, milles käsitletakse teatavate raadamise ja metsade degradeerumisega seotud kaupade ja toodete liidu turul kättesaadavaks tegemist ja liidust eksportimist ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 995/2010

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2021) 706 final.

Lisatud: COM(2021) 706 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 17.11.2021
COM(2021) 706 final

2021/0366 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

milles käsitletakse teatavate raadamise ja metsade degradeerumisega seotud kaupade ja toodete liidu turul kättesaadavaks tegemist ja liidust eksportimist ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 995/2010

(EMPs kohaldatav tekst)

{SEC(2021) 395 final} - {SEC(2021) 396 final} - {SWD(2021) 325 final} -
{SWD(2021) 326 final} - {SWD(2021) 327 final} - {SWD(2021) 328 final} -
{SWD(2021) 329 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Raadamine ja metsade degradeerumine toimub muret tekitava kiirusega ning süvendab kliimamuutusi ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemist. Raadamise ja metsade degradeerumise peamine põhjus on **põllumajandusmaa laiendamine**, et toota selliseid kaupu nagu veised, puit, palmiõli, soja, kakao või kohv. On selge, et sellele suundumusele lisab hoogu maailma rahvastiku kasvamine ja suurenev nõudlus põllumajandustoodete, eriti loomset päritolu toodete järele, mis omakorda suurendavad põllumajandusmaa vajadust ja survet metsadele. Kuna toiduainete tootmisele hakkavad mõju avaldama muutuvad kliimamuutused, on vaja üle minna kestlikule tootmisele, mis ei too kaasa metsade edasist raadamist ja degradeerumist.

ELi osakaal raadamise ja metsade degradeerumisega seotud kaupade tarbimises on suur ning tal puuduvad spetsiaalsed ja tulemuslikud õigusnormid, et vähendada enda osa nendes suundumustes. Käesoleva algatuse eesmärk on seega piirata raadamist ja metsade degradeerumist, mida põhjustab ELi tarbimine ja tootmine. Eeldatavasti vähendab see kasvuhoonegaaside heidet ja aitab tõkestada bioloogilise mitmekesisuse vähenemist maailmas. Selle algatuse eesmärk on **minimeerida raadamise või metsade degradeerumisega seotud tarneahelatest saadud toodete tarbimist** ning suurendada ELi nõudlust seaduslike ja raadamisvabade kaupade ja toodete järele ning nendega kauplemist.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesolev ettepanek tehti esmakordselt teatavaks komisjoni 2019. aasta teatises **ulatuslikumate ELi meetmete kohta maailma metsade kaitseks ja taastamiseks**¹ (edaspidi „2019. aasta teatis“), milles komisjon võttis endale kohustuse, et ta *„hindab täiendavaid nõudlusepoolseid regulatiiv- ja muid meetmeid ühiste reeglite ja ühise arusaamise tagamiseks seoses raadamisvabade tarneahelatega, et suurendada tarneahela läbipaistvust ja minimeerida ELi-suunalise põhitarbeainete impordiga seotud raadamise ning metsade seisundi halvenemise riski“*. Seejärel kinnitati seda kohustust Euroopa rohelises kokkuleppes,² ELi elurikkuse strateegias aastani 2030³ ja strateegias „Talust taldrikule“,⁴ kusjuures kahes viimases teatati vastava seadusandliku ettepaneku esitamisest 2021. aastal. Käesolev ettepanek on Euroopa rohelise kokkuleppe ja kõigi selle alusel välja töötatud algatuste lahutamatu osa ning kooskõlas nende üldeesmärkidega. See täiendab 2019. aasta teatises esitatud muid meetmeid, eelkõige järgmist: 1) **koostöö tootvate riikidega**, et tegeleda raadamise algpõhjustega ja edendada metsade kestlikku majandamist ning 2) **rahvusvaheline koostöö peamiste tarbivate riikidega**, et minimeerida lekkimist ja edendada sarnaste

¹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele *Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks*, COM/2019/352 final.

² Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele *Euroopa roheline kokkulepe*, COM/2019/640 final.

³ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele *ELi elurikkuse strateegia aastani 2030 „Toome looduse oma ellu tagasi“*, COM/2020/380 final.

⁴ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele *Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks*, COM/2020/381 final.

meetmete võtmist, et vältida raadamise ja metsade degradeerumisega seotud tarneahelatest saadud toodete turule laskmist.

Seepärast jätkab komisjon koostööd tootvate riikidega, pakkudes uut tüüpi toetust ja stiimuleid metsade kaitsmiseks, valitsemistava ja maavalduse parandamiseks, õigusnormide täitmise tõhustamiseks ning metsade kestliku majandamise, kliimamuutustele vastupidava põllumajanduse, kestliku intensiivistamise ja mitmekesistamise, agroökoloogia ja agrometsanduse edendamiseks.

Kehtivas ELi õigusraamistikus käsitletakse raadamist ainult osaliselt. ELi metsaõigusnormide täitmise järelevalve, metsahalduse ja puidukaubanduse (**FLEGT**) 2003. aasta tegevuskava⁵ on ELi peamine ebaseadusliku metsaraie ja sellega seotud kaubanduse vastane strateegia. Kuigi **FLEGT-tegevuskavaga püütakse lahendada ebaseadusliku metsaraie ja sellega seotud kaubanduse probleeme, ei käsitleta selles konkreetselt raadamist**. FLEGT-tegevuskava keskne element on vabatahtlik süsteem selle tagamiseks, et ELi imporditakse ainult seaduslikult varutud puitu nendest riikidest, kes on nõustunud selles süsteemis osalema. Selle süsteemi ELi-sisese õigusraamistiku moodustab metsaõigusnormide täitmise järelevalvet, metsahaldust ja puidukaubandust käsitlev määrus (**FLEGT-määrus**),⁶ millega kehtestatakse FLEGTi vabatahtlike partnerluslepingute aluseks olev litsentsimisüsteem. FLEGT-tegevuskava teine oluline element on **ELi puidumäärus**,⁷ millega keelatakse ebaseaduslikult varutud puitu ja puittooteid ELi turule lasta ning esimest korda kehtestatakse puitu turule laskvate ettevõtjate kohustused. Nii FLEGT-määrus kui ka ELi puidumäärus on läbinud toimivuskontrolli ning ka käesolevas määruses esitatud poliitikavariandid tuginevad toimivuskontrolli tulemustele.

Tuginedes FLEGT-tegevuskava ja -määruse raames saadud kogemustele ja tehtud järeldustele, loob komisjon vajaduse korral metsapartnerlusi asjaomaste partnerriikidega. Metsapartnerluse peamine eesmärk on kaitsta, taastada ja/või tagada metsa kestlik kasutamine terviklikul ja integreeritud viisil, et saavutada Euroopa rohelise kokkuleppe prioriteedid ja ELi arengukoostöö eesmärgid, nagu vaesuse vähendamine, hea valitsemistava, inimõigused. Need edendavad metsahaldust ja poliitikareforme, et püüelda metsade kestliku majandamise poole, ning aitavad peatada raadamist ja metsade degradeerumist.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

2019. aasta teatises on esitatud üldeesmärk kaitsta ja parandada olemasolevate metsade, eelkõige primaarmetsade seisundit ning suurendada kogu maailmas kestliku ja bioloogiliselt mitmekesise metsaga kaetust. Euroopa rohelise kokkuleppe seisukohast on ELi elurikkuse strateegia aastani 2030 ja strateegia „Talust taldrikule“ eesmärkide saavutamiseks olulised nii kõnealune seadusandlik ettepanek kui ka muud meetmed, mille eesmärk on vältida või minimeerida raadamise või metsade degradeerumisega seotud tarneahelatest saadud toodete laskmist ELi turule. Oluline algatus on veel näiteks teatis „Maapiirkondade arengu pikaajaline visioon“⁸.

⁵ Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Metsaõigusnormide täitmise järelevalve, metsahaldus ja puidukaubandus (FLEGT). ELi tegevuskava ettepanek“ (COM(2003) 251 final).

⁶ Nõukogu 20. detsembri 2005. aasta määrus (EÜ) nr 2173/2005 FLEGT-litsentsimisüsteemi kehtestamise kohta puidu impordi suhtes Euroopa Ühendusse.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta määrus (EL) nr 995/2010, milles sätestatakse puitu ja puittooteid turule laskvate ettevõtjate kohustused.

⁸ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele *Maapiirkondade arengu pikaajaline visioon. Tugevamad, ühendatud, vastupanuvõimelised ja jõukad ELi maapiirkonnad 2040. aastaks*, COM(2021) 345 final.

Uues **ELi metsastrateegias** kinnitatakse, et 2019. aasta teatises juba nimetatud meetmed moodustavad ELi ülemaailmse tegevuse, sealhulgas käesoleva seadusandliku algatuse põhiraamistiku ning neid võetakse ettenähtud viisil ja järjekindlalt arvesse sisepoliitika kujundamisel.

Käesolev määrus täiendab **äriühingu kestlikku juhtimist** käsitlevat seadusandlikku algatust, mille eesmärk on täiendada ELi õigusraamistikku äriühinguõiguse ja äriühingu üldjuhtimise kohta. See algatus põhineb horisontaalsel lähenemisviisil, milles võetakse arvesse inimõigustele ja keskkonnale ebasoodsate tegevuste mõju ettevõtjate käitumisele nende tegevuses ja väärtusahelates. Kuigi äriühingu kestliku juhtimise kord käsitleb äritegevust ja väärtusahelaid üldiselt, keskendutakse raadamise kontekstis konkreetsetele toodetele ja toodete tarneahelatele. Kahe algatuse üldeesmärgid võivad olla ühised ja vastastikku toetavad, kuid konkreetset eesmärgid on erinevad.

Äriühingu kestliku juhtimise algatuse hoolsuskohustust kavatakse eri sektorites rakendada paljude suurte ELi ettevõtete korral (teatavate keskmise suurusega ettevõtjate jaoks on kehtestatud sihipärasem kord), kuid hõlmata tahetakse ka liiduväliseid ettevõtteid. Raadamist käsitleval seadusandlikul algatusel on väga konkreetne eesmärk piirata raadamisega seotud toodete ELi turule laskmist ning selle nõuded on mõnes valdkonnas spetsiifilisemad kui äriühingu kestliku juhtimise algatusest tulenevad üldised kohustused. See hõlmab ka keeldu, mida kasutatakse kõigi ettevõtjate korral, kes lasevad asjaomaseid tooteid turule, sealhulgas nii ELi kui ka liiduvälised ettevõtjad nende õiguslikust vormist ja suurusest olenemata. Kui äriühingu kestliku juhtimise algatuse nõuded on raadamist käsitleva määruse nõuetest rangemad, siis kehtivad need koostoimes.

Käesolev algatus ei ole spetsiaalselt suunatud **finantssektorile ja investeringutele**. Kestliku rahastuse valdkonna olemasolevad algatused, nagu ELi taksonoomiamääruse ja tulevase äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi (praegune muud kui finantsaruandlust käsitlev direktiiv) rakendamine, sobivad hästi selleks, et tegeleda raadamise mõjuga finants- ja investeerimissektoritele, mistõttu need täiendavad ja toetavad kõnealust seadusandlikku algatust raadamise kohta.

Äriühingute kestlikkusaruandluse direktiiviga ja taksonoomiamäärusega kehtestatakse avalikustamiskohustused ka mittefinantsettevõtjatele, kusjuures direktiiviga nähakse ette valdkondlike aruandlusstandardite avaldamine 2023. aasta oktoobriks ning ELi taksonoomiamääruse alusel on delegeeritud õigusaktiga metsanduse jaoks juba kehtestatud tehnilised kriteeriumid kliimamuutuste leevendamiseks ja nendega kohanemiseks, kuid põllumajanduse kriteeriumide avaldamine on viibinud. Ülejäänud nelja keskkonnamääruse puhul saab delegeeritud õigusaktidega hõlmata mõlemat majandustegevust.

Eeldatavalt kohaldatakse käesolevat määruse ettepanekut koos taastuvenergia direktiiviga⁹ ka teatavate kaupade suhtes, mida kasutatakse biokütusena või biokütuste tootmiseks, näiteks puidugraanulid või soja ja palmiõli derivaadid. Nende kahe ELi õigusnormide kogumi eesmärgid täiendavad teineteist, sest mõlemad käsitlevad kliimamuutuste ja elurikkuse vähenemise vastu võitlemise äärmiselt olulisi eesmärgi. Selle seadusandliku algatusega kehtestatakse ELi põhjustatava raadamise piiramiseks nõuded ELi turule lastavatele kaupadele ja toodetele, mis on seotud raadamise ja metsade degradeerumisega. Taastuvenergia direktiivis on muu hulgas kehtestatud biokütuste, vedelate biokütuste ja

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328/82, 21.12.2018, lk 82–209).

biomassi kestlikkuse kriteeriumide normid ning kindlaks määratud ELi eesmärk saavutada 2030. aastaks vähemalt 32 % taastuvenergia osakaal.

Nende õigusaktide praktiline koostoime seisneb selles, et mõlema kohaldamisalasse kuuluvate kaupade ja toodete kohta kehtivad üldised turulepääsu nõuded ja neid võetakse arvesse taastuvenergiana. Need nõuded on omavahel kooskõlas ja teineteist toetavad. Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/807¹⁰ (millega täiendatakse direktiivi (EL) 2018/2001 selliste maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteainete kindlaksmääramise osas, mille tootmise ala on märkimisväärselt laienenud suure süsinikuvaruga maale, ning maakasutuse kaudse muutuse väikese riskiga biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste sertifitseerimise osas) kohase maakasutuse kaudse muutuse väikese riski sertifitseerimissüsteemide erijuhtumi korral võivad neid sertifitseerimissüsteeme oma hoolsuskohustuse täitmise süsteemide raames kasutada ka ettevõtjad ja kauplējad, et saada teavet käesoleva määruse artikliga 9 ettenähtud jälgitavuse ja teabe nõuete täitmiseks. Nagu mis tahes muu sertifitseerimissüsteemi puhul, ei mõjuta nende kasutamine ettevõtjate ja kauplējate juriidilist vastutust ja kohustusi, mis neil käesoleva määruse alusel on seoses hoolsuskohustuse täitmisega.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

ELi pädevus võtta meetmeid raadamise ja metsade degradeerumise valdkonnas tuleneb Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitest keskkonnakaitse kohta. ELi toimimise lepingu artikli 191 lõikes 1 on sätestatud, et liidu keskkonnapoliitika eesmärgid on „*keskkonna säilitamine, kaitsmine ja selle kvaliteedi parandamine, inimeste tervise kaitsmine, loodusvarade kaalutletud ja mõistlik kasutamine, piirkondlike ja üleilmsete keskkonnaprobleemide lahendamise meetmete edendamine ning eelkõige võitlus kliimamuutuste vastu*“. Selliste meetmete liidu tasandil vastuvõtmine, mille eesmärk on võidelda raadamise ja metsade degradeerumise vastu, aitab vähendada kasvuhooonegaaside heidet, suurendada vastupanuvõimet kliimamuutustele ja vähendada inimtegevuse mõju elurikkusele ning aitab seega märkimisväärselt kaasa keskkonnapoliitika iga eesmärgi saavutamisele. Seega tuleks ettepaneku õigusliku alusena kasutada ELi toimimise lepingu artiklit 192.

Nagu paljudel keskkonnaküsimustel, võib ka ühes piirkonnas toimuva raadamise tagajärgedel olla üleilmne mõju. Seega on asjakohane, et ettepanek hõlmaks nii kodumaiseid kui ka vabasse ringlusse lubatud või eksporditavaid tooteid vastavalt kavandatud õiguslikule alusele. See võimaldab järgida ELi toimimise lepingu artikli 191 lõiget 2, mille kohaselt peab liidu keskkonnapoliitika eesmärk olema kaitstuse kõrge tase, ning Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 3 lõiget 3, mille kohaselt on keskkonnakaitse kõrge taseme edendamine ja keskkonna kvaliteedi parandamine määratletud kui üks liidu eesmärkidest.

ELi toimimise lepingu artikli 192 lõikes 1 on sätestatud, et „*toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ning pärast konsulteerimist Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komiteega, otsustavad Euroopa Parlament ja nõukogu, missuguseid meetmeid tuleb liidul võtta, et saavutada artiklis 191 seatud eesmärgid*“.

¹⁰ Komisjoni 13. märtsi 2019. aasta delegeeritud määrus (EL) 2019/807, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 selliste maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteainete kindlaksmääramise osas, mille tootmise ala on märkimisväärselt laienenud suure süsinikuvaruga maale, ning maakasutuse kaudse muutuse väikese riskiga biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste sertifitseerimise osas (ELT L 133, 21.5.2019, lk 1–7).

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Raadamise ja metsade degradeerumise peamised põhjused on seotud nii ELi turu kui ka rahvusvahelise kaubandusega. ELi tasandil on vaja võtta meetmeid, et käsitleda ELi tarbimise mõju ja rahvusvahelise kaubanduse küsimusi koordineeritud ja ühtlustatud viisil, tagades ELi turu heaks toimimiseks vajaliku õiguskindluse ja selguse. Ühtlustatud lähenemisviisi puudumise korral võtaksid mitu liikmesriiki sisekaubandust piiravaid meetmeid, mis häiriks siseturu toimimist. See mõjutaks tugevalt ELi turu toimimist, seaks ohtu Euroopa ettevõtjate suutlikkuse hankida käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvaid tooteid/kaupu ja kahjustaks ELi meetmete usaldusväärsust. Osad liikmesriigid võiksid otsustada mitte vastu võtta meetmeid, mis piiravad teiste liikmesriikide võetud meetmete võimalikku mõju raadamisele.

Algatus hõlmab rahvusvahelisi ja sageli ülemaailmseid toodete tarneahelaid. ELi kogemus tarneahela keerukate (näiteks ebaseadusliku raiega seotud õigusaktidest tulenevate) küsimustega tegelemisel näitab, et on oluline tagada ettevõtjatele võrdsed tingimused nõuete osas, mida tuleb täita enne toodete (kaubad ja nendest saadud tooted) esmakordset ELi turule laskmist.

Kohaldatavate õigusnormide puudumine Euroopa tasandil asetab vastutustundlikud ettevõtjad, kes on valmis oma tarneahelaid puhastama, ebasoodsasse konkurentsiolukorda ja premeerib jätkusuutmatut käitumist. Seega, kuigi keskkond kuulub ELi ja liikmesriikide jagatud pädevusse, on vaja kogu ELi hõlmavaid meetmeid, et tagada ühine arusaamine tarneahelatest, mis ei oleks seotud raadamise ja metsade degradeerumisega, suurendada selliste tarneahelate läbipaistvust ning võimaldada meetme ulatuse kaudu märkimisväärset mõju raadamisele.

Niivõrd kui käesolev algatus hõlmab nii vabasse ringlusse lubatud kui ka liidu turult eksporditud kaupu, oleks liidu tasandi meede tõhusam kui liikmesriigi tasandi meede, sest see hoiaks ära võimaliku ebasoodsa mõju siseturu toimimisele ja kaubanduse aspektidele. ELi meetmed võivad seega täiendada ja tugevdada liikmesriikide jõupingutusi. Kui EL ei tegutseks, säiliks ELi tarbimisega seotud raadamise ja metsade degradeerumise probleem ning see süveneks veelgi. See võib negatiivselt mõjutada ELi jõupingutusi elurikkuse üleilmse kaitse ja kliimamuutuste valdkonnas.

- **Proportsionaalsus**

Käesoleva seadusandliku algatusega tõhustab EL oma meetmeid raadamise ja metsade degradeerumise vastu, luues põhjaliku ja rakendatava õigusraamistiku, millega stimuleeritakse üleminekut kestlikele tarneahelatele kõigis tootjariikides nii ELis kui ka väljaspool seda. See muudaks ELi kogu maailmas standardite kehtestajana usaldusväärseks. Minimaalne rahaliselt väljendatud kasu tasakaalustab selgelt kulud. Algatus on kooskõlas ka lahendatava probleemi tõsiduse ja kiireloomulisusega ning Euroopa rohelise kokkuleppe prioriteetidega.

Käesoleva seadusandliku algatuse eesmärk on minimeerida ELi osakaalu raadamises ja metsade degradeerumises. Selle eesmärgi saavutamiseks luuakse astmeline kohustuslik hoolsuskohustuse täitmise süsteem, mis põhineb mõiste „raadamisvaba“ määratlusel ja võrdlussüsteemil. Nagu näitab analüüs „*Mõjuhinnangus ELi turule lastud toodetega seotud raadamise ja metsade seisundi halvenemise riski minimeerimise kohta*“ (edaspidi „mõjuhinnang“), on need meetmed eeldatavalt kõige tulemuslikumad ELi põhjustatava raadamise ohjeldamisel ja kõige tõhusamad käesoleva algatuse ettevalmistamise käigus läbivaadatute seas. Mõjuhinnangu tulemused näitavad, et õiguslikult siduvad variandid

(näiteks nõue, et kaubad ja tooted oleksid raadamisvabad, kohustuslik hoolsuskohustus jms) oleksid tõhusamad kui vabatahtlikud meetmed (näiteks vabatahtlik hoolsuskohustus, vabatahtlik märgistamine või vabatahtlik eraviisiline sertifitseerimine). Neid järeldusi kinnitas avatud avaliku konsultatsiooni tulemus, kus valdav enamik sidusrühmi (ettevõtjate ühendused ja valitsusvälised organisatsioonid) toetasid kohustuslikku hoolsuskohustuse korda.

- **Vahendi valik**

Kavandatud õigusakt on määrus, sest on vaja tagada ühtlustamise kõrgeim tase, et vältida liikmesriikide erinevate standardite kooseksisteerimist, mis kahjustaks kaupade vaba liikumise aluspõhimõtet. Määrusega kehtestatakse **otsesed nõuded kõigile ettevõtjatele**, pakkudes seega vajalikku õiguskindlust ja jõustamisvõimalust täielikult integreeritud turu jaoks kogu ELis. Määrusega tagatakse ka **kohustuste üheaegne ja ühesugune rakendamine kõigis 27 liikmesriigis**. Samuti **vähendatakse määrusega ülevõtmisprotsessi ajakava ebamäärasust**, mis tavaliselt kaasneb direktiiviga valdkonnas, kus turu prognoositud suurenemise ja turudünaamika üldisema muutumise tõttu on aeg ja õiguskindlus kriitilise tähtsusega.

Vahend on kavandatud ka tulevikukindla dünaamilise süsteemina, mis võimaldab **kohanduda turu arengusuundade ning uute andmete ja teaduslike tõenditega**. Selleks **on komisjonile ette nähtud mitu volitust**, mis võimaldavad rakendusmeetmete väljatöötamist, muu hulgas avaldada riigipõhise võrdlemise tulemusel ja vaadata läbi määruse kohaldamisalasse kuuluvad kaubad.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Käesolev algatus tugineb ELi puidumääruse ja FLEGT-määruse toimivuskontrolli tulemustele. Toimivuskontroll tehti koos käesoleva määruse mõjuhinnanguga.

ELi puidumääruse toimivuskontroll näitas, et ELi puidumäärus on parandanud olukorda kolmandates riikides, sealhulgas riikides, kes on otsustanud vabatahtliku partnerluse lepingu protsessides mitte osaleda. Peamised ELi kaubanduspartnerid on astunud samme oma metsahaldussüsteemide tugevdamiseks ja ebaseadusliku metsaraie vähendamiseks, et täita ELi puidumääruse nõudeid. ELi puidumäärus, isegi koos paljude takistavate puudustega selle ülesehituses ja järgmise tagamises, on andnud mõningaid positiivseid tulemusi nii tulemuslikkuse kui ka tõhususe osas. Selle üleilmne ulatus on andnud ELile aluse tihedaks koostööks teiste tarbijariikidega. Teised tarbijariigid ja kaubanduspartnerid kogu maailmas on heaks kiitnud ELi puidumäärusega sarnased õiguslikud lähenemisviisid. Eriti oluline on seda meele pidada üldisemas raadamise kontekstis, sest see näitab, et isegi väheneva turuosa korral võib ELil olla mõju ja ta võib olla maailmas eeskujuks.

Vaatamata ELi puidumääruse rakendamise käigus kogetud probleemidele näitavad toimivuskontrolli tulemused, et selle määruse jaoks heaks kiidetud lähenemisviis – hoolsuskohustus – võimaldab paindlikkust, et reageerida uutele ja tekkivatele probleemidele, mis on seotud ebaseadusliku metsaraie ja maakasutuse muutumisega. Kõigile ELis asuvatele ettevõtjatele kehtestatud üldine hoolsuskohustuse nõue võimaldab samuti määrust paindlikult kohaldada kaubandusstruktuuri muutuste ja riikide riskiprofiilide muutuste suhtes. Kavandatud variant integreerib ja täiustab ELi puidumäärusega loodud raamistikku, mistõttu see määrus tunnistatakse kehtetuks.

Käesolevas määruses kohandatakse ja täiustatakse ELi puidumäärusega kehtestatud hoolsuskohustuse täitmise korda, lisades uusi elemente, nagu hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioon (artikkel 4), geograafiliste asukohaandmete esitamise nõue, kaupade ja toodete seostamine maatükiga, kus need toodeti (artikkel 9), tihedam koostöö tolliga (artiklid 14 ja 24), inspekteerimise miinimumtasemed (artikkel 14) ja riigipõhine võrdlemine (artiklid 25–26).

Seoses FLEGT-määrusega kinnitas toimivuskontroll FLEGTi vabatahtliku partnerluse lepingute saavutusi seoses sidusrühmade tõhustatud osalusega ja metsahaldusraamistike parandamisega partnerriikides ning tõi samal ajal esile määruse mitu puudust. Samuti on kontroll juhtinud tähelepanu sellele, et on vähe tõendeid selle kohta, et vabatahtliku partnerluse lepingud üldiselt on kaasa aidanud ebaseadusliku metsaraie vähendamisele. Kuigi määruse alusel loodud ELi süsteem oleks tõhus vahend ELi ettevõtjate nõuete täitmisega seotud kulude vähendamiseks, ei ole peamine vahend selle toimivuse tagamiseks, st vabatahtliku partnerluse lepingud, tulemusi andnud. Üks peamisi FLEGT-määrusega seotud probleeme on asjaolu, et ELi peamised kaubanduspartnerid ei ole näidanud üles huvi osaleda vabatahtliku partnerluse lepingu protsessis, ja selle tulemusena on vaid 3 % puiduimpordist ELi hõlmatud toimiva vabatahtliku partnerluse lepingu süsteemiga. Rohkem kui 15 aastat pärast seda, kui FLEGT-tegevuskava pani 2003. aastal nendele protsessidele aluse, on vaid üks riik 15st, kellega EL on osalenud vabatahtliku partnerluse lepingu protsessis, kehtestanud toimiva FLEGT-litsentsimissüsteemi ning ainult üks kümnest ELi suurimast puidukaubanduse partnerist osaleb vabatahtliku partnerluse lepingu protsessis.

Selleks et täita Euroopa Liidu võetud kahepoolseid kohustusi ja säilitada edusamme partnerriikidega, kellel on olemas toimiv süsteem (FLEGT-litsentsimise etapp), sisaldab käesolev määrus sätet FLEGT-litsentsiga puidu õiguspärasuse nõude täitmise kohta. Võimaluse korral ja partnerite kokkuleppel võib mõned vabatahtliku partnerluse lepingu komponendid metsahalduse edasiseks toetamiseks integreerida konkreetsetesse koostööprogrammidesse, näiteks metsa- või muudesse partnerlustesse.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Avatud avalikule konsultatsioonile, mille komisjon viis läbi 2020. aastal, laekus peaaegu 1,2 miljonit vastust. Enamik sidusrühmi nõustus vajadusega sekkuda ELi tasandil, eesmärgiga vähendada ELi osakaalu ülemaailmses raadamises ja metsade degradeerumises. Enamik sidusrühmi nõustus ka määratlema ELi mõiste „raadamisvaba“ kui poliitilise sekkumise nõude.

Mis puutub poliitikameetmetesse, siis avatud avalikul konsultatsioonil avaldati tugevat toetust õiguslikult siduvatele variantidele (nõue, et kaubad ja tooted oleksid raadamisvabad, kohustuslik hoolsuskohustus, kohustuslik riiklik sertifitseerimine jms), samas kui mittesiduvaid vabatahtlikke meetmeid, nagu vabatahtlik hoolsuskohustus, vabatahtlik märgistamine või vabatahtlik erasertifitseerimissüsteem, peeti ebatõhusaks. Valdav enamik sidusrühmi (ettevõtjate ühendused ja valitsusvälised organisatsioonid) toetas kohustuslikku hoolsuskohustuse korda, kuigi selle süsteemi eelistatavad üksikasjad on vastajate lõikes erinevad. Sidusrühmadega peetud konsultatsioonide üksikasjalikud järeldused, sealhulgas tagasiside esialgsele mõjuhinnaangule, avatud avaliku konsultatsiooni tulemused ja sidusrühmadega peetud suunatud konsultatsiooni tulemus, on esitatud mõjuhinnaangu 2. lisas.

Kooskõlas 2019. aasta teatises, Euroopa rohelises kokkuleppes, 2030. aasta ELi elurikkuse strateegias ja strateegias „Talust toidulauale“ esitatud avaldusega keskendutakse käesolevas algatuses metsale. Euroopa Parlament ja valitsusvälised organisatsioonid pooldasid ka muude

ökosüsteemide kaasamist. Kehtivatest õigusaktidest saadud kogemuste põhjal peeti kohaldamisala sellist laiendamist ennatlikuks, kuna praktiliste kogemuste puudumine kahjustaks hinnatavate poliitikameetmete tõhusust ja jõustatavust. Varajase läbivaatamise käigus hinnatakse siiski, kas kohaldamisala laiendamine ka muudele ökosüsteemidele on vajalik ja teostatav.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Erinevate variantide analüüsi toetamiseks sõlmis komisjon välisekspertidega **toetuslepingu**, et viia läbi kaks uuringut: „*Nõudlusega seotud meetmete mõju hindamine raadamise käsitlemiseks*“ ja „*Toetusuuring ELi puidumääruse ja FLEGT-määruse toimivuskontrolliks*“. Nendes uuringutes käsitleti osa mõjuhindangus ja käesolevas määruses esitatud poliitikavariantide aluseks olevast analüüsist ja andmetest. Algatus tugineb ka kolmanda uuringu järeldustele, milles keskenduti „*Metsandussektori ja puidupõhiste toodete sertifitseerimis- ja kontrollisüsteemidele*“ ning mis viidi läbi koos mõjuhindanguga.

Komisjon kasutas ka maailma metsade kaitset ja taastamist käsitleva komisjoni eksperdirühma / mitme sidusrühma platvormi kohtumistel saadud teavet, samuti ELi puidumäärust ja FLEGT-määrust. Alates selle seadusandliku algatuse tegevuskava käivitamisest 2020. aasta veebruaris on rühm kohtunud üheksal korral erinevates koosseisudes ja korraldanud neli konkreetset teemat seminar, et koguda teavet mõjuhindangus uuritud poliitikavariantide kohta.

Peale eespool nimetatud toetusuuringute, eksperdirühma kohtumiste ja sidusrühmadega konsulteerimise pööras komisjon suurt tähelepanu ka Euroopa Parlamendi 22. oktoobri 2020. aasta resolutsioonile soovitud komisjonile ELi õigusraamistiku kohta, mille eesmärk on peatada ja pöörata tagasi ELi põhjustatav ülemaailmne raadamine (2020/2006 (INL)), ning ELi nõukogu väljendatud seisukohtadele, eelkõige nõukogu järeldustele 2019. aasta teatise kohta¹¹.

- **Mõjuhindang**

Ettevalmistava mõjuhindangu käigus tehtud esialgses rakendatavusuuringus käsitleti kokku 17 poliitilist meetet. See võimalike meetmete esialgne loetelu hõlmas paljusid võimalikke sekkumisi, sealhulgas nii regulatiivseid kui ka mitteregulatiivseid vahendeid. Teostatavusuuringu käigus hinnati iga poliitikameedet mitme kriteeriumi alusel, nagu õiguslik, tehniline ja poliitiline teostatavus ning proportsionaalsus, nende võimalik tulemuslikkus ja tõhusus ning tagasiside sidusrühmadelt, ELi liikmesriikidelt ja kolmandatelt riikidelt.

Teostatavusuuringu põhjal sõeluti välja viis poliitikavarianti, mida uuriti üksikasjalikumalt: 1) kohustusliku hooldsuskohustuse täitmise täiustatud kord; 2) võrdlussüsteem ja nõudeid rikkuvate ettevõtjate loetelu koos astmelise kohustusliku hooldsuskohustuse täitmise täiustatud süsteemiga; 3) kohustuslik riiklik sertifitseerimine koos hooldsuskohustuse täiustatud nõudega; 4) kohustuslik märgistamine koos hooldsuskohustuse täiustatud nõudega; 5) nõue, et ELi turule laskmiseks oleks kaup või toode raadamisvaba, mida toetavad võrdlusanalüüs ja riikide hoiatamise süsteemid.

¹¹ Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste järeldused teatise „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“ kohta – nõukogu järeldused (15151/19, 16. detsember 2019).

Kõik käsitletud poliitikavariandid tuginevad ühistele elementidele: 1) FAO määratlusel põhinev mõiste „raadamisvaba“ määratlus, millele tooted peavad vastama, ja täiendav nõue, et tooted peavad olema tootjariigi seaduste kohaselt seaduslikud; 2) tootemääratlus, mida regulaarselt vaadatakse läbi ja ajakohastatakse, keskendudes kaupadele, mille tarbimisega seotud raadamine ELis on kõige suurem (veiseliha-, palmiõli-, soja-, puidu-, kakao- ja kohvitooted) ning nendega seotud toodetele; 3) keeld lasta ELi turule kaupu ja tooteid, mis on seotud raadamise ja metsade degradeerumisega ning ei ole toodetud kooskõlas tootjariikide kohaldatavate ja asjakohaste õigusaktidega. Variandid 2–4 on ühendatud kohustusliku hoolsuskohustuse nõudega, nagu on välja pakutud variandis 1.

Eelistati varianti 2. Selles on ühendatud hoolsuskohustuse nõue ja riigipõhise võrdlemise süsteem, mille järgi liigitatakse riigid, võttes arvesse asjaomaste kaupadega seotud raadamist ja metsade degradeerumist lisaks kriteeriumidele, mis on seotud riikide osalemisega raadamise ja metsade degradeerumise vastases võitluses. Riikide kategooriaid on kolm: madala, standardse ja kõrge riskitasemega riigid. Ettevõtjate ja liikmesriikide ametiasutuste kohustused varieeruvad sõltuvalt tootjariigi riskitasemest, kusjuures madala riskitasemega riikide suhtes kohaldatakse lihtsustatud hoolsuskohustust ja kõrge riskitasemega riikide suhtes tõhustatud kontrollimist.

Eeldatavalt ennetatakse eelistatud poliitikavariandiga raadamist, mille põhjuseks on määrase kohaldamisalasse kuuluva kuue kauba tarbimine ja tootmine ELis, kusjuures prognoositav kasu on 2030. aastaks märkimisväärselt suurem kui säästetud 71 920 hektarit metsa, mida ELi põhjustatav raadamine ja metsade degradeerumine igal aastal mõjutavad. See tähendaks ka asjaomaste kaupade ELis tarbimise ja tootmise tõttu atmosfääri paisatava CO₂ heite vähendamist vähemalt 31,9 miljoni tonni võrra aastas, mis tähendaks vähemalt 3,2 miljardi euro suurust majanduslikku kokkuhoidu aastas. Peale selle peaks nimetatud variant aitama otsustavalt kaasa elurikkuse kaitsmisele, mis omakorda on tihedalt seotud kliimamuutuste ennetamisega.

Samuti peaks see variant aitama kaasa ELi sekkumise konkreetsete eesmärkide saavutamisele, nimelt võrdsete tingimuste loomisele ELi turul tegutsevatele ettevõtjatele, raadamise või metsade degradeerumisega seotud tarneahelatest saadud toodete tarbimise vähendamisele ning ELi nõudluse suurendamisele seaduslike ja raadamisvabade kaupade ja toodete järele ning nendega kauplemisele. Asjaomaseid kaupu tootvad väikepõllumajandustootjad võivad seista silmitsi kohanemisprobleemidega. Eeldatakse, et kõigi nende tegurite mõju vähendatakse 2020. aastaks kavandatud kuupäevaks, sest enamik praegu kaubanduses olevatest toodetest on hangitud maa-alalt, millelt tootmist alustati enne 2020. aastat.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Käesolev määrus peaks looma ELi turul tegutsevatele ettevõtjatele võrdsed võimalused. Eeldatavalt kasvab kestlikumat tootmist ja läbipaistvamaid tarneahelaid rakendavate tootjate turuosa ELi turul ja suureneb nende konkurentsivõime, võrreldes tootjatega, kes oma suurusest sõltumatult põhjustavad raadamist. Hoolsuskohustuse kulude peamine põhjus ei ole ettevõtte suurus, vaid on tarneahela keerukus ja riskid, mis on seotud riigiga, kust kaupu või tooteid hangitakse.

Kuigi hoolsuskohustuse täitmise korra rakendamine (ja vajaduse korral tarneahelate nihutamine) võib olla VKEdes jaoks keerulisem, võimaldaks hoolsuskohustuse nõue koos võrdlusanalüüsiga VKEdest ettevõtjatel ja kauplejatel saada kasu lihtsustatud hoolsuskohustuse väiksematest kuludest, kui nad valivad madala riskitasemega tarneahelatest saadud tooted.

Ettepanek sisaldab „Info- ja teavitussüsteemi“ (artikkel 29), mis võimaldaks teabe elektroonilist töötlemist nii pädevate asutuste vahel kui ka pädevate asutuste ja ettevõtjate vahel. See süsteem lihtsustab ja ühtlustab ettevõtjate kohustusi ning täitmist tagavate pädevate asutuste tööd.

- **Põhiõigused**

Kavandatud poliitikavariandiga nõutakse, et tooted peavad olema toodetud kooskõlas mõiste „raadamisvaba“ määratlusega ja tootjariigi seadustega. See tähendab, et hinnates toodete vastavust käesolevale algatusele, tuleb arvesse võtta tootmisriigis kohaldatavaid töö-, keskkonna- ja inimõigusi käsitlevaid õigusakte (nii riiklikke kui ka rahvusvahelisi). See hõlmab põlisrahvaste õigusi ja peaks aitama kaitsta haavatavate kohalike kogukondade õigusi.

Liidu tasandil järgitakse ettepanekus ELi põhiõiguste hartat, eelkõige selle artiklit 2 (õigus elule), artiklit 8 (isikuandmete kaitse), artiklit 16 (ettevõtlusvabadus), artiklit 17 (õigus omandile) ja artiklit 37 (keskkonnakaitse).

Harta artikli 52 lõike 1 kohaselt on kõik käesoleva seadusandliku ettepanekuga hartas tunnustatud õiguste ja vabaduste kasutamise piirangud ette nähtud seadusega ning need arvestavad nimetatud õiguste ja vabaduste olemust. Proportsionaalsuse põhimõtte järgi võib piiranguid seada üksnes juhul, kui need on vajalikud ning vastavad tegelikult liidu tunnustatud üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele või kui on vaja kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi. Keskkonnakaitse kõrge taseme tagamine ja keskkonna kvaliteedi parandamine on eelkõige hartaga tunnustatud üldist huvi pakkuv eesmärk, mis võib õigustada muude põhiõiguste piiramist.

4. MÕJU EELARVELE

Käesolevale ettepanekule lisatud finantsselgituses esitatakse mõju eelarvele ning personali- ja haldusressurssidele.

Määruse väljatöötamiseks ja rakendamiseks on esimeseks viieks tegevusaastaks (esialgu aastad 2023–2027) ette nähtud eelarve 16 519 000 eurot. See hõlmab 6 650 000 eurot mitmeaastase finantsraamistiku rubriigis 7 personalikuludeks (viis lisatöötajat keskkonna peadirektoraadis määruse ja rahvusvahelise koostöö rakendamiseks, kaks täiendavat töötajat rahvusvahelise partnerluse peadirektoraadis vastava koostöö ja arenduse jaoks ning üks töötaja maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadis tollikohustuste täitmiseks) ja muudeks halduskuludeks. Samuti hõlmab see mitmeaastase finantsraamistiku rubriigis 3 eelarvet summas 9 869 000 eurot seadusandlike sätetega seotud erinevate rakendusülesannete jaoks, mida komisjoni talitused täidavad aastatel 2022–2027, sealhulgas hangete ja võimalike halduskokkulepete jaoks.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelvalve, hindamise ja aruandluse kord**

Käesoleva määruse täitmise tagamise eest hakkavad vastutama liikmesriikide ametiasutused (eelkõige 3. peatükis kirjeldatud pädevad asutused). Selleks koostavad nad riskipõhisel lähenemisviisil põhinevad inspekteerimiskavad, võttes arvesse riigipõhise võrdlemise süsteemi kaudu määratud riskitaset. Artiklis 20 kehtestatud aruandlusraamistik tugineb ELi puidumäärusest saadud kogemustele ning selle eesmärk on tugevdada liikmesriikide järelvalvetegevuse, kontrollide sisu ja kvaliteedi ning järelmeetmete läbivaatamist.

Süsteem tuleks läbi vaadata pärast kolme täielikku toimimisaastat, et teha kindlaks mis tahes probleemid ja võimalikud täiustused, ning seejärel iga viie aasta tagant. Artiklis 32 on konkreetselt ette nähtud, et esimene läbivaatamine peab hõlmama hinnangut selle kohta, kas määruse kohaldamisala laiendamine teistele ökosüsteemidele on vajalik ja teostatav. Peale selle vaatab komisjon hiljemalt kaks aastat pärast jõustumist esimest korda läbi I lisa, lähtudes teaduslikest tõenditest.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

- *Artikkel 1. Reguleerimisese ja kohaldamisala*

Artikli 1 lõikes 1 esitatakse määruse kohaldamisala *rationae materiae*, määrates kindlaks „asjaomased kaubad“ (st veised, kakao, kohv, õlipalm, soja ja puit) ja „asjaomased tooted“ (st I lisas loetletud tooted, mis sisaldavad või mille valmistamiseks on kasutatud asjaomaseid kaupu või keda asjaomaste kaupadega on söödud), mille kohta käesolev määrus kehtib. Samuti selgitatakse, et määrust kohaldatakse nii liidu turule laskmise ja seal kättesaadavaks tegemise kui ka liidust eksportimise suhtes.

Lõige 2 on käesoleva määruse kohaldamise kohta (*rationae temporis*). Määratakse kindlaks, et määrust ei kohaldata selliste liidu turule lastud või sealt eksporditud asjaomaste kaupade ja toodete suhtes, mis on toodetud enne määruse jõustumise kuupäeva, mis on esitatud artiklis 36.

- *Artikkel 2. Mõisted*

Artiklis 2 on määratletud mõisted, mida kasutatakse määruse ülejäänud regulatiivosas. Osa mõisteid (punktid 1–8) on vajalikud õigusakti põhieesmärgi elluviimiseks, näiteks raadamine, mets, istandikud, raadamisvaba ja toodetud. Määratlused põhinevad võimalikult suures ulatuses mõistetel, mis on välja töötatud rahvusvaheliselt, eelkõige ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioonis.

Mõiste „raadamisvaba“ määratlemine on käesoleva määruse ettepaneku üks peamisi uuendusi võrreldes ELi puidumäärusega. Mõjuhinnangu tulemused näitavad, et ühtse nõude kehtestamine toodetele ja kaupadele (nende tootmisriigist olenemata) suurendab tõenäoliselt strateegilise sekkumise tulemuslikkust, võimaldades ennetada seadusliku raadamisega seotud lünki ja hõlbustada rakendamist kaugjärelevalvet kasutades. Mõiste „raadamisvaba“ määratlemine peaks ennetama ka valede stiimulite seadmist partnerriikidele, kes muidu võiksid püüda kehtestada vähem rangeid keskkonnanõudeid, et hõlbustada oma toodete pääsemist ELi, kui ettepanekuga kehtestataks ainult seaduslikkuse kontrollimine.

Raadamisvabaks pidamist arvestatakse määratluse kohaselt alates 31. detsembrist 2020. See tähendab, et määruse kohaldamisalasse kuuluvaid kaupu ja tooteid ei lubata ELi turule tuua ega sealt välja viia, kui need on toodetud maa-alal, mida on pärast nimetatud kuupäeva raadatud või millel olev mets on selle aja jooksul degradeerunud. Kavandatud kuupäeva eesmärk on minimeerida tarneahelate häireid ja võimalikke negatiivseid tagajärgi partnerriikides. See vastab rahvusvahelistele kohustustele peatada raadamine, näiteks kestliku arengu eesmärk 15.2.

Ülejäänud määratlused (punktid 9–30) on kohustatud isikute ja reguleeritud tegevuste kohta, nagu ettevõtja, kaupleja, turule laskmine, turul kättesaadavaks tegemine. Need põhinevad võimalikult suurel määral mõistetel, mis on liidu õiguses asjakohastes siseturu- ja tollialastes õigusaktides juba olemas, kuid käsitlevad ka ELi puidumääruse rakendamisel selgunud konkreetseid probleeme. Määratlusi on mõjuhinnanguga võrreldes veidi muudetud, et täpsustada nõudeid ja võtta arvesse uusi suundumusi ELi seotud õigusaktides.

- *Artikkel 3. Keeld*

Artikkel 3 on määruse nurgakivi, milles on selgelt sätestatud keeld lasta liidu turule või seal kättesaadavaks teha või liidu turult eksportida käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvaid asjaomaseid kaupu ja tooteid, mis ei vasta käesoleva määruse nõuetele. Lisatud on ka selgitus, et sellise äritegevuse puhul tuleb alati esitada hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioon. Käesoleva määruse peamiste eesmärkide terviklikuks käsitlemiseks on vaja esitada teave raadamise (a) ja seaduslikkuse (b) kohta.

Punktis c sätestatud keeld täiendab teisi, kehtestades üldise kohustuse esitada asjaomaste kaupade ja toodete turule laskmisel hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonid. Selle keeluga tagatakse, et ettevõtjad saavad oma hoolsuskohustusest teadlikuks ja väldivad seepärast hoolsuskohustuse täitmise korra täitmata jätmist. ELi puidumäärusest saadud kogemustele tuginedes aitab see nõue tagada õigusnormide täitmist ja hõlbustab vajaduse korral õiguslike meetmete võtmist, kui selliseid rikkumisi on vaja heastada või nende eest karistada.

- *Artikkel 4. Ettevõtjate kohustused*

Artiklis 4 määratakse kindlaks määrusest ettevõtjatele tulenevad kohustused. Selles kirjeldatakse hoolsuskohustuse täitmise korda, võttes kokku ettevõtjate peamised kohustused. Lõikega 1 kohustatakse ettevõtjaid täitma kõigi asjaomaste kaupade ja toodete puhul hoolsuskohustust, tagamaks et nad ei asutu üle artikli 3 punktides a ja b sätestatud keelust, ning esitama enne nende kaupade ja toodete liidu turule laskmist või sealt eksportimist hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni. Hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonis nõutav teave on esitatud II lisas.

Lõikes 2 kirjeldatakse hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni esitamise täpset korda. Kui ettevõtja on jõudnud järeldusele, et asjaomane kaup või toode vastab määruse nõuetele, peab ta enne kauba või toote turule laskmist infosüsteemi kaudu esitama hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni (vt artikkel 31). Vabasse ringlusse või eksporti lubatud asjaomaste kaupade ja toodete tollideklaratsioonis tuleb viidata hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonile, mis võimaldab vajalikku tihedat koostööd tolliasutuste ja pädevate asutuste vahel. Lõike 3 kohaselt vastutavad toodete nõuetele vastavuse eest ettevõtjad, kes koostavad hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni. Lõikes 4 esitatakse selge nõue, et ettevõtjad peavad hoiduma turule laskmisest või ekspordist kuni hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni esitamiseni. Lõikega 5 kehtestatakse sama kohustus, juhul kui 1) asjaomased tooted või kaubad ei ole toodetud raadamisvabalt või ei vasta seaduslikkuse nõuetele või 2) hoolsuskohustuse täitmise käigus on jõutud järeldusele, et nõuetele mittevastavuse risk ei ole vähene või 3) hoolsuskohustuse täitmise toimingud ei ole lõpule viidud. Lõikega 6 kohustatakse ettevõtjaid võtma meetmeid ja teatama pädevale asutusele, kui pärast hoolsuskohustuse täitmise lõpetamist ja deklaratsiooni esitamist saadakse uut teavet.

- *Artikkel 6. Kauplejate kohustused*

Käesolevas määruses, nagu ka ELi puidumääruses [artikli 2 punkt j], saab kauplejat määratleda kui „füüsilist või juriidilist isikut, kes äritegevuse käigus teeb asjaomased kaubad ja tooted liidu turul kättesaadavaks“. Üldiselt kehtestatakse kauplejatele väiksemad kohustused kui ettevõtjatele, sest selleks ajaks, kui kaupleja saab asjaomased kaubad või tooted oma käsutusse, on need juba turule lastud. Kuid kauplejal, eriti suurtel kauplejal, on märkimisväärne mõju tarneahelatele ja nendest sõltub suuresti, et asjaomased kaubad ja tooted oleksid raadamisvabad.

Seepärast tehakse selles artiklis vahet suurte kauplejate (kes ei ole VKEd) kohustustel ning väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate kohustustel. Lõigete 2 ja 3 kohaselt peavad VKEdest kauplejad koguma andmeid oma tarnijate ja klientide kohta, seda teavet vähemalt viis aastat säilitama ja taotluse korral tegema selle pädevale asutusele kättesaadavaks. Selle

nõude täitmise kulud on hinnanguliselt väikesed, sest selliseid andmeid võib pidada tavapärase äritegevuse osaks. Samuti eeldatakse, et kauplejatena võtavad VKEd meetmeid ja teatavad pädevale asutusele, kui nende kaupade ja toodete mittevastavuse kohta saadakse uut teavet (lõige 4).

Kuid suurte kauplejate (kes ei ole VKEd) kohustused on samad kui ettevõtjatel (lõige 5). Seepärast peavad suured kauplejad vastavalt artiklile 4 esitama hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni, mis tähendab, et nad vastutavad asjaomase kauba või toote vastavuse eest käesoleva määruse nõuetele. Lisaks sellele peavad nad täitma ettevõtjatega sama hoolsuskohustuse täitmise korda: peale teabe kogumise peavad nad tegema riskihindamise ja vajaduse korral riske vastavalt artiklile 10 vähendama. Kauplejad, kes on VKEd, on nendest kohustustest vabastatud. Suuri kauplejaid ka kontrollitakse samuti kui ettevõtjaid vastavalt artiklile 15, kuid VKEde kontrollimisel lähtutakse artiklist 16.

- *Artikkel 8. Hoolsuskohustus*

Artiklis 8 kirjeldatakse hoolsuskohustuse täitmist, milleks ettevõtjaid kohustab artikli 4 lõige 1 ja kauplejaid, kes ei ole VKEd, artikli 6 lõige 5. Hoolsuskohustuse täitmise kord peaks alati tagama, et nõuetele mittevastavate asjaomaste kaupade või toodete ELi turule laskmise või sealt eksportimise risk on vähene. Hoolsuskohustuse täitmise esimeses etapis koguvad ettevõtjad ja kauplejad, kes ei ole VKEd, kõik selle eesmärgi täitmiseks vajalikud andmed (nagu on osutatud artiklis 9). Selle teabe põhjal teevad nad hoolsuskohustuse täitmise teises etapis kindlaks riski ja hindavad seda, et asjaomased kaubad ja tooted võivad olla vastuolus käesoleva määruse nõuetega [artikli 10 lõiked 1–4 ja artikli 10 lõige 6]. Hoolsuskohustuse täitmise kolmandas etapis vähendavad nad vajaduse korral neid riske, nii et need oleksid vähesed [artikli 10 lõige 5].

Hoolsuskohustus peab olema täidetud enne asjaomaste kaupade ja toodete ELi turule laskmist või sealt eksportimist. Kui riskihindamise järeldus on, et ELi turule tulevate kaupade või toodete nõuetele mittevastamise risk on märkimisväärne, peab ettevõtja riski vähendamiseks võtma piisavaid meetmeid, nii et saavutatakse vähese riski tase. Kui puudub juurdepääs kohaldatavatele õigusaktidele või muule asjakohasele teabele, siis ei saa riski täielikult hinnata ja seega ka vähese riski tasemele vähendada. Kui riski ei ole võimalik vähese riski tasemele vähendada, ei ole ettevõtjal lubatud asjaomaseid kaupu või tooteid ELi turule lasta (artikli 10 lõige 1).

- *Artikkel 9. Teabele esitatavad nõuded*

ELi puidumäärusega võrreldes on peamine uuendus artiklis 9 sätestatud geograafilise teabe esitamise kohustus, mille kohaselt peavad ettevõtjad koguma kõigi maatükkide geograafilisi koordinaate (või asukohatuvastuse laius- ja pikkuskraade), kus asjaomased kaubad ja tooted toodeti. Raadamine on seotud maakasutuse muutumisega, mistõttu on raadamise järelevalveks vaja teada täpset seost ELi turule lastava või sealt eksporditava kauba või toote ja maatüki vahel, kus seda kasvatati või viljeldi.

Kui on teada selle maatüki või põllumajandusettevõtte andmed, kus kaup toodeti, siis saab laialdaselt kättesaadavaid ja digitaalseid tasuta satelliidifotosid ja positsioneerimisvahendeid kasutades kontrollida, kas toode või kaup vastab nõuetele või mitte. Geograafiline teave maatüki kohta ja satelliitseire on praktikas kontrollitud kombinatsioon, mille kohta on teada, et see aitab raadamist konkreetsetes piirkonnas piirata, ning tõenäoliselt peaks see aitama suurendada strateegilise sekkumise tulemuslikkust, sest teeb pettused tarneahelates raskemaks ja kergemini avastatavaks. Liit on välja töötanud oma satelliidipõhise positsioneerimis-, navigatsiooni- ja sünkroniseerimistehnoloogia (EGNOS/Galileo) ning Maa jälgimise ja järelevalve süsteemi (Copernicus). EGNOS/Galileo ja Copernicus pakuvad täiustatud

teenuseid, millest saavad olulist majanduslikku kasu nii avaliku kui ka erasektori kasutajad. Seepärast saab EGNOS/Galileo ja Copernicuse süsteemist saadud satelliidifotosid ja positsioneerimist kasutada osana vastavuskontrollides kasutatavast teabest.

Tööstusettevõtted ja sertifitseerimisasutused juba kasutavad geograafilist teavet, mis seob tooteid maatükiga, ning seda võimalust pakuvad ka asjaomased ELi õigusaktid. Direktiivis (EL) 2018/2001 nõutakse teavet probleemsete riikide „hankimisala“ kohta. Paljud ELi õigusnormid tagavad veiseliha jälgitavuse „sünnist surmani“, sealhulgas selliste vahendite abil nagu kõrvamärgid, veisepassid ja elektrooniline andmebaas.

- *Artikkel 10. Riski hindamine ja riski vähendamine*

Artiklis 10 sätestatakse meetmed, mida tuleb võtta, et hinnata ja vähendada raadamise ja metsade degradeerumisega seotud asjaomaste kaupade ja toodete turule laskmise riski. Selles artiklis kirjeldatakse üksikasjalikult riskihindamise ja riskide vähendamise kriteeriume ja korda, mis vastavad artiklis 8 sätestatud hoolsuskohustuse täitmise 2. ja 3. etapile. Artikli 10 lõikes 1 selgitatakse riskihindamise eesmärki teha kindlaks asjaomaste kaupade ja toodete võimalik mittevastavus käesolevale määrusele ning kehtestatakse ettevõtjatele keskne kohustus mitte lasta asjaomast kaupa või toodet turule, kui nad ei suuda tõendada, et mittevastavuse risk on vähene. Vähesed riski mõiste on määratletud artikli 2 punktis 18 kui nii tootekohase kui ka üldise teabe täielik hindamine, mille eesmärk on teha kindlaks, kas asjaomane kaup või toode vastab artikli 3 punktidele a ja b, st ei ole probleemne.

Tuginetakse ELi puidumääruses kehtestatud riskihindamiskriteeriumidele, mida lõikes 2 täpsustatakse. Seal antakse ettevõtjatele täiendavaid juhiseid arvesse võetavate elementide kohta, mis kajastavad asjaolu, et käesolevas määruses keskendutakse nii seaduslikkusele kui ka kestlikkusele (st raadamisvabale tootmisele). Peale riikide võrdlussüsteemis kehtestatud riskitaseme sisaldab see loetelu andmeid riigi/tootmispiirkonna, konkreetse kauba ja toote eripära ning tarneahela kohta ning muud asjakohast lisateavet, nagu sertifitseerimine või muud kolmandate isikute kontrollivahendid, tingimusel et need vastavad artiklis 9 ettenähtud teabenõuetele.

- *Artikkel 12. Lihtsustatud hoolsuskohustus*

Artiklis 12 kirjeldatakse kohustusi asjaomaste kaupade ja toodete hankimise korral sellisest riigist või selle osast, mille riskitase on 4. peatükis esitatud riigipõhisel võrdlemisel hinnatud madalaks. Kuigi võrdlusanalüüsi kohaselt on tootjariigi või selle osa riskitase madal, peavad ettevõtjad ikkagi täitma artikliga 9 ettenähtud hoolsuskohustuse täitmise 1. etapi kohustust koguda teavet, dokumente ja andmeid, mis tõendavad, et asjaomased kaubad ja tooted vastavad käesoleva määruse artiklile 3. Kuid nad ei pea läbi viima hoolsuskohustuse täitmise teist ja kolmandat etappi, st artiklis 10 kirjeldatud riskihindamist ja riskivähendamist. Seetõttu ei ole ettevõtjad sellel juhul tavaliselt kohustatud tõendama, et nõuetele mittevastavuse risk on vähene.

Kui aga ettevõtja peaks näiteks teabe kogumise käigus saama mingit teavet mittevastavuse konkreetse riski kohta, siis peab ta täitma kõiki artiklis 8 ettenähtud kohustusi ja seega läbi viima kõik hoolsuskohustuse täitmise kolm etappi [artikli 12 lõige 2].

- *Artikkel 14. Kontrollimise kohustus*

Artiklis 14 sätestatakse määrusest tulenevad pädevate asutuste üldised kohustused. Selle lõigetes 1 ja 2 nähakse ette pädevate asutuste keskne kohustus kontrollida ettevõtjaid ja kauplejaid, et hinnata nende vastavust hoolsuskohustuse nõuetele ning teha kindlaks, kas liidu turule lastud või seal kättesaadavaks tehtud või liidu turult eksporditud asjaomased kaubad ja tooted vastavad määrusele. Lõikes 3 osutatakse riskipõhisele kavale, mis on peamine vahend,

millest pädev asutus peaks kontrollide tegemisel juhinduma. Kontrollikavad peaksid sisaldama riskikriteeriume, mille alusel teha hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide riskianalüüs. Kavad tuleks regulaarselt läbi vaadata, võttes arvesse nende rakendamise tulemusi. Neid ettevõtjaid ja kauplejaid, kes on nõudeid järjepidevalt täitnud, tuleks kontrollida harvem.

Lõikega 4 nähakse ette, et pädevad asutused kasutavad hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide riskianalüüsi läbiviimiseks elektroonilisi andmetötlusvahendeid, mis on integreeritud artikli 31 alusel loodud infosüsteemi.

Lõikes 5 sätestatakse, et riskianalüüs peaks pädeval asutusel võimaldama kindlaks teha kontrollitavad ettevõtjad või kauplejad või asjaomased kaubad ja tooted.

Lõikega 6 nähakse ette, et pädevad asutused võtavad viivitamata meetmeid, kui riskianalüüsist selgub, et teatavate kaupade ja toodetega kaasneb suur nõuetele mittevastavuse risk. Sellised meetmed võivad hõlmata ajutisi meetmeid, et peatada kaupade ja toodete turule laskmine või turul kättesaadavaks tegemine. Kui artikli 26 lõikes 1 ettenähtud elektrooniline liides on olemas, siis saavad pädevad asutused liidu turule toodavate või sealt väljaviidavate kaupade korral tolliasutustelt taotleda kõrge riskitasemega kauba vabasse ringlusse lubamise või ekspordi peatamist.

Kõrge riskitasemega kaupade ja toodete korral peaks ajutine peatamine võimaldama pädevatel asutustel teha vajalikke kontrole, et kontrollida kaupade ja toodete nõuetele vastavust. Lõikega 7 kehtestatakse esialgne kolme tööpäeva pikkune peatamisaeg, mida saab pikendada, kui pädev asutus vajab lisaega.

Lõikega 8 nähakse ette, et pädevad asutused vahetavad teavet ja kooskõlastavad kontrollikavades sisalduvate riskikriteeriumide väljatöötamist. See peaks soodustama määruse ühetaolist kohaldamist ja parandama selle tulemuslikkust.

Lõikega 9 kehtestatakse liikmesriikidele oluline kohustus tagada tulemuslik kontrollimine oma pädevate asutuste poolt. Kaks kasutatavat parameetrit tagavad teatava arvu ettevõtjate ja kauplejate kontrollimise, võttes arvesse ka teatava protsendi hõlmamist iga kauba- ja tootekategooria turuosast. Ühe parameetriga lähenemisviis, nagu väheste suure turuosaga ettevõtjate ja kauplejate kontrollimine või paljude väikese turuosaga väikeettevõtjate ja kauplejate kontrollimine, ei tagaks käesoleva määruse vajalikku tulemuslikkust ja on seetõttu lõikes 5 välistatud. Katvuse protsente on vaja selleks, et turgu oleks võimalik igakülgsest kontrollida, nii et see heidutaks võimalikke rikkujaid.

Lõikes 10 osutatakse riikide võrdlemise süsteemile ja määratakse kindlaks, et pädevad asutused peavad kõrge riskitasemega riikides või nende osades toodetud kaupu ja tooteid põhjalikumalt kontrollima (artikkel 20). See seob pädevate asutuste kohustused kolmeastmelise võrdlussüsteemiga (nagu on kirjeldatud artiklis 27).

Ilma et see vähendaks riskipõhise kava kohaste kontrollide olulisust, on lõikes 11 selgitatud, et pädev asutus teeb kontrole ka juhtudel, mis nendes kavadesse ei kuulu, kui tal on tõendeid või muud teavet käesoleva määruse võimaliku rikkumise kohta.

- *Artikkel 15. Ettevõtjate kontrollimine*

Selles artiklis kohustatakse pädevaid asutusi kontrollima ettevõtjaid. See põhineb ELi puidumääruse artikli 10 lõikel 3, kuid siin antakse täpsemaid selgitusi ja juhiseid konkreetsete kriteeriumide kohta, mille alusel pädev asutus peab kontrolele tegema, et paremini analüüsida kasutatava hoolsuskohustuse täitmise süsteemi asjakohaseid dokumente ja paremini hinnata nõuete järgimata jätmise riski. Pädevate asutuste vastavuskontrollide selged standardid on

oluline element, mis aitab tagada käesoleva määruse tulemusliku ja ühetaolise rakendamise kogu liidus.

Lõikes 2 eristatakse kohustuslikke ja mittekohustuslikke meetmeid. Punktides a–d osutatud kohustuslikud meetmed hõlmavad hoolsuskohustuse dokumentide ja hoolsuskohustuse täitmise toimingute kontrollimist, mille puhul pädevad asutused ei pea tegema toodete tehnilist analüüsi või muud kohapealset kontrolli. Punktides e–h nimetatud mittekohustuslikud meetmed hõlmavad kohapeal kontrollimist ning tehnilist ja teaduslikku kontrollimist, mis on piisav, et teha kindlaks täpne koht, kus asjaomane kaup või toode toodeti ja kas see oli raadamisvaba.

- *Artikkel 19. Aruandlus*

Artiklis 19 sätestatakse liikmesriikide aruandekohustused seoses kavandatava määruse rakendamisega. Käesolev artikkel põhineb ELi puidumääruse artiklil 20, mida on hiljem muudetud määrusega 2019/1010,¹² millega ühtlustati aruandekohustused keskkonnaalastes õigusaktides. Seetõttu kinnitatakse artiklis 19, et liikmesriigid esitavad igal aastal aruande käesoleva määruse rakendamise kohta (lõige 1) ning komisjoni talitused avalikustavad igal aastal kogu liitu hõlmava ülevaate, mis põhineb liikmesriikide esitatud andmetel (lõige 3).

Lõikes 2 täpsustatakse teavet, mida liikmesriigid peavad esitama, et tõhustada aruandekohustusi ja võimaldada komisjonil täpsemalt analüüsida liikmesriikide järelevalvetegevuse kvaliteeti. See on kooskõlas järeldustega, mis on esitatud Euroopa Kontrollikoja eriaruandes nr 21/2021, milles toodi esile ELi puidumääruses esitatud aruandlussüsteemi puudused,¹³ ning võimaldab komisjonil tulemuslikult käsitleda kontrollikoja soovitusi tõhustada liikmesriikide kontrollide läbivaatamist¹⁴.

- *Artikkel 20. Tõhustatud kontroll*

Kui asjaomased kaubad ja tooted on hangitud riigist või selle osast, mis on 5. peatükis kirjeldatud riikide võrdlemise süsteemi kohaselt hinnatud kõrge riskitasemega riigiks, peavad pädevad asutused neid põhjalikumalt kontrollima. Erinevalt artiklist 12 ei määrata artikliga 20 ettevõtjate või kauplajate jaoks erinevat hoolsuskohustuste kogumit.

Pädevad asutused tagavad, et nende poolt igal aastal tehtavad kontrollid hõlmavad vähemalt 15 % ettevõtjatest ning 15 % asjaomaste kaupade ja toodete kogusest, mis on toodetud kõrge riskitasemega riikides või nende osades.

Tähelepanu on vaja pöörata veel sellele, et vastavalt artiklile 27 määratakse määruse jõustumisel kõigile riikidele standardne riskitase. Seepärast tekivad eespool nimetatud kohustused pädevatele asutustele kohe, kui kõrge riskitasemega riik või selle osad on kantud loetellu, mille komisjon avaldab vastavalt artikli 27 lõikele 1, ning kestavad seni, kuni kõrge riskitasemega riigis või selle osas toodetud asjaomased kaubad ja tooted lastakse turule või tehakse turul kättesaadavaks.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1010, mis käsitleb keskkonnaga seotud õigusaktide alaste aruandluskohustuste ühtlustamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 166/2006 ja (EL) nr 995/2010, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2002/49/EÜ, 2004/35/EÜ, 2007/2/EÜ, 2009/147/EÜ ja 2010/63/EL, nõukogu määrusi (EÜ) nr 338/97 ja (EÜ) nr 2173/2005 ning nõukogu direktiivi 86/278/EMÜ (ELT L170/126, 25.6.2019).

¹³ Kontrollikoja eriaruanne nr 21/2021 „ELi toetus bioloogilisele mitmekesisusele ja kliimamuutustele ELi metsades: positiivsed, kuid piiratud tulemused“. Vt eelkõige punkt 36, kus kontrollikoda väidab järgmist: „Puidumääruse kohane aruandlus ei anna teavet, millega komisjon saaks analüüsida liikmesriikide järelevalvetegevuse kvaliteeti, ebaseaduslikku metsaraie määratlevaid riigisiseseid eeskirju ega kontrollimenetlusi. Samuti ei kohusta komisjon liikmesriike põhjendama oma vastuseid tõendavate dokumentidega, mis võimaldaksid tal kontrollida teabe täpsust ja täielikkust“.

¹⁴ Vt 2. soovitus punkt a: „Komisjon peaks: a) hindama seadusandlike ettepanekute tegemise potentsiaali, et tugevdada puidumääruse üle teostatavate liikmesriikide kontrollide läbivaatamist“.

- *Artikkel 22. Turujärelevalve meetmed*

Artiklis 22 sätestatakse pädeva asutuse kohustus tegutseda viivitamata, kui ta on kindlaks teinud, et asjaomane kaup või toode ei vasta käesolevale määrusele. Sellisel juhul nõuavad pädevad asutused, et asjaomane ettevõtja või kaupleja rakendaks mittevastavuse kõrvaldamiseks sobivaid ja proportsionaalseid parandusmeetmeid.

Lõikes 2 kirjeldatakse parandusmeetmeid, mida ettevõtjalt või kauplejalt võidakse nõuda. See säte põhineb eelkõige turujärelevalve määruse¹⁵ artiklil 16. Kõnealuse määruse artiklis 3 on „tagasinõudmine“ määratletud kui „kõik meetmed, mille eesmärk on saavutada lõppkasutajale kättesaadavaks tehtud toote tagastamine“ ja „kõrvaldamine“ on „kõik meetmed, mille eesmärk on tõkestada tarneahelas oleva toote turul kättesaadavaks tegemine“.

- *Artikkel 23. Karistused*

Artikliga 23 kehtestatakse liikmesriikidele kohustus kehtestada eeskirjad karistuste kohta, mida rakendatakse käesoleva määruse nõuete rikkumise korral. Tulemuslike proportsionaalsete ja hoiatavate karistuste olemasolu ja rakendamine riiklikes süsteemides on otsustava tähtsusega, et tagada käesoleva määruse tulemuslik ja ühetaoline rakendamine kogu liidus.

Seetõttu on lõikes 2 esitatud karistuste loetelu kehtestamiseks riiklikes õigussüsteemides. Sellesse loetelusse kuuluvad trahvid, asjaomaste kaupade ja toodete konfiskeerimine, tulude konfiskeerimine, asjaomase majandustegevuse peatamine või keelamine ning määruse nõudeid rikkuva ettevõtja või kaupleja riigihankemenetlustest väljajätmine. Liikmesriikide õigusaktidega tuleb ette näha korduvate rikkumiste korral suurenevad trahvisummad, mis sõltuvad määruse nõudeid rikkunud ettevõtja või kaupleja aastakäibest. Eriti oluline on see seepärast, et takistab suurtel ettevõtjatel ja kauplejatel, kes ei ole VKEd, määruse nõudeid rikkuda. Seega on selle eesmärk kehtestada tulemuslikud, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused.

- *Artikkel 24. Kontrollimine*

Artiklis 24 esitatakse õigusnormid selliste asjaomaste kaupade ja toodete kontrollimise kohta, mille korral rakendatakse vabasse ringlusse lubamise või ekspordi tolliprotseduuri.

Lõikega 2 kehtestatakse, et pädevad asutused vastutavad, et käesoleva määruse järgimist kontrollitakse, sealhulgas liitu toodavate või sealt väljaviidavate kaupade või toodete puhul. Samuti selgitatakse siin koostoimet määruse (EL) nr 952/2013 ja määruse (EL) 2019/1020 sätetega. Lõikes 3 määratakse kindlaks tolli keskne tegevus, mis seisneb liidu turule tulevate või sealt väljaviidavate asjaomaste kaupade ja toodete õige deklareerimise kontrollimises.

Hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioon liitu toodava või sealt väljaviidava asjaomase kauba või toote kohta registreeritakse artiklis 31 osutatud infosüsteemis, mis vastavalt lõikele 4 määrab hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonile viitenumbri. Hoolsuskohustuse täitmise aruanne tehakse tollile kättesaadavaks asjaomase kauba või toote vabasse ringlusse lubamise või ekspordi tollideklaratsiooni esitamisel, välja arvatud juhul, kui hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioon on esitatud vastavalt artikli 26 lõikele 2.

Lõike 5 kohaselt peab toll liidu turule tuleva või sealt väljaviidava asjaomase kauba või toote vabasse ringlusse lubamise või ekspordi tollideklaratsiooni saamise korral kontrollima selle

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1020 turujärelevalve ja toodete vastavuse kohta ning millega muudetakse direktiivi 2004/42/EÜ ja määruseid (EÜ) nr 765/2008 ja (EL) nr 305/2011 (ELT L 169/1, 25.6.2019).

asjaomase kauba või tootega seotud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni staatust, kasutades artikli 26 lõikes 1 osutatud elektroonilist liidest.

Lõikes 6 sätestatakse, et kui artikli 14 lõike 4 kohase riskianalüüsiga teeb pädev asutus kindlaks, et asjaomase kauba või toote korral on suur risk, et see ei vasta käesoleva määruse nõuetele, siis muudetakse vastavalt ka selle asjaomase kauba või toote kohta esitatud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni staatust infosüsteemis. Sellisel juhul peaks toll peatama selle asjaomase kauba või toote vabasse ringlusse lubamise või eksportimise.

Lõikes 7 sätestatakse tingimused, mille alusel toll peaks asjaomase kauba või toote lubama vabasse ringlusse või eksportida.

Lõikega 8 kehtestatakse meetmed juhuks, kui pädev asutus jõuab järeldusele, et liidu turule tulev või sealt väljaviidav asjaomane kaup või toode ei vasta käesolevale määrusele. Sellisel juhul peaks pädev asutus muutma infosüsteemis vastava hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni staatust, samuti võib ta infosüsteemis märkida, et on asjaomase kauba või toote muudele tolliprotseduuridele suunamise vastu.

Kui sellisest staatusest teatatakse, ei tohiks toll võimaldada selle kauba või toote vabasse ringlusse lubamist või eksportimist ning peaks lisama asjakohase märke tolli andmetöötlussüsteemi ja võimaluse korral selle asjaomase kauba või tootega kaasas olevatesse dokumentidesse.

Kui asjaomane kaup või toode deklareeritakse hiljem muudeks tolliprotseduurideks ja tingimusel et pädev asutus ei esitanud sellise turulelaskmise kohta vastuväiteid, lisab ettevõtja asjakohase märke tollideklaratsioonidesse ja registreerib need samadel tingimustel tolli andmetöötlussüsteemis ning võimaluse korral selliste protseduuridega seotud dokumentides.

Lõike 10 kohaselt võib toll nõuetele mittevastava asjaomase kauba või toote hävitada või muul viisil kasutuskõlbmatuks muuta, kui pädev asutus seda taotleb või peab seda vajalikuks ja proportsionaalseks. Selle meetme kulud kannab asjaomase kauba või toote valdaja.

- *Artikkel 25. Asutustevaheline teabevahetus ja koostöö*

Selles artiklis sätestatakse pädevate asutuste, tolliasutuste ja komisjoni kohustus teha määruse rakendamisel koostööd (lõige 1).

Lõigetega 2 ja 3 luuakse seos määruse (EL) nr 952/2013 kohaste koostöö- ja teabevahetusmehhanismidega.

- *Artikkel 26. Elektroonilised liidesed*

Lõikega 1 nähakse ette, et komisjon loob elektroonilise liidese Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonna ühendamiseks artikli 31 alusel sisseseatud infosüsteemiga. Lõikega 2 kehtestatakse selle liidese põhifunktsioon ja lõikega 3 antakse komisjonile volitus võtta vastu rakendusakte, et määrata kindlaks liidese täpsed andmed ja tööpõhimõte.

- *Artikkel 27. Riikide hindamine*

Artikliga 27 kehtestatakse riikide võrdlemise süsteem, mis on käesoleva määruse oluline element. Võrdlusanalüüsi eesmärk on motiveerida riike tagama metsade tõhusam kaitse ja haldamine, hõlbustada kaubandust ja paremini kohandada õigusnormide täitmise järelevalvet, aidates pädevatel asutustel suunata vahendeid sinna, kus neid on kõige enam vaja, ning ettevõtjatel vähendada nõuete täitmisega seotud kulusid.

Võrdlussüsteemi kasutades hindab komisjon riski, et riigid või nende osad toodavad asjaomaseid kaupu ja tooteid, mis ei ole raadamisvabad. Võrdlussüsteem määrab igale riigile või selle osale ühe kolmest võimalikust riskitasemest: madal, standardne ja kõrge. Määruse

jõustumisel määratakse kõigile riikidele standardne riskitase. Hindamine põhineb lõikes 2 esitatud kriteeriumidel.

Lõikes 3 kirjeldatakse korda, mida komisjon peab järgima, enne kui hakkab riigi või selle osa riskikategooriat muutma. Muu hulgas kutsutakse riiki üles vastama piisava aja jooksul ja andma vajalikuks peetavat teavet, sealhulgas meetmete kohta, mida riik on olukorra parandamiseks võtnud.

Komisjon avalikustab riigi riskikategooria rakendusaktide vastuvõtmisega ja ajakohastab loetelu vajaduse korral, kui uued teaduslikud tõendid seda nõuavad. Ettevõtjate ja liikmesriikide pädevate asutuste kohustused sõltuvad tootjariigi või selle osa riskitasemest, nii et madala riskitasemega riikidest või nende osadest hankivate ettevõtjate korral rakendatakse hoolsuskohustuse lihtsustatud meetmeid (artikkel 12) ning kõrge riskitasemega riikides või nende osades toodetud asjaomaseid kaupu ja tooteid peavad pädevad asutused põhjalikumalt kontrollima (artikkel 20).

- *Artikkel 29. Füüsiliste või juriidiliste isikute põhjendatud kahtlused*

Artiklite 15 ja 16 kohaselt võib pädev asutus ettevõtjaid ja kauplejaid kontrollida, kui tal on asjakohast teavet, sealhulgas kolmandate isikute esitatud põhjendatud kahtluste alusel. Artikli 2 punktis 21 on „põhjendatud kahtlus“ määratletud kui „*tõendatud väide, mis põhineb objektiivsel ja kontrollitaval teabel käesoleva määruse täitmata jätmise kohta ja mille korral võidakse vajada pädeva asutuse sekkumist*“.

Põhjendatud kahtlused võivad tekkida konkreetsete saadetiste, tarnijate, ettevõtjate, kauplejate või mis tahes olukorra kohta konkreetsetes tootjariigis, kui kaasneb risk, et asjaomane kaup või toode lastakse turule, mistõttu võidakse vajada pädeva asutuse sekkumist. Põhjendatud kahtlus oli ka ELi puidumäärusega kehtestatud süsteemi osa [artikli 10 lõige 2]. Artikkel 29 tugineb sellele kogemusele ja selgitab pädeva asutuse kohustust hinnata põhjendatud kahtlusi ja võtta vajalikke operatiivseid meetmeid, et avastada rikkumisi ning vältida edasist turule laskmist ja ringlust siseturul.

Põhjendatud kahtlused puudutavad ka ettevõtjaid ja kauplejaid. Käesoleva määruse artikli 4 lõikes 6 nähakse ette, et ettevõtja, kellele on põhjendatud kahtluse tõttu teatatud asjaomase kauba või toote mittevastavusest, peab sellest viivitamata teatama selle riigi asjaomasele pädevale asutusele, kus toode turule lasti või kust seda eksporditi. Sama kohustus kehtib ka kauplejate korral nende suurusest olenemata (artikli 6 lõiked 4 ja 5). Artikli 10 lõike 2 punktis i on sätestatud ka see, et riskihindamise kriteeriumina tuleks arvesse võtta põhjendatud kahtluse olemasolu.

- *Artikkel 31. Infosüsteem „Register“*

Artiklis 31 kohustatakse komisjoni looma infosüsteemi, mille kaudu on artikli 4 lõikes 2 ettenähtud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonid vaja teha kättesaadavaks pädevatele asutustele.

Lõikes 2 määratakse kindlaks süsteemi minimaalsena vajalikud funktsioonid, sealhulgas süsteemi ühendamine tolliga Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonna kaudu. Lõikega 3 antakse komisjonile ülesanne kehtestada rakendusaktiga süsteemi tööpõhimõtte nõuded.

Lõiked 4 ja 5 käsitlevad infosüsteemile juurdepääsu. Sellesse määruse rakendamise kesksesse andmebaasi peavad ettevõtjad, kauplejad ja pädevad asutused saama juurdepääsu, mis vastab nende kohustustele. Võimalik peab olema ka laiem üldkasutatav anonüümne juurdepääs andmetele.

- *Artikkel 32. Läbivaatamine*

Artikliga 32 kehtestatakse määruse läbivaatamise kord. Lõikega 1 nähakse esimene läbivaatamine ette hiljemalt kaks aastat pärast määruse jõustumist ning selle tulemuseks on aruanne ja võimalikud seadusandlikud ettepanekud määruse muutmiseks. Esimesel läbivaatamisel keskendutakse vajadusele laiendada määruse kohaldamisala muudele ökosüsteemidele kui metsad ja muud kaubad ning selle teostatavusele.

Lõikes 2 sätestatud üldine läbivaatamine toimub viis aastat pärast artikli 32 lõikes 2 määratud kuupäeva, st 12 kuud pärast jõustumist. Selle sättega nähakse ette ka selle esimese üldise läbivaatamise sisu, mis hõlmab hinnangut võimaluse kohta võtta kasutusele täiendavad kaubanduse hõlbustamise vahendid ning käesoleva määruse kohaldamise esimeste aastate mõju põllumajandustootjatele.

Lõikes 3 keskendutakse I lisas loetletud asjaomaste toodete läbivaatamisele. Läbivaatamine toimub kaks aastat pärast määruse jõustumist ja seejärel regulaarselt, mis võimaldab tootemääratlust järk-järgult laiendada. I lisas esitatud toodete loetelu muudetakse delegeeritud õigusaktiga (lõige 4).

- *Artikkel 36. Jõustumine ja kohaldamise kuupäev*

Käesolevat määrust kohaldatakse alates selle jõustumise kuupäevast. Kuid lõikes 2 sätestatakse, et artikleid 3–12, 14–22, 24, 29 ja 30 kohaldatakse alates 12 kuu möödumisest käesoleva määruse jõustumisest. Lõikes 3 on siiski sätestatud, et neid artikleid kohaldatakse alates 24 kuu möödumisest käesoleva määruse jõustumisest nende ettevõtjate suhtes, kes on 31. detsembriks 2020 asutatud mikroettevõtjad, välja arvatud määruse 995/2010 (ELi puidumäärus) lisas nimetatud toodete korral.

Kohaldamisega viivitamine võimaldab kasutada üleminekuperioodi, mille vältel ettevõtjate ja kauplejate kohustused ning pädevate asutuste kontrollikohustused veel ei kehti. See üleminekuperiood, mis on mikroettevõtjate jaoks pikem, annab ettevõtjatele ja kauplejatele määrusest tulenevate kohustustega kohanemiseks piisavalt aega.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

milles käsitletakse teatavate raadamise ja metsade degradeerumisega seotud kaupade ja toodete liidu turul kättesaadavaks tegemist ja liidust eksportimist ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 995/2010

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 192,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Metsad moodustavad suurema osa maismaa elurikkusest Maal ja on mitmel viisil kasulikud nii keskkonnale, majandusele kui ka ühiskonnale, pakkudes muuhulgas puitu ja muid metsasaadusi ning inimkonna jaoks olulisi ökosüsteemiteenuseid. Metsad toetavad ökosüsteemide toimimist, aitavad kaitsta kliimasüsteemi ning on olulised puhta õhu tagamiseks, vee ja mulla puhastamiseks ja ka veevarude säilimiseks. Peale selle kindlustavad metsad sissetuleku ligikaudu kolmandikule maailma elanikest ning metsade hävitamisel on rasked tagajärjed kõige haavatavamate inimeste, kelle hulka kuuluvad ka suurel määral metsaökosüsteemidest sõltuvad põlisrahvad ja kohalikud kogukonnad, elatusvahenditele³. Raadamine ja metsade degradeerumine vähendavad ka olulisi süsiniku sidujaid ning suurendavad uute haiguste loomadelt inimestele levimise tõenäosust.
- (2) Raadamine ja metsade degradeerumine toimub muret tekitava kiirusega. ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni hinnangul on aastatel 1990–2020 kogu maailmas kadunud 420 miljonit hektarit metsa⁴ ehk umbes 10 % maailmas allesjäänud metsadest, mis on suurem maa-ala kui Euroopa Liit. Raadamine ja metsade degradeerumine põhjustavad suurel määral ülemaailmset soojenemist ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemist, mis on meie ajal kaks kõige suuremat keskkonnaprobleemi. Kuid igal aastal kaotab maailm 10 miljonit hektarit metsa.

¹ ELT C, , lk .

² ELT C, , lk .

³ Komisjoni 27. juuli 2019. aasta teatis „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“, COM(2019) 352 final.

⁴ FAO, Global Forest Resource Assessment 2020, lk XII, <https://www.fao.org/documents/card/en/c/ca9825en>.

- (3) Raadamine ja metsade degradeerumine aitavad mitmel viisil kaasa ülemaailmsele kliimakriisile. Eelkõige suurendavad need kasvuhoonegaaside heidet sellega, et metsatulekahjude tõttu väheneb püsivalt süsiniku sidumine, mille tulemusena nõrgeneb nende alade vastupanuvõime kliimamuutustele ja bioloogiline mitmekesisus väheneb märkimisväärselt. Ainuüksi raadamine põhjustab 11 % kasvuhoonegaaside heitest⁵.
- (4) Kliimatingimuste halvenemise tõttu väheneb bioloogiline mitmekesisus kogu maailmas ja see vähenemine süvendab omakorda kliimamuutusi, sest need on omavahel lahutamatult seotud, nagu viimased uuringud on näidanud. Bioloogiline mitmekesisus aitab leevendada kliimamuutusi. Putukad, linnud ja imetajad tolmeldavad, levitavad seemneid ning võivad aidata süsinikku tõhusamalt talletada (nii otseselt kui ka kaudselt). Metsad tagavad ka veevarude pideva täiendamise ning hoiavad ära põua ja selle kahjuliku mõju kohalikele kogukondadele, sealhulgas põlisrahvastele. Raadamise ja metsade degradeerumise järsk vähendamine ning metsade ja muude ökosüsteemide süstemaatiline taastamine on kõige ulatuslikum looduspõhine võimalus kliimamuutusi leevendada.
- (5) Bioloogiline mitmekesisus on ökosüsteemide ja nende teenuste vastupanuvõime jaoks oluline nii kohalikul kui ka üleilmsel tasandil. Üle poole maailma sisemajanduse koguproduktist sõltub loodusest ja selle pakutavatest teenustest. Suurel määral sõltuvad loodusest kolm majandussektorit: ehitus, põllumajandus, toiduaine- ja joogitööstus. Bioloogilise mitmekesisuse vähenemine ohustab kestlikku veeringet ja meie toidusüsteeme, seades ohtu meie toiduga kindlustatuse ja toitumise. Enam kui 75 % maailma toidukultuuridest sõltub loomtolmeldajatest. Ka paljude tööstussektorite jaoks on geneetiline mitmekesisus ja ökosüsteemiteenused esmatähtsad tootmissisendid, eelkõige ravimite puhul.
- (6) Kliimamuutused, bioloogilise mitmekesisuse vähenemine ja raadamine on kõige olulisemad üleilmsed probleemid, mis mõjutavad inimkonna püsijäämist ja kestlikke elutingimusi Maal. Tingituna kliimamuutuste, bioloogilise mitmekesisuse vähenemise ja keskkonnaseisundi halvenemise kiirenemisest ning konkreetsetest näidetest nende laastava mõju kohta loodusele, inimeste elutingimustele ja kohalikule majandusele peetakse üleminekut keskkonnahoidlikule majandusele meie aja peamiseks eesmärgiks ja põlvkondadevahelise õigluse küsimuseks.
- (7) Liidu tarbimisel on märkimisväärne mõju kogu maailma metsade raadamisele ja nende degradeerumisele. Algatuse mõjuhinnaangus toodi esile, et ilma vajaliku õigusliku sekkumiseta suurendab ELi tarbimine ja kuue kohaldamisalasse kuuluva kauba (puit, veised, soja, palmiõli, kakao ja kohv) tootmine raadamist 2030. aastaks ligikaudu 248 000 hektarini aastas.
- (8) Metsade olukorra kohta ELis märgitakse Euroopa metsade seisundit käsitlevas 2020. aasta aruandes,⁶ et aastatel 1990–2020 suurenes Euroopa metsade pindala 9 %, biomassis talletunud süsinikukogus 50 % ja puiduvaru 40 %. Kuid Euroopa

⁵ Valitsustevaheline kliimamuutuste paneel (IPCC), Climate Change and Land: an IPCC special report on climate change, desertification, land degradation, sustainable land management, food security, and greenhouse gas fluxes in terrestrial ecosystems, <https://www.ipcc.ch/srccl/>.

⁶ Euroopa metsade kaitset käsitlev ministrite konverents, „State of Europe’s Forests 2020“, <https://foresteurope.org/state-europes-forests-2020/>.

Keskkonnaameti 2020. aasta keskkonnaseisundi aruande⁷ kohaselt peetakse puutumata või looduslikuks vähem kui 5 % Euroopa metsaaladest.

- (9) 2019. aastal võttis komisjon ülemaailmsete keskkonnakriiside lahendamiseks vastu mitu algatust, sealhulgas konkreetsed meetmed raadamise vältimiseks. Teatistes „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“⁸ seadis komisjon prioriteediks vähendada liidu tarbimise keskkonnamõju maale ja aidata kaasa raadamisvabadest tarneahelatest saadud toodete tarbimisele liidus. 11. detsembri 2019. aasta teatistes „Euroopa roheline kokkulepe“⁹ esitas komisjon uue majanduskasvu strateegia, mille eesmärk on muuta liit õiglaseks ja jõukaks, nüüdisaegse, ressursitõhusa ja konkurentsivõimelise majandusega ühiskonnaks, kus 2050. aastaks ei ole enam kasvuhoonegaaside netoheidet, kus majanduskasv ei ole seotud ressursikasutusega ning ühtegi inimest ega kohta ei jäeta kõrvale. Selle eesmärk on kaitsta, säilitada ja suurendada liidu looduskapitali ning kaitsta kodanike ja tulevaste põlvkondade tervist ja heaolu keskkonnaga seotud riskide ja mõjude eest. Muu hulgas on Euroopa roheline kokkuleppe eesmärk tagada kodanikele ja tulevastele põlvkondadele puhas õhk ja vesi, heas seisundis muld ning elurikkus. Sellel eesmärgil juhitakse metsade kaitset ja vastupanuvõimet suurendavate meetmete olulisusele tähelepanu ka ELi elurikkuse strateegias aastani 2030,¹⁰ strateegias „Talust taldrikule“,¹¹ ELi metsastrateegias,¹² ELi nullsaaste tegevuskavas¹³ ja muudes asjakohastes strateegiates,¹⁴ mis on välja töötatud Euroopa roheline kokkuleppe raames. Eelkõige ELi elurikkuse strateegiaga tahetakse kaitsta loodust ja muuta ökosüsteemide seisundi halvenemise suundumust. Lisaks sellele tõhustab keskkonna ja ökosüsteemide kaitset ELi biomajanduse strateegia,¹⁵ milles otsitakse uusi tootmis- ja tarbimisviise üha suurema nõudluse tõttu toidu, sööda, energia, materjalide ja toodete järele.
- (10) Liikmesriigid on korduvalt väljendanud muret metsade jätkuva raadamise pärast. Nad on esile toonud, et metsade kaitse, taastamine ja kestliku majandamise praegustest üleilmsetest põhimõtetest ja meetmetest ei piisa raadamise ja metsade degradeerumise peatamiseks, mistõttu on liidus vaja kasutusele võtta tõhusamad meetmed, et

⁷ Euroopa Keskkonnaamet, „State of the Environment 2020“, <https://www.eea.europa.eu/soer/publications/soer-2020>.

⁸ COM(2019) 352 final.

⁹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“, COM(2019) 640 final.

¹⁰ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi elurikkuse strateegia aastani 2030. Toome looduse oma ellu tagasi“, COM/2020/380 final.

¹¹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks“, COM/2020/381 final.

¹² Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Uus ELi metsastrateegia metsade ja metsandussektori jaoks“, COM(2013) 659 final.

¹³ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Heas seisundis planeet kõigi jaoks. ELi tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas““, COM/2021/400 final.

¹⁴ Näiteks komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Ülemkogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele *Maapiirkondade arengu pikaajaline visioon – Tugevamad, ühendatud, vastupanuvõimelised ja jõukad ELi maapiirkonnad 2040. aastaks*, COM (2021) 345 final.

¹⁵ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele, Kestlik biomajandus Euroopas: majanduse, ühiskonna ja keskkonna vaheliste sidemete tugevdamine, ajakohastatud biomajanduse strateegia, COM(2018) 273 final.

tulemuslikumalt kaasa aidata kestliku arengu eesmärkide saavutamisele, mis on ette nähtud 2015. aastal kõigi ÜRO liikmesriikide vastuvõetud kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030. Eelkõige toetas nõukogu komisjoni teatises „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“ esitatud komisjoni kavatsust hinnata täiendavaid regulatiiv- ja muid meetmeid ning esitada asjakohased ettepanekud¹⁶.

- (11) Euroopa Parlament juhtis tähelepanu sellele, et maailma metsade jätkuv raadamine on suurel määral seotud põllumajandusliku tootmise laiendamisega, eelkõige metsade muutmisega põllumajandusmaaks, mis on ette nähtud mitme suure nõudlusega toote ja tooraine tootmiseks. Euroopa Parlament võttis 22. oktoobril 2020 kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 225 vastu resolutsiooni,¹⁷ milles taotletakse, et komisjon esitaks ELi toimimise lepingu artikli 192 lõike 1 alusel ettepaneku töötada välja „ELi õigusraamistik ELi põhjustatava ülemaailmse raadamise peatamiseks ja tagasipööramiseks“.
- (12) Raadamise ja metsade degradeerumise vastu võitlemine on oluline osa meetmepaketist, mida on vaja kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ja nende kohustuste täitmiseks, mille liit on võtnud Euroopa rohelise kokkuleppe ja 2015. aasta Pariisi kliimakokkuleppe¹⁸ raames ning õiguslikult siduvana ELi kliimamääruse alusel, et saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus ja vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastaks 2030 vähemalt 55 % võrrelduna 1990. aasta tasemega.
- (13) Põllumajanduse laiendamine põhjustab maailmas peaaegu 90 % raadamisest, kusjuures üle poole metsapindala vähenemisest on tingitud metsa muutmisest põllumaaks ja ligikaudu 40 % kariloomade karjatamisest¹⁹.
- (14) Aastatel 1990–2008 importis ja tarbis liit kolmandiku globaalselt kaubeldavatest põllumajandustoodetest, mida seostatakse raadamisega. Selle aja vältel põhjustas liidu tarbimine 10 % kogu maailma raadamisest, mis on seostatav kaupade või teenuste saamisega. Isegi kui ELi tarbimise suhteline osa väheneb, põhjustab ELi tarbimine ebaproportsionaalselt suure osa raadamisest. Seepärast peaks liit võtma meetmeid, et viia miinimumini ülemaailmne raadamine ja metsade degradeerumine, mis on tingitud teatavate kaupade ja toodete tarbimisest liidus, ja otsima võimalusi vähendada oma osa kasvuhoonegaaside põhjustamises ja ülemaailmse elurikkuse kadumises ning edendama kestlikke tootmis- ja tarbimisharjumusi nii liidus kui ka kogu maailmas. Suurima mõju saavutamiseks peaks liidu poliitika eesmärk olema mõjutada üleilmset turgu, mitte üksnes liidu tarneahelaid. Selles on keske tähtsusega partnerlus ja tõhus rahvusvaheline koostöö tootja- ja tarbijariikidega.
- (15) Raadamise ja metsade degradeerumise peatamine on kestliku arengu eesmärkide oluline osa. Käesolev määrus peaks eelkõige aitama saavutada eesmärke, mis on seotud elurikkuse ja maismaa-ökosüsteemidega (kestliku arengu eesmärk 15),

¹⁶ Nõukogu 16. detsembri 2019. aasta järelused 15151/19 teatise „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“ kohta. Kättesaadav aadressil <https://www.consilium.europa.eu/media/41860/st15151-en19.pdf>.

¹⁷ Euroopa Parlamendi 22. oktoobri 2020. aasta resolutsioon soovitusetega komisjonile ELi õigusraamistiku kohta ELi põhjustatava ülemaailmse raadamise peatamiseks ja tagasipööramiseks (2020/2006(INL)), kättesaadav aadressil https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0285_ET.html.

¹⁸ EL ratifitseeris kokkuleppe 5. oktoobril 2016 ja see jõustus 4. novembril 2016.

¹⁹ ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni 6. novembri 2021. aasta uus ülemaailmne kaugseire uuring „FAO Remote Sensing Survey reveals tropical rainforests under pressure as agricultural expansion drives global deforestation“.

kliimameetmetega (kestliku arengu eesmärk 13), vastutustundliku tarbimise ja tootmisega (kestliku arengu eesmärk 12), nälja kaotamisega (kestliku arengu eesmärk 2) ning hea tervise ja heaoluga (kestliku arengu eesmärk 3). Saavutatud ei ole olulist eesmärki 15.2 peatada 2020. aastaks raadamine ja see toob esile, kui kiireloomuline on vajadus võtta kasutusele ulatuslikke ja tulemuslikke meetmeid.

- (16) Käesolev määrus peaks vastama ka New Yorgi deklaratsioonile metsade kohta,²⁰ mis ei ole õiguslikult siduv. See on poliitiline deklaratsioon, millega kinnitatakse ülemaailmne tähtaeg vähendada 2020. aastaks loodusemetsade kadu poole võrra ja seatakse eesmärk see peatada 2030. aastaks. Deklaratsiooni kiitsid heaks kümned valitsused, paljud maailma suurimad ettevõtted ning mõjukad kodanikuühiskonna ja põlisrahvaste organisatsioonid. Ka erasektorit kutsuti selles üles saavutama hiljemalt 2020. aastaks eesmärk kaotada raadamine selliste põllumajandustoodete tootmiseks nagu palmiõli, soja, paberi- ja veiselihatooded, kuid seda ei saavutatud. Lisaks sellele peaks määrus toetama ÜRO metsanduse strateegilist kava aastateks 2017–2030,²¹ mille 1. ülemaailmne metsaeesmärk on muuta metsade kestliku majandamise teel (kasutades muu hulgas metsade kaitsmist, taastamist, metsastamist ja taasmetsastamist) kogu maailmas suundumust metsade raadamisele ning suurendada jõupingutusi metsade degradeerumise vältimiseks ja parandada metsade mõju kliimamuutustele.
- (17) Käesolev määrus peaks vastama ka riigijuhtide 2021. aasta Glasgow deklaratsioonile metsade ja maakasutuse kohta,²² milles tõdetakse, et „maakasutuse, kliima, elurikkuse ja kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks on nii maailma kui ka riigi tasandil vaja edasisi ümberkujundavaid meetmeid kestliku tootmise ja tarbimise omavahel seotud valdkondades; taristu täiustamises; kaubanduses, rahanduses ja investeeringutes ning väikepõllumajandustootjate, põlisrahvaste ja kohalike kogukondade toetamises“. Allakirjutanud tõstsid deklaratsioonis esile ka seda, et nad suurendavad ühiseid jõupingutusi, et nii rahvusvahelisel kui ka riigisisel tasandil lihtsustada selliseid kaubandus- ja arengupõhimõtteid, mis edendavad kestlikku arengut ning kaupade kestlikku tootmist ja tarbimist, mis on riikidele vastastikku kasulikud ega põhjusta raadamist või maa degradeerumist.
- (18) Maailma Kaubandusorganisatsiooni liikmena on liit võtnud endale kohustuse edendada WTO raames universaalset, nõuetel põhinevat, avatud, läbipaistvat, prognoositavat, kaasavat, mittediskrimineerivat ja õiglast mitmepoolset kaubandussüsteemi ning avatud, kestlikku ja jõulist kaubanduspoliitikat. Seepärast kuuluvad käesoleva määruse kohaldamisalasse nii liidus toodetud kui ka liitu imporditavad kaubad ja tooted.
- (19) Käesolevas määruses järgitakse ka komisjoni teatist „Avatud, kestlik ja jõuline kaubanduspoliitika“,²³ milles märgiti, et uute sise- ja välisprobleemide ning eelkõige Euroopa rohelises kokkuleppes ja Euroopa digitaalses strateegias määratletud uue ja kestlikuma majanduskasvu mudeli tõttu vajab EL uut kaubanduspoliitika strateegiat – sellist, mis toetaks liidu sise- ja välispoliitika eesmärkide saavutamist ning edendaks suuremat kestlikkust kooskõlas liidu võetud kohustusega rakendada täielikult ÜRO kestliku arengu eesmärgid. Kaubanduspoliitika peab täitma kõiki oma ülesandeid, et

²⁰ <https://unfccc.int/news/new-york-declaration-on-forests>.

²¹ https://www.un.org/esa/forests/wp-content/uploads/2016/12/UNSPF_AdvUnedited.pdf.

²² <https://ukcop26.org/glasgow-leaders-declaration-on-forests-and-land-use/>.

²³ Komisjoni 18. veebruari 2021. aasta teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kaubanduspoliitika läbivaatamine – avatud, kestlik ja jõuline kaubanduspoliitika“, COM(2021) 66 final.

aidata taastuda COVID-19 pandeemiast, kujundada majandus keskkonnahoidlikuks ja digitaalseks ning ehitada üles maailmas vastupanuvõimelisem Euroopa.

- (20) Käesolev määrus peaks täiendama muid meetmeid, mis on esitatud komisjoni teatises „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“,²⁴ eelkõige järgmist: 1) teha koostööd tootvate riikidega, et toetada neid selliste raadamise algpõhjustega tegelemisel nagu nõrk valitsemistava, õigusnormide täitmise ebatõhus järelevalve ja korruptsioon ning 2) tugevdada rahvusvahelist koostööd peamiste tarbivate riikidega, et edendada sarnaste meetmete kasutuselevõtmist, vältimaks raadamise ja metsade degradeerumisega seotud tarneahelatest saadud toodete laskmist nende turgudele.
- (21) Komisjon peaks jätkama partnerlust tootvate riikidega ja üldisemalt koostööd rahvusvaheliste organisatsioonide ja asutustega ning tõhustama metsade kaitsmise ja raadamisvabale tootmisele üleminekuga seotud toetust ja stiimuleid, tunnustades põlisrahvaste olulisust, parandades valitsemistava ja maaõigust, tõhustades õigusnormide täitmist ja edendades metsade kestlikku majandamist, põllumajanduse vastupanuvõimet kliimamuutustele, kestlikku intensiivistamist ja mitmekesistamist, agroökoloogiat ja agrometsandust. Seejuures tuleks tunnustada põlisrahvaste rolli metsade kaitsmisel. Tuginedes juba olemasolevate algatuste raames saadud kogemustele ja tehtud järeldustele, peaksid liit ja liikmesriigid tegema tootvate riikidega nende taotluse korral koostööd, et kasutada ära metsade mitmeotstarbelisust, toetada neid metsade kestlikule majandamisele üleminekul ning leida ülemaailmsetele probleemidele lahendusi, mis ühtlasi vastavad kohalikele vajadustele ja arvestavad väikepõllumajandustootjate probleemidega kooskõlas teatisega „Ulatuslikumad meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“. Partnerlusel põhinev lähenemisviis peaks tootvaid riike toetama metsade kaitsmisel, taastamisel ja kestlikul kasutamisel, aidates kaasa käesoleva määruse eesmärgile vähendada raadamist ja metsade degradeerumist.
- (22) Veel üks teatises teatavaks tehtud oluline meede on raadamise, metsade degradeerumise, maailma metsasuse muutumise ja nendega seotud mõjurite ELi vaatluskeskuse (edaspidi „ELi vaatluskeskus“) loomine, mille komisjon on algatanud selleks, et paremini jälgida maailma metsade ja nendega seotud mõjurite muutumist. Peale selle hõlbustab ELi vaatluskeskus juba olemasolevatele järelevalvevahenditele (sealhulgas Copernicuse toodetele) tuginedes avaliku sektori asutuste, tarbijate ja ettevõtjate jaoks teabe kättesaadavust tarneahelate kohta, pakkudes kergesti mõistetavaid andmeid ja teavet, mis seovad raadamise, metsa degradeerumise ja maailma metsasuse muutused ELi tooraine ja toodete nõudluse ja kaubandusega. Seega toetab ELi vaatluskeskus otseselt käesoleva määruse rakendamist, esitades teaduslikke tõendeid maailmas toimuva raadamise, metsade degradeerumise ja sellega seotud kaubanduse kohta. ELi vaatluskeskus hakkab tegema tihedat koostööd asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide, uurimisasutuste ja kolmandate riikidega.
- (23) Kehtivas ELi õigusraamistikus keskendutakse ebaseadusliku metsaraie ja sellega seotud kaubanduse vastu võitlemisele ega käsitleta otseselt raadamist. Siia kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 995/2010, milles sätestatakse puitu ja puittooteid turule laskvate ettevõtjate kohustused,²⁵ ning nõukogu määrus (EÜ) nr 2173/2005 FLEGT-litsentsimissüsteemi kehtestamise kohta puidu impordi suhtes

²⁴ COM(2019) 352 final.

²⁵ ELT L 295, 12.11.2010, lk 23.

Euroopa Ühendusse²⁶. Mõlemat määrust hinnati toimivuskontrolli käigus. Tehti kindlaks, et kuigi õigusaktidel on olnud positiivne mõju metsahaldusele, ei ole täidetud nende määruste eesmärgi piirata ebaseaduslikku metsaraiet ja sellega seotud kaubandust ning vähendada ebaseaduslikult varutud puidu tarbimist ELis²⁷. Jõuti järeldusele, et seatud eesmärkide saavutamiseks ei piisa üksnes puidu seaduslikkusele keskendumisest.

- (24) Olemasolevad aruanded kinnitavad, et märkimisväärne osa praegu tehtavast raadamisest on tootjariigi õigusnormide kohaselt seaduslik. Hiljutise aruande²⁸ hinnangul oli aastatel 2013–2019 ligikaudu 30 % troopikapiirkondade riikides kaubanduslikuks põllumajanduseks mõeldud raadamisest seaduslik. Olemasolevad andmed on saadud pigem nõrga valitsemistavaga riikidest. Kogu maailma ebaseadusliku raadamise osakaal võib olla väiksem, kuid juba praegu näitavad selged andmed, et tootjariigi seadusliku raadamise väljajätmine vähendab poliitikameetmete tulemuslikkust.
- (25) Liidu põhjustatud raadamise ja metsade degradeerumise vastu võitlemise võimalike poliitikameetmete mõjuhinnangus, nõukogu järeldustes ja Euroopa Parlamendi 2020. aasta resolutsioonis on selgelt välja toodud vajadus määrata liidu tulevaste meetmete suunavateks kriteeriumideks raadamine ja metsade degradeerumine. Seepärast peaks liidu uus õigusraamistik hõlmama nii seaduslikkust kui ka seda, kas asjaomaste kaupade ja toodete tootmine on raadamisvaba.
- (26) Mõiste „raadamisvaba“ määratlus peaks olema piisavalt lai, et hõlmata nii raadamist kui ka metsade degradeerumist. See peaks tagama õigusselguse ning olema kvantitatiivsete, objektiivsete ja rahvusvaheliselt tunnustatud andmete alusel mõõdetav.
- (27) Määruse kohaldamisalasse peaksid kuuluma need kaubad, mille puhul liidu tarbimise mõju ülemaailmsele raadamisele ja metsade degradeerumisele on kõige suurem ning mille puhul võiks liidu strateegiline sekkumine anda kaubanduse ühikuväärtuse kohta kõige enam kasu. Osana mõjuhinnangut toetavast uuringust vaadati põhjalikult läbi teaduskirjandus, s.t esmased allikad, milles oli hinnatud ELi tarbimise mõju ülemaailmsele metsade raadamisele ja selle ökoloogilise jalajälje seost konkreetsete kaupadega. Tulemusi kontrolliti sidusrühmadega peetud ulatuslikel konsultatsioonidel. Selle protsessi tulemusena esitati esimene kaheksast kaubast koosnev loetelu. Puit lisati otse käesoleva määruse kohaldamisalasse, sest see oli juba ELi puidumäärusega hõlmatud. Seejärel lühendati kaupade loetelu, kasutades mõjuhinnangus esitatud tõhususe analüüsi. Selles tõhususe analüüsis võrreldi raadamise hektareid, mis on seotud ELi tarbimisega, nagu on hinnatud hiljutises teadusuuringus,²⁹ iga kauba puhul ELi keskmise impordiga. Tõhususe analüüsiks kasutatud uuringu järgi moodustavad põhiosa ELi põhjustatavast raadamisest analüüsitud kaheksast toorainest kuus: palmiõli (33,95 %), soja (32,83 %), puit (8,62 %), kakao (7,54 %), kohv (7,01 %) ja veiseliha (5,01 %).
- (28) Võttes arvesse, et kaasa tuleks aidata asjaomaste ringlussevõetud kaupade ja toodete kasutamisele, kuid selliste kaupade ja toodete lisamine käesoleva määruse kohaldamisalasse tekitaks ettevõtjatele ebaproportsionaalselt suure koormuse, tuleks

²⁶ ELT L 347, 30.12.2005, lk 1.

²⁷ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/11630-Ebaseaduslik-metsaraie-ELi-eeskirjade-hindamine-toimivuskontroll-et>.

²⁸ https://www.forest-trends.org/wp-content/uploads/2021/05/Illicit-Harvest-Complicit-Goods_rev.pdf.

²⁹ Pendrill F., Persson U. M., Kastner, T. 2020.

käesoleva määruse kohaldamisalast välja jätta need kasutatud kaubad ja tooted, mis on olelusringi läbinud ja mis muul juhul kõrvaldataks jäätmena.

- (29) Käesolevas määruses tuleks sätestada asjaomaste kaupade ja toodetega seotud kohustused, et tõhusalt võidelda raadamise ja metsade degradeerumise vastu ning edendada raadamisvabu tarneahelaid.
- (30) Paljud rahvusvahelised organisatsioonid ja asutused (näiteks ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon, valitsustevaheline kliimamuutuste paneel, ÜRO Keskkonnaprogramm, Pariisi kliimakokkulepe, Rahvusvaheline Looduse ja Loodusvarade Kaitse Liit, bioloogilise mitmekesisuse konventsioon) on teinud tööd raadamise ja metsade degradeerumise valdkonnas ning käesolevas määruses esitatud määratlused põhinevad sellel tööl.
- (31) Kehtestada tuleks tähtpäev, millest lähtudes hinnata, kas konkreetset maad on raadatud või mets on degradeerunud. See tähendab, et ühtegi käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvat kaupa või toodet ei lubata tuua liidu turule ega sealt eksportida, kui see on toodetud pärast kindlaksmääratud kuupäeva raadatud maa-alal või degradeerunud metsaga maa-alal. Kui käesolev määrus jõustub, peaks see võimaldama vajalikku kontrolli ja järelevalvet, vastama võetud rahvusvahelistele kohustustele, nagu kestliku arengu eesmärgid ja New Yorgi deklaratsioon metsade kohta, ning seega minimeerima tarneahelate ootamatuid häireid, ühtlasi kaotama mis tahes stiimulid kiirendada raadamist ja metsade degradeerumist põhjustavaid tegevusi.
- (32) Liidu panuse suurendamiseks raadamise ja metsade degradeerumise peatamisel ja selle tagamiseks, et raadamise ja metsade degradeerumisega seotud tarneahelast saadud kaupu ja tooteid ei lasta liidu turule, ei tohiks asjaomaseid kaupu ja tooteid liidu turule lasta või seal kättesaadavaks teha ega liidu turult eksportida, välja arvatud siis, kui need on raadamisvabad ja nende tootmisel on järgitud tootjariigi asjakohaseid õigusakte. Nimetatud tingimuste täitmise kinnitamiseks peaks nendega alati kaasas olema hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioon.
- (33) Ettevõtjad peaksid süsteemselt võtma vajalikke meetmeid, et teha kindlaks, kas asjaomased kaubad ja tooted, mida nad kavatsevad liidu turule tuua, vastavad käesoleva määruse nõuetele, st on raadamisvabad ja seaduslikud. Selleks peaksid ettevõtjad koostama hoolsuskohustuse täitmise korra ja seda rakendama. Käesoleva määrusega ettenähtud hoolsuskohustuse täitmise kord peaks sisaldama kolme elementi: teabele esitatavad nõuded, riskianalüüs ja riskivähendamismeetmed. Hoolsuskohustuse täitmise toimingud tuleks kavandada nii, et nende korral oleks kättesaadav teave liidu turule lastavate kaupade ja toodete allikate ja tarnijate kohta. Siia kuulub ka teave, mis tõendab, et raadamist ja metsade degradeerumist ei toimu ning seaduslikkuse nõuded on täidetud, sealhulgas tehakse kindlaks tootjariik ja -piirkond koos konkreetsete maatükkide geograafiliste koordinaatidega. Need asukohatuvastuse koordinaadid, mis põhinevad sünkroniseerimisel, positsioneerimisel ja/või Maa jälgimisel, saaksid kasutada satelliidiandmeid ja -teenuseid, mida võimaldab liidu kosmoseprogramm (EGNOS/Galileo ja Copernicus). Sellest teabest lähtudes peaksid ettevõtjad läbi viima riskihindamise. Kui mingi risk tehakse kindlaks, siis peaksid ettevõtjad seda riski vähendama, nii et riski ei oleks või see oleks vähene. Alles siis, kui hoolsuskohustuse täitmise korras ettenähtud etapid on läbitud ja jõutud järeldusele, et sellist riski ei ole või on see risk vähene, et asjaomane kaup või toode ei vasta käesolevale määrusele, peaks ettevõtjal olema lubatud lasta see asjaomane kaup või toode liidu turule või seda eksportida.

- (34) Ettevõtjad peaksid ametlikult võtma vastutuse asjaomaste kaupade või toodete nõuetele vastavuse eest, mida nad kavatsevad liidu turule lasta või eksportida, tehes kättesaadavaks hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonid. Käesoleva määrusega tuleks ette näha selliste deklaratsioonide vorm. See peaks hõlbustama pädevatel asutustel ja kohtutel tagada käesoleva määruse täitmist ning aitama kaasa, et ka ettevõtjad täidavad neid nõudeid.
- (35) Hea tava tunnustamiseks võiks riskihindamisel kasutada tõendite andmist või muid kolmanda isiku tehtava kontrollimise skeeme, kuid need ei tohiks asendada ettevõtja vastutust hoolsuskohustuse täitmise eest.
- (36) Kauplejad peaksid vastutama teabe kogumise ja säilitamise eest, et tagada turul kättesaadavaks tehtavate asjaomaste kaupade ja toodete tarneahela läbipaistvus. Suurtel kauplejatel (kes ei ole väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad) on märkimisväärne mõju tarneahelatele ja raadamisvaba tarneahel sõltub suuresti nende tegevusest, mistõttu neil peaksid olema samad kohustused kui ettevõtjatel.
- (37) Läbipaistvuse suurendamiseks ja nõuete täitmise hõlbustamiseks peaksid ettevõtjad, kes ei kuulu väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate hulka, igal aastal avalikustama oma aruande hoolsuskohustuse täitmise süsteemi kohta, mis hõlmab kohustuste täitmiseks vajalikke etappe.
- (38) Muid ELi õigusakte, milles nähakse ette hoolsuskohustuse täitmise nõuded väärtusahelas, mille mõju inimõigustele või keskkonnale on ebasoodne, tuleks kohaldada nendel juhtudel, kui käesolevas määruses ei ole sama eesmärgi, laadi ja mõjuga sätteid, mida oleks võimalik kohandada tulevaste seadusandlike muudatustega. Käesoleva määruse olemasolu ei tohiks välistada muude ELi õigusaktide kohaldamist, milles nähakse ette väärtusahelaga seotud hoolsuskohustuse nõuded. Kui sellistes muudes ELi õigusaktides nähakse ette üksikasjalikumad õigusnormid või lisatakse nõudeid käesoleva määruse sätetele, siis tuleks neid õigusnorme kohaldada koostoimes käesoleva määruse sätetega. Juhul kui käesolev määrus sisaldab üksikasjalikumaid sätteid, siis ei tohiks neid tõlgendada viisil, mis kahjustab muude hoolsuskohustust käsitlevate ELi õigusaktide tulemuslikku kohaldamist või nende üldeesmärgi saavutamist.
- (39) Ettevõtjad, kelle kohta kehtivad muud ELi õigusaktid, milles on ette nähtud inimõigustele või keskkonnale ebasoodsalt mõjuva väärtusahelaga seotud hoolsuskohustuse nõuded, peaksid saama käesolevast määrusest tulenevaid aruandekohustusi täita, lisades ettenähtud andmed teise ELi õigusakti kohasesse aruandesse.
- (40) Käesoleva määruse täitmise tagamise eest peaksid vastutama liikmesriigid ning nende pädevatelt asutustelt tuleks nõuda, et nad tagaksid käesoleva määruse nõuete täieliku täitmise. Käesoleva määruse ühetaolise täitmise saab liidu turule tulevate või sealt väljaviidavate asjaomaste kaupade ja toodete korral tagada üksnes süstemaatilise teabevahetuse ja koostööga pädevate asutuste, tolliasutuste ja komisjoni vahel.
- (41) Käesoleva määruse tulemuslik ja tõhus rakendamine ning selle nõuete täitmise tagamine on määruse eesmärkide saavutamiseks väga oluline. Selleks peaks komisjon looma infosüsteemi ja seda haldama, et toetada ettevõtjaid ja pädevaid asutusi asjaomaste turule lastud kaupade ja toodete kohta vajaliku teabe esitamisel ja kättesaamisel. Ettevõtjad peaksid hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonid esitama infosüsteemi kaudu. Infosüsteemi peaksid saama kasutada pädevad asutused ja tolliasutused, et hõlbustada neil käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmist.

See infosüsteem peaks olema kättesaadav ka laiemale üldsusele, nii et anonüümitud andmed on kooskõlas liidu avatud andmete poliitikaga esitatud avatud ja masinloetaval kujul.

- (42) Liidu turule tulevate või sealt väljaviidavate asjaomaste kaupade korral tehakse pädevatele asutustele ülesandeks kontrollida nende kaupade ja toodete vastavust käesolevast määrusest tulenevatele kohustustele, samas tolli ülesanne oleks tagada, et tollideklaratsioonis tehakse kättesaadavaks viide hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonile (kui see on olemas), ning peale selle (sellest ajast alates, kui on olemas elektrooniline liides teabe vahetamiseks tolli ja pädevate asutuste vahel) kontrollida hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni staatust pärast seda, kui pädevad asutused on infosüsteemis teinud esialgse riskianalüüsi ja võtnud vajalikke meetmeid (see tähendab kauba või toote lubamise peatamist või lubamisest keeldumist, kui seda infosüsteemi kaudu on taotletud). Selline konkreetne kontrollikorraldus välistab määruse (EL) 2019/1020 VII peatüki kohaldamise selles osas, kui kohaldatakse ja täidetakse käesolevat määrust.
- (43) Liikmesriigid peaksid alati tagama piisavad rahalised vahendid, et pädevad asutused saaksid palgata vajalikud töötajad ja hankida vajaliku varustuse. Tõhusa kontrollimise jaoks läheb vaja palju ressursse ja tagada tuleks, et alati on olemas õigusaktide täitmise tagamiseks vajalikud stabiilsed ressursid. Liikmesriikidel peaks olema võimalik täiendada riiklikku rahastamist, nõudes asjaomastelt ettevõtjatelt sisse kulud, mis on tekkinud seoses nõuetele mittevastavate asjaomaste kaupade ja toodete kontrollimisega.
- (44) Käesolev määrus ei piira muude liidu õigusaktide kohaldamist selliste kaupade ja toodete korral, mis tulevad liidu turule või viiakse sealt välja. Eelkõige kuuluvad siia liidu tolliseadustiku sätted, mis käsitlevad tolliasutuste volitusi ja tollikontrolli. Importijatele tuleks meelde tuletada, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 artiklites 220, 254, 256, 257 ja 258 on sätestatud, et liidu turule tulevad tooted, mida on veel vaja töödelda, lastakse turule asjakohase tolliprotseduuri alusel. Vabasse ringlusse lubamist või ekspordi ei tohiks pidada tõendiks selle kohta, et toode vastab liidu õigusele, sest ringlusse lubamine ei hõlma tingimata täielikku nõuetele vastavuse kontrolli.
- (45) Liidu turule tulevate või sealt väljaviidavate asjaomaste kaupade ja toodete kontrolliprotsessi optimeerimiseks ja koormuse vähendamiseks on vaja luua elektroonilised liidesed, mis võimaldavad andmeid tollisüsteemide ja pädevate asutuste infosüsteemi vahel automaatselt edastada. Endastmõistetavalt võiks selleks sobida Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtne teeninduskeskkond, mis toetab sellist andmete edastamist. Need liidesed peaksid olema väga automaatsed ja lihtsad kasutada, et tolli lisakoormus oleks võimalikult väike. Võttes arvesse ka vähest erinevust tollideklaratsioonis ja hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni deklareeritavate andmete vahel, oleks asjakohane teha ettepanek võtta kasutusele ettevõtetelt riigile andmete jagamise lähenemisviis, mille kohaselt kauplejad ja ettevõtjad esitavad asjaomase kauba või toote hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni tollile riikliku tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonna kaudu ning see deklaratsioon edastatakse automaatselt pädevate asutuste kasutatavasse infosüsteemi. Toll ja pädevad asutused peaksid aitama kindlaks määrata edastatavaid andmeid ja mis tahes muid tehnilisi nõudeid.
- (46) Nõuetele mittevastavate kaupade ja toodete liidu turule laskmise risk sõltub konkreetsest kaubast ja tootest ning selle päritoluriigist ja tootmisriigist. Nendele

ettevõtjatele, kes hangivad kaupu ja tooteid riikidest või nende osadest, kus käesoleva määruse nõuete rikkumise risk asjaomaste kaupade kasvatamisel, varumisel või tootmisel on väike, tuleks panna vähem kohustusi, mis vähendab ka nõuete täitmisega seotud kulusid ja halduskoormust. Kõrge riskitasemega riikidest või nende osadest saadud kaubad ja tooted peaksid kuuluma pädevate asutuste tõhustatud kontrolli alla.

- (47) Sel põhjusel peaks komisjon hindama raadamise ja metsade degradeerumise riski riigi või selle osade kaupa, võttes aluseks mitmesugused kriteeriumid, mis võtavad arvesse nii kvantitatiivseid, objektiivseid kui ka rahvusvaheliselt tunnustatud andmeid ning näitajaid selle kohta, et riigid osalevad aktiivselt raadamise ja metsade degradeerumise vastases võitluses. Selline võrdlusteave peaks aitama liidu ettevõtjatel täita hoolsuskohustust ning pädevatel asutustel jälgida ja tagada nõuete täitmist, samal ajal on see tootjariikidele stiimuliks suurendada oma põllumajandusliku tootmise süsteemide kestlikkust ja vähendada nende mõju raadamisele. See peaks aitama muuta tarneahelad läbipaistvamaks ja kestlikumaks. See võrdlussüsteem peaks põhinema kolmeastmelisel liigitusel, mis jagab riigid madala, standardse või kõrge riskitasemega riikideks. Piisava läbipaistvuse ja selguse tagamiseks peaks komisjon eelkõige tegema avalikult kättesaadavaks võrdlusuuringutes kasutatud andmed, liigituse muutmise ettepaneku põhjused ja asjaomase riigi vastuse. Kui asjaomased kaubad ja tooted on saadud madala riskitasemega riikidest või nende osadest, peaks ettevõtjatel olema lubatud rakendada lihtsustatud hoolsusmeetmeid, kuid kõrge riskitasemega riikidest või nende osadest saadud asjaomaste kaupade ja toodete korral peaksid pädevad asutused olema kohustatud tegema tõhustatud kontrolli. Komisjonile tuleks anda volitus võtta vastu rakendusmeetmeid, et määrata kindlaks riigid või nende osad, kus on väike või suur risk toota asjaomaseid kaupu ja tooteid, mis ei vasta käesolevale määrusele.
- (48) Pädevad asutused peaksid ettevõtjaid ja kauplejaid regulaarselt kontrollima, et teha kindlaks, kas nad täidavad käesoleva määrusega seatud kohustusi tulemuslikult. Lisaks sellele peaksid pädevad asutused tegema kontrolli, kui neil on asjakohast teavet ja selle teabe alusel, sealhulgas kolmandate isikute põhjendatud kahtlused. Asjaomaste kaupade ja toodete, vastavate ettevõtjate ja kauplejate ning nende kaupade ja toodete osakaalu laiaulatuslikuks hõlmamiseks tuleks kasutada kaheosalist lähenemisviisi. Pädevad asutused peaksid seega kontrollima teatavat protsenti ettevõtjatest ja kauplejatest ning hõlmama sellega ka teatavat protsenti asjaomastest kaupadest ja toodetest. Protsendimäärad peaksid olema suuremad, kui kaubad ja tooted on saadud suure riskiga riikidest või nende osadest.
- (49) Ettevõtjate ja kauplejate korral peaksid pädevad asutused kontrollima hoolsuskohustuse täitmise süsteemi ning asjaomaste kaupade ja toodete vastavust käesoleva määruse nõuetele. Kontrollimine peaks põhinema riskipõhisel kontrollikaval. See kava peaks sisaldama riskikriteeriume, mis võimaldavad pädevatel asutustel teha riskianalüüsi hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonidele, mille ettevõtjad ja kauplejad on esitanud. Riskikriteeriumides tuleks arvesse võtta raadamise riski, mis asjaomaste kaupade ja toodetega on tootjariigis seotud, kuidas ettevõtjad ja kauplejad on varem täitnud käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi ning mis tahes muud asjakohast pädevale asutusele kättesaadavat teavet. Hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide riskianalüüs peaks võimaldama pädeval asutusel kontrollida ettevõtjate, kauplejate ning asjaomaste kaupade ja toodete identifitseerimist ning seda peaks elektroonilisi andmetöötlusvahendeid kasutades tegema infosüsteemis, kus hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioon esitati.

- (50) Kui hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni riskianalüüs näitab, et teatavate asjaomaste kaupade ja toodete nõuetele mittevastavuse risk on suur, siis peaks pädevatel asutustel olema võimalik viivitamata võtta ajutisi meetmeid, et hoida ära nende kaupade ja toodete laskmine liidu turule või seal kättesaadavaks tegemine. Kui sellised asjaomased kaubad ja tooted tulevad liidu turule või viiakse sealt välja, siis peaksid pädevad asutused tolliasutustelt taotlema vabasse ringlusse lubamise või ekspordi peatamist, et pädevad asutused saaksid teha vajalikke kontrole. Selline taotlus tuleks edastada tolli ja pädevate asutuste vahelise liidesesüsteemi kaudu. Liidu turule laskmise, vabasse ringlusse lubamise või ekspordi peatamine peaks piirduma kolme tööpäevaga, välja arvatud juhul, kui pädevad asutused vajavad lisaaega, et hinnata asjaomaste kaupade ja toodete vastavust käesolevale määrusele. Sellisel juhul peaksid pädevad asutused võtma peatamisperioodi pikendamiseks täiendavaid ajutisi meetmeid või taotlema pikendamist tollilt, kui asjaomased kaubad ja tooted tulevad liidu turule või viiakse sealt välja.
- (51) Kontrollikava tuleks selle rakendamise tulemuste põhjal regulaarselt ajakohastada. Neid ettevõtjaid, kes on nõudeid järjepidevalt täitnud, tuleks kontrollida harvem.
- (52) Käesoleva määruse rakendamiseks ja tulemusliku täitmise tagamiseks peaks liikmesriikidel olema õigus nõuetele mittevastavad asjaomased kaubad ja tooted turult kõrvaldada ja tagasi nõuda ning rakendada sobivaid parandusmeetmeid. Samuti peaksid liikmesriigid tagama, et rakendatakse tulemuslikke, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi, kui ettevõtjad või kauplejad käesoleva määruse nõudeid rikuvad.
- (53) Võttes arvesse, et raadamine, metsade degradeerumine ja nendega seotud kaubandus on rahvusvaheline probleem, peaksid pädevad asutused tegema koostööd omavahel, liikmesriikide tolliasutustega, komisjoniga ning kolmandate riikide haldusasutustega. Pädevad asutused peaksid koostööd tegema ka nende pädevate asutustega, kes teevad järelevalvet ja tagavad muude ELi õigusaktide täitmist, mis reguleerivad inimõigustele või keskkonnale ebasoodsalt mõjuva väärtusahelaga seotud hoolsuskohustuse nõudeid.
- (54) Kuigi käesolevas määruses käsitletakse raadamist ja metsade degradeerumist, nagu on ette nähtud 2019. aasta teatises „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“, ei tohiks metsade kaitsmine viia muude looduslike ökosüsteemide ümbermuutmiseni või nende degradeerumiseni. Ökosüsteemid, nagu märgalad, savannid ja turbaalad, on kliimamuutuste vastu võitlemiseks tehtavate üleilmsete jõupingutuste ja muude kestliku arengu eesmärkide seisukohast väga olulised ning nende ümbermuutmisele või degradeerumisele tuleb viivitamata eriti suurt tähelepanu pöörata. Kahe aasta jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist peaks komisjon selle probleemi lahendamiseks hindama, kas määruse kohaldamisala on vaja ja võimalik laiendada muudele ökosüsteemidele ja kaupadele. Sama aja jooksul peaks komisjon läbi vaatama ka käesoleva määruse I lisas loetletud asjaomased tooted ja vastu võtma delegeeritud õigusakti.
- (55) Selle tagamiseks, et käesolevas määruses ettenähtud teavitamismõõdud, mida ettevõtjad peavad täitma, on jätkuvalt asjakohased ning vastavad teaduse ja tehnika arengule, tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada hoolsuskohustuse täitmise teabe jaoks vajalikke nõudeid, riskiteavet ning riskihindamis- ja -vähendamiskriteeriumeid, mis on ettevõtjatele täitmiseks ette nähtud käesolevas määruses ja käesoleva määruse I lisas esitatud kaupade loetelus. Eriti oluline on see, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas

13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes ettenähtud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, peaksid Euroopa Parlament ja nõukogu saama kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel peaks olema pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

- (56) Määrusega (EL) nr 995/2010 keelatakse ebaseaduslikult varutud puidu ja puittoodete laskmine liidu turule. Selles kohustatakse puitu esmakordselt turule laskvaid ettevõtjaid täitma hoolsuskohustust ning kauplejaid jälgitavalt registreerima oma tarnijate ja klientide andmed. Käesolevas määruses tuleks säilitada kohustus tagada liidu turule lastud asjaomaste kaupade ja toodete, sealhulgas puidu ja puittoodete seaduslikkus ning täiendada seda kestlikkuse nõudega. Käesolev määrus muudab kõnealuse määruse ja sellega seotud komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 607/2012 liigseks ning seetõttu tuleks need tunnistada kehtetuks.
- (57) Määruses (EÜ) nr 2173/2005 on kehtestatud liidu kord FLEGT-litsentsimissüsteemi rakendamiseks, kasutades puitu tootvate riikidega sõlmitavaid kahepoolseid vabatahtlikke partnerluslepinguid. Selleks et täita Euroopa Liidu võetud vastastikuseid kohustusi ja säilitada saavutatud tulemused partnerriikide korral, kellel on olemas toimiv süsteem (FLEGT-litsentsimise etapp), peaks käesolev määrus sisaldama sätet, kus kinnitatakse, et kehtiva FLEGT-litsentsiga puit ja puidupõhised tooted vastavad seaduslikkuse nõudele, mis on käesoleva määrusega ette nähtud.
- (58) Kuigi käesolevas määruses käsitletakse raadamist ja metsade degradeerumist, nagu on ette nähtud 2019. aasta teatises „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“, ei tohiks metsade kaitsmine viia muude looduslike ökosüsteemide ümbermuutmiseni või nende degradeerumiseni. Ökosüsteemid, nagu märgalad, savannid ja turbaalad, on kliimamuutuste vastu võitlemiseks tehtavate üleilmsete jõupingutuste ja muude kestliku arengu eesmärkide seisukohast väga olulised ning nende ümbermuutmisele või degradeerumisele tuleb viivitamata eriti suurt tähelepanu pöörata. Seepärast tuleks kahe aasta jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist hinnata, kas käesoleva määruse kohaldamisala on vaja ja võimalik laiendada muudele ökosüsteemidele kui metsad.
- (59) Kui käesoleva määruse kohaldamisel on vaja töödelda isikuandmeid, siis tuleks seda teha kooskõlas isikuandmete kaitset reguleeriva liidu õigusega Käesoleva määruse alusel mis tahes isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatakse vastavalt vajadusele Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/679³⁰ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1725³¹.
- (60) Kuna käesoleva määruse eesmärki võidelda raadamise ja metsade degradeerumise vastu, vähendades tarbimise osakaalu liidus, ei suuda liikmesriigid üksinda saavutada ning selle ulatuse tõttu on eesmärki parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 esitatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis esitatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

reguleerib käesolev määrus ainult seda, mida on nimetatud eesmärgi saavutamiseks vaja.

- (61) Ettevõtjatele, kauplejatele ja pädevatele asutustele tuleks anda mõistlik ajavahemik, et valmistuda käesoleva määruse nõuete täitmiseks,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Peatükk 1

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

Käesoleva määrusega kehtestatakse õigusnormid, mis käsitlevad veiste, kakao, kohvi, õlipalmi, soja ja puidu (edaspidi „asjaomased kaubad“) ning I lisas loetletud toodete (mis sisaldavad või mille valmistamiseks on kasutatud asjaomaseid kaupu või keda asjaomaste kaupadega on söödud, edaspidi „asjaomased tooted“) liidu turule laskmist ja liidu turul kättesaadavaks tegemist ning eksportimist liidu turult, eesmärgiga

- (a) minimeerida liidu osakaalu raadamises ja metsade degradeerumises kogu maailmas
- (b) vähendada Euroopa Liidu osakaalu kasvuhoonegaaside heites ja maailma elurikkuse kadumises.

Määrust ei kohaldata liidu turule lastud asjaomaste kaupade ja toodete suhtes, mis on toodetud enne artikli 36 lõikes 1 nimetatud kuupäeva.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (1) „raadamine“ – metsa muutmine põllumajanduslikult kasutatavaks nii inimtegevuse tagajärjel kui ka muul viisil;
- (2) „mets“ – enam kui 0,5 hektari suurune maa-ala, millel on üle viie meetri kõrgused puud võrastiku liitusega üle 10 % või puud, mis suudavad kohapeal need näitajad saavutada, välja arvatud põllumajanduslikud istandikud ja maa, mida peamiselt kasutatakse põllumajandus- või linnamaana;
- (3) „põllumajanduslikud istandikud“ – põllumajandusliku tootmise süsteemides olevad puistud, näiteks viljapuu-, õlipalmi-, oliiviistandused ja agrometsandussüsteemid, kui põllumajanduskultuure kasvatatakse puuvõrade all; siia kuuluvad kõik I lisas loetletud kaupade istandikud peale puidu;
- (4) „istandik“ – intensiivselt majandatav istutatud mets, mis istutamise ajal ja puistu küpsusvanuses vastab kõigile järgmistele kriteeriumidele: seal on üks või kaks liiki ning ühevanused korrapäraselt paiknevad puud; siia kuuluvad lühikese raieringiga istandikud puidu, kiu ja energia saamiseks, kuid siia ei kuulu kaitse eesmärgil või ökosüsteemi taastamiseks istutatud mets ega istutatud või külvatud mets, mis puistu küpsusvanuses sarnaneb looduslikult uueneva metsaga;
- (5) „istutatud mets“ – mets, mis koosneb eelkõige istutatud ja/või tahtlikult külvatud puudest, mis küpsusvanuses eeldatavasti moodustavad rohkem kui 50 % kasvava

metsa tagavarust; siia kuulub algselt istutatud või külvatud puudest tekkinud madalmets;

- (6) „metsa degradeerumine“ – raietööd, mis ei ole kestlikud ja põhjustavad metsaökosüsteemide bioloogilise või majandusliku tootlikkuse ja kompleksuse vähenemist või kadumist, mille tulemuseks on metsast, sealhulgas puidust, elurikkusest ja muudest toodetest või teenustest üldiselt saadava kasu pikaajaline vähenemine;
- (7) „kestlikud raietööd“ – raietööd, mille puhul võetakse arvesse mulla kvaliteedi ja elurikkuse säilitamist eesmärgiga minimeerida negatiivset mõju, vältides kändude ja juurte varumist, primaarmetsade degradeerumist või nende muutmist istandikeks, ning raietööd tundlike muldade puhul; võimalikult vähe tehakse suurepinnalist lageraiet ning tagatakse, et järgitakse kohalikes tingimustes sobivaid surnud puidu eemaldamise ülemmäärasid ja selliste raiesüsteemide kasutamise nõudeid, mille puhul mõju mulla kvaliteedile (sealhulgas mulla tihenemisele) ning elurikkuse aspektidele ja elupaikadele on võimalikult väike;
- (8) „raadamisvaba“ –
 - (a) asjaomased kaubad ja tooted (sealhulgas need, mida kasutatakse asjaomaste toodete jaoks või mis sisalduvad neis) on toodetud maa-alal, mida ei ole pärast 31. detsembrit 2020 raadatud, ning
 - (b) puit on pärast 31. detsembrit 2020 metsast varutud nii, et see põhjusta metsa degradeerumist;
- (9) „toodetud“ – konkreetsel maatükil kasvatatud, varutud, viljeldud, söödetud või sealt saadud;
- (10) „turule laskmine“ – asjaomase kauba või toote esmakordne liidu turul kättesaadavaks tegemine;
- (11) „turul kättesaadavaks tegemine“ – äritegevuse käigus asjaomase kauba või toote tasu eest või tasuta tarnimine liidu turule kas turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks;
- (12) „ettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes äritegevuse käigus laseb asjaomased kaubad ja tooted liidu turule või ekspordib neid liidu turult;
- (13) „kaupleja“ – tarneahelas osalev füüsiline või juriidiline isik, välja arvatud ettevõtja, kes äritegevuse käigus teeb asjaomased kaubad ja tooted liidu turul kättesaadavaks;
- (14) „päritoluriik“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 60 määratletud riik või territoorium³²;
- (15) „tootjariik“ – riik või territoorium, kus asjaomane kaup või toote tootmisel kasutatud kaup või tootes sisalduv kaup on toodetud;
- (16) „vähene risk“ – nii tootekohase kui ka üldise teabe täielik hindamine, et teha kindlaks, kas asjaomane kaup või toode vastab artikli 3 punktidele a ja b, st ei põhjusta kahtlusi;
- (17) „volitatud esindaja“ – liidus asuv füüsiline või juriidiline isik, kes on ettevõtjalt saanud kirjaliku volituse täita tema nimel kindlaksmääratud ülesandeid, mis on seotud käesolevast määrusest tulenevate ettevõtja kohustustega;

³² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

- (18) „nõuetele mittevastavad tooted“ – asjaomased kaubad ja tooted, mis ei ole toodetud raadamisvabalt ja/või mis ei ole toodetud kooskõlas tootjariigi asjakohaste õigusaktidega;
- (19) „maatükk“ – tootjariigi seadustele vastav osa ühest maaomandist, millel on piisavalt ühetaolised tingimused, et hinnata raadamise ja metsade degradeerumise üldist riski sellel maa-alal kaupade tootmise korral;
- (20) „VKEd“ – mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad, nagu on määratletud direktiivis 2013/34/EL³³;
- (21) „põhjendatud kahtlus“ – tõendatud väide, mis põhineb objektiivsel ja kontrollitaval teabel käesoleva määruse täitmata jätmise kohta ja mille korral võib olla vaja pädeva asutuse sekkumist;
- (22) „pädevad asutused“ – artikli 13 lõike 1 alusel määratud asutused;
- (23) „toll“ – määruse (EL) nr 952/2013 artikli 5 punktis 1 määratletud tolliasutused;
- (24) „vabasse ringlusse lubamine“ – määruse (EL) nr 952/2013 artikliga 201 ettenähtud protseduur;
- (25) „eksport“ – määruse (EL) nr 952/2013 artikliga 269 ettenähtud protseduur;
- (26) „liidu turule tulevad asjaomased kaubad ja tooted“ – kolmandatest riikidest saadud asjaomased kaubad ja tooted, mis on ette nähtud vabasse ringlusse lubamise tolliprotseduuri alusel liidu turule laskmiseks või kaubanduslikul eesmärgil kasutamiseks või muul kui isiklikul otstarbel tarbimiseks liidu tolliterritooriumil;
- (27) „liidu turult väljaviidavad asjaomased kaubad ja tooted“ – asjaomased kaubad ja tooted, mille puhul rakendatakse ekspordi tolliprotseduuri;
- (28) „tootjariigi asjakohased õigusaktid“ – tootmispiirkonna õigusliku seisundi kohta tootvas riigis kohaldatavad õigusnormid, mis käsitlevad maakasutusõigust, keskkonnakaitset, kolmandate isikute õigusi ning asjakohaseid kaubandus- ja tollieeskirju tootjariigi õigusraamistikus.

Artikkel 3

Keeld

Asjaomaseid kaupu ja tooteid võib liidu turule lasta või seal kättesaadavaks teha või liidu turult eksportida ainult siis, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- (a) need on raadamisvabad;
- (b) nende tootmisel on järgitud tootjariigi asjakohaseid õigusakte ning
- (c) nende kohta on esitatud artikli 4 lõikes 2 ettenähtud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioon.

³³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (EMP-s kohaldatav tekst) (EÜT L 182, 29.6.2013, lk 19–76).

Peatükk 2

Ettevõtjate ja kauplejate kohustused

Artikkel 4

Ettevõtjate kohustused

1. Ettevõtjad täidavad hoolsuskohustust enne asjaomaste kaupade ja toodete laskmist liidu turule või enne nende eksportimist liidu turult, et tagada kaupade ja toodete vastavus artikli 3 punktidele a ja b. Selleks kasutavad nad toimingute ja meetmete raamistikku (edaspidi „hoolsuskohustus“), nagu on sätestatud artiklis 8.
2. Ettevõtjad, kes on artiklis 8 osutatud hoolsuskohustust täites jõudnud järeldusele, et asjaomased kaubad ja tooted vastavad käesoleva määruse nõuetele, esitavad artiklis 31 osutatud infosüsteemi kaudu enne asjaomaste kaupade ja toodete liidu turule laskmist või eksportimist pädevale asutusele hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni. Selles deklaratsioonis kinnitatakse, et hoolsuskohustus on täidetud ja riski ei ole tuvastatud või see on vähene, ning see sisaldab II lisas asjaomaste kaupade ja toodete kohta ettenähtud teavet.
3. Hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni esitamisega võtab ettevõtja endale vastutuse asjaomase kauba või toote vastavuse eest käesoleva määruse nõuetele. Ettevõtja säilitab hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioone 5 aastat alates kuupäevast, mil need esitati artiklis 31 osutatud infosüsteemi kaudu.
4. Ettevõtja ei tohi asjaomaseid kaupu ja tooteid liidu turule lasta ega eksportida, kui ei ole esitanud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni.
5. Ettevõtja ei lase asjaomaseid kaupu ja tooteid turule ega ekspordi neid, kui on täidetud üks või mitu järgmistest tingimustest:
 - (a) asjaomased kaubad ja tooted ei vasta artikli 3 punkti a või b nõuetele;
 - (b) hoolsuskohustuse täitmise käigus on ilmnenud märkimisväärne risk, et asjaomased kaubad ja tooted ei vasta artikli 3 punkti a või b nõuetele;
 - (c) ettevõtjal ei olnud punktide 1 ja 2 kohast hoolsuskohustuse korda võimalik täita.
6. Ettevõtja, kes on saanud uut teavet, sealhulgas põhjendatud kahtlusi, et asjaomane kaup või toode, mille ta on juba turule lasknud, ei vasta käesoleva määruse nõuetele, teatab sellest viivitamata selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus ta asjaomase kauba või toote turule laskis. Liidu turult eksportimise korral teatab ettevõtja sellest tootjariigiks oleva liikmesriigi pädevale asutusele.
7. Ettevõtja osutab pädevale asutusele igakülgset abi, et hõlbustada artikli 15 kohaste kontrollide tegemist, sealhulgas tagab juurdepääsu ruumidele ja dokumentidele või registreeritud.

Artikkel 5

Volitatud esindajad

1. Ettevõtjad või kauplejad võivad volitada volitatud esindajat esitama nende nimel artikli 4 lõike 2 kohase hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni. Sellisel juhul vastutab ettevõtja või kaupleja asjaomase kauba või toote vastavuse eest käesoleva määruse nõuetele.

2. Volitatud esindaja esitab taotluse korral pädevale asutusele volituse koopia ühes Euroopa Liidu ametlikus keeles.

Artikkel 6

Kauplejate kohustused

1. Kauplejad, kes on VKEd, võivad teha asjaomased kaubad ja tooted turul kättesaadavaks üksnes juhul, kui neil on lõikes 2 nõutud teave.
2. Kauplejad, kes on VKEd, koguvad ja säilitavad järgmist teavet asjaomaste kaupade ja toodete kohta, mida nad kavatsevad turul kättesaadavaks teha:
 - (a) nende ettevõtjate või kauplejate nimi, registreeritud kaubanimi või registreeritud kaubamärk, postiaadress, e-posti aadress ja internetiaadress (kui see on olemas), kes on neile asjaomaseid kaupu ja tooteid tarninud;
 - (b) nende kauplejate nimi, registreeritud kaubanimi või registreeritud kaubamärk, postiaadress, e-posti aadress ja internetiaadress (kui see on olemas), kellele nad on asjaomaseid kaupu ja tooteid tarninud.
3. Kauplejad, kes on VKEd, säilitavad käesolevas artiklis osutatud teavet vähemalt viis aastat ning esitavad taotluse korral selle teabe pädevale asutusele.
4. Ettevõtjad, kes on VKEd ja kes on saanud uut teavet, sealhulgas põhjendatud kahtlusi, et asjaomane kaup või toode, mille nad on turul juba kättesaadavaks teinud, ei vasta käesoleva määruse nõuetele, teatavad sellest viivitamata selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus nad asjaomase kauba või toote turul kättesaadavaks tegid.
5. Kauplejaid, kes ei ole VKEd, peetakse ettevõtjateks ning nende suhtes kohaldatakse käesoleva määruse artiklite 3, 4, 5, 8–12, artikli 14 lõike 9 ning artiklite 15 ja 20 kohustusi ja sätteid seoses asjaomaste kaupade ja toodetega, mille nad teevad liidu turul kättesaadavaks.
6. Kauplejad osutavad pädevatele asutustele igakülgset abi, et hõlbustada artikli 16 kohaste kontrollide tegemist, sealhulgas tagavad juurdepääsu ruumidele ja dokumentidele või registritele.

Artikkel 7

Kolmandates riikides asutatud ettevõtjate poolt turule laskmine

Kui väljaspool liitu asuv füüsiline või juriidiline isik laseb liidu turule asjaomaseid kaupu ja tooteid, peetakse käesoleva määruse tähenduses ettevõtjaks esimest liidus asuvat füüsilist või juriidilist isikut, kes selliseid asjaomaseid kaupu ja tooteid ostab või oma valdusesse võtab.

Artikkel 8

Hoolsuskohustus

1. Enne asjaomaste kaupade ja toodete turule laskmist või eksportimist peavad ettevõtjad täitma hoolsuskohustust kõigi asjaomaste kaupade ja toodete suhtes, mida iga konkreetne tarnija on tarninud.
2. Käesoleva määruse kohaldamisel hõlmab hoolsuskohustus järgmist:
 - (a) artikli 9 nõuete täitmiseks vajaliku teabe ja dokumentide kogumine;
 - (b) artiklis 10 osutatud riskihindamismeetmed;

- (c) artiklis 10 osutatud riskivähendamismeetmed.

Artikkel 9

Teabele esitatavad nõuded

1. Ettevõtjad koguvad teavet, dokumente ja andmeid, mis tõendavad, et asjaomased kaubad ja tooted vastavad artiklile 3. Selleks kogub, korraldab ja säilitab ettevõtja viie aasta jooksul järgmist asjaomaste kaupade või toodetega seotud teavet koos tõenditega:
 - (a) kirjeldus, mis sisaldab asjaomaste kaupade või toodete liiki ja kaubanime ning vajaduse korral liigi tavanimetust ja teaduslikku täisnimetust;
 - (b) asjaomaste kaupade ja toodete kogus (väljendatud netomassi ja mahuna või ühikute arvuna);
 - (c) tootjariigi tunnusandmed;
 - (d) kõikide nende maatükkide asukohatuvastuse koordinaadid, laius- ja pikkuskraadid, kus asjaomased kaubad ja tooted toodeti, samuti tootmise kuupäev või ajavahemik;
 - (e) iga sellise ettevõtja või isiku nimi, e-posti aadress ja aadress, kes neile on asjaomaseid kaupu või tooteid tarninud;
 - (f) iga sellise ettevõtja või isiku nimi, e-posti aadress ja aadress, kellele asjaomased kaubad või tooted on tarnitud;
 - (g) piisav ja kontrollitav teave selle kohta, et asjaomased kaubad ja tooted on raadamisvabad;
 - (h) piisav ja kontrollitav teave selle kohta, et tootmine on toimunud kooskõlas tootjariigi asjakohaste õigusaktidega, sealhulgas mis tahes kokkulepe, mis annab õiguse kasutada asjaomast maa-ala asjaomase kauba tootmiseks.
2. Ettevõtja teeb pädevale asutusele taotluse korral kättesaadavaks käesoleva artikli alusel kogutud teabe, dokumendid ja andmed.
3. Komisjon võib kooskõlas artikliga 33 vastu võtta delegeeritud õigusakte, et täiendada lõike 1 täiendavat asjakohast teavet, mida võidakse vajada hoolsuskohustuse täitmise süsteemi tulemuslikkuse tagamiseks.

Artikkel 10

Riskihindamine ja riski vähendamine

1. Ettevõtjad kontrollivad ja analüüsivad artikli 9 kohaselt kogutud teavet ja muid asjakohaseid dokumente ning teevad selle põhjal riskihindamise, et teha kindlaks, kas on olemas risk, et asjaomased kaubad ja tooted, mis on ette nähtud liidu turule laskmiseks või liidu turult ekspordimiseks, ei vasta käesoleva määruse nõuetele. Kui ettevõtjad ei suuda tõendada, et mittevastavuse risk on vähene, ei lase nad asjaomast kaupa või toodet liidu turule ega ekspordi seda.
2. Riski hindamisel võetakse eriti arvesse järgmisi riski hindamise kriteeriumeid:
 - (a) riski määramine asjaomasele riigile või selle osadele kooskõlas artikliga 27;
 - (b) metsade olemasolu asjaomase kauba või toote riigis ja tootmispiirkonnas;

- (c) raadamise või metsade degradeerumise esinemine asjaomase kauba või toote riigis, piirkonnas ja tootmispiirkonnas;
 - (d) artikli 9 lõikes 1 osutatud teabe allikas, usaldusväärsus, kehtivus ja lingid muudele kättesaadavatele dokumentidele;
 - (e) probleemid seoses tootja- ja päritoluriigiga, nagu korruptsiooni tase, dokumentide ja andmete võltsimise esinemine, õiguskaitse puudumine, relvakonflikt või ÜRO Julgeolekunõukogu või Euroopa Liidu Nõukogu kehtestatud sanktsioonide olemasolu;
 - (f) asjaomase tarneahela keerukus, eelkõige raskused kaupade ja/või toodete kokku viimisel maatükiga, kus need toodeti;
 - (g) risk segada tundmatu päritoluga toodetega või selliste toodetega, mis on toodetud piirkonnas, kus on toimunud või toimub raadamine või metsade degradeerumine;
 - (h) komisjoni eksperdirühmade registris avaldatud asjaomaste komisjoni eksperdirühmade koosolekute järeldused;
 - (i) artikli 29 kohaselt esitatud põhjendatud kahtlused;
 - (j) täiendav teave käesoleva määruse järgimise kohta, mis võib sisaldada teavet, mis on esitatud tõendite andmisega või muude kolmanda isiku tehtava kontrollimise skeemidega, sealhulgas direktiivi (EL) 2018/2001³⁴ artikli 30 lõike 5 kohased komisjoni tunnustatud vabatahtlikud kavad, tingimusel et teave vastab artikli 9 nõuetele.
3. Puittooteid, mis kuuluvad nõukogu määruse (EÜ) nr 2173/2005 kohaldamisalasse ja millel on toimiva litsentsimisüsteemi kohane kehtiv FLEGT-litsents, peetakse käesoleva määruse artikli 3 punktiga b kooskõlas olevaks.
 4. Välja arvatud juhul, kui lõike 1 kohaselt tehtud analüüs võimaldab ettevõtjal kindlaks teha, et risk, et asjaomased kaubad või tooted ei vasta käesoleva määruse nõuetele puudub või on vähene, rakendab ettevõtja enne asjaomaste kaupade ja toodete liidu turule laskmist või eksportimist riskivähendamistoiminguid ja -meetmeid, mis on piisavad selle saavutamiseks, et riski ei oleks või see oleks vähene. See võib hõlmata lisateabe, andmete või dokumentide nõudmist, sõltumatute uuringute või auditite korraldamist või muid meetmeid, mis on seotud artiklis 9 sätestatud teabele esitatavate nõuetega.
 5. Ettevõtjad peavad suutma tõendada, kuidas kontrolliti kogutud teabe vastavust punktis 2 sätestatud riskihindamiskriteeriumidele, kuidas valiti riskivähendamismeetmed ja kuidas määras ettevõtja kindlaks riskiastme.
 6. Ettevõtjad kehtestavad asjakohased ja proportsionaalsed tegevuspõhimõtted, kontrollimeetmed ja -toimingud, et tulemuslikult vähendada ja juhtida asjaomaste kaupade ja toodete nõuetele mittevastavuse riske. Need hõlmavad järgmist:
 - (a) riskijuhtimistavade mudelid, aruandlus, andmete registreerimine, sisekontroll ja vastavuskontrolli, sealhulgas ettevõtjate puhul, kes ei ole VKEd, vastavuskontrolli spetsialisti määramine juhtimistasandil;

³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328/82, 21.12.2018, lk 82–209).

- (b) sõltumatu auditeerimisfunktsioon, et kontrollida punktis a osutatud sisekorda, -kontrolle ja -toiminguid kõigi ettevõtjate puhul, kes ei ole VKEd.
7. Riskihindamised dokumenteeritakse, vaadatakse läbi vähemalt kord aastas ja tehakse taotluse korral kättesaadavaks pädevale asutusele.
8. Komisjon võib kooskõlas artikliga 33 võtta vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada lõikeid 2, 4 ja 6 seoses asjakohase teabega, riskihindamiskriteeriumidega ja riskivähendamismeetmetega, mis võivad olla vajalikud lisaks käesolevas artiklis nimetatutele, et tagada hoolsuskohustuse täitmise süsteemi tulemuslikkus.

Artikkel 11

Hoolsuskohustuse täitmise süsteemide haldamine ja andmete registreerimine

1. Hoolsuskohustuse täitmiseks vastavalt artiklile 8 kehtestavad ettevõtjad hoolsuskohustuse täitmise süsteemi ja ajakohastavad seda, et tagada artikli 3 punktide a ja b nõuete järgimine. Hoolsuskohustuse täitmise süsteem vaadatakse läbi vähemalt kord aastas ning vajaduse korral kohandatakse seda vastavalt uutele arengusuundadele, mis võivad mõjutada hoolsuskohustuse täitmist, ja võetakse neid arvesse. Ettevõtjad säilitavad hoolsuskohustuse täitmise süsteemi(de) uuenduste andmeid 5 aastat.
2. Kui muudes ELi õigusaktides, milles nähakse ette kestlikkusega seotud väärtusahela hoolsuskohustuse nõuded, ei ole sätestatud teisiti, siis avalikustavad ettevõtjad, kes ei kuulu VKEde hulka, igal aastal võimalikult laiaulatuslikult (sealhulgas internetis) oma aruande hoolsuskohustuse täitmise süsteemi kohta, näidates ära meetmed, mida nad on võtnud artiklis 8 sätestatud kohustuste täitmiseks. Ettevõtjad, kelle kohta kehtivad muud ELi õigusaktid, milles on ette nähtud väärtusahelaga seotud hoolsuskohustuse nõuded, võivad käesoleva lõike kohaseid aruandekohustusi täites lisada ettenähtud andmed ka teise ELi õigusakti kohasesse aruandesse.
3. Ettevõtjad säilitavad vähemalt viis aastat kõiki hoolsuskohustusega seotud dokumente, mis on seotud näiteks kõigi asjakohaste artikli 8 kohaste registrite, meetmete ja toimingutega. Taotluse korral teevad nad need kättesaadavaks pädevale asutusele.

Artikkel 12

Lihtsustatud hoolsuskohustus

1. Asjaomaste kaupade või toodete liidu turule laskmisel või liidust eksportimisel ei pea ettevõtjad täitma artiklis 10 sätestatud kohustusi, kui nad suudavad kindlaks teha, et kõik asjaomased kaubad ja tooted on toodetud riikides või nende osades, mis on artikli 27 kohaselt tunnistanud madala riskiga riikideks või nende osadeks.
2. Kui ettevõtja saab aga teavet või on saanud sellest teadlikuks, mis võib osutada riskile, et asjaomased kaubad ja tooted ei pruugi vastata käesoleva määruse nõuetele, tuleb täita kõik artiklites 9 ja 10 sätestatud kohustused.

Peatükk 3

Liikmesriikide ja nende pädevate asutuste kohustused

Artikkel 13

Pädev asutus

1. Liikmesriigid määravad ühe või mitu pädevat asutust, kes vastutavad käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmise eest.
2. Liikmesriigid teatavad hiljemalt [kolm kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] komisjonile lõike 1 kohaselt määratud pädevate asutuste nimed, aadressid ja kontaktandmed. Liikmesriigid teatavad komisjonile põhjendamatu viivitusega mis tahes muudatustest selles teabes.
3. Komisjon teeb pädevate asutuste nimekirja avalikult kättesaadavaks oma veebisaidil. Komisjon ajakohastab nimekirja regulaarselt, tuginedes liikmesriikidelt saadud asjakohasele ajakohastatud teabele.
4. Liikmesriigid tagavad, et pädevatel asutustel on piisavad volitused ja vahendid käesoleva määruse 3. peatükis sätestatud kohustuste täitmiseks.
5. Ilma et see piiraks ettevõtjate kohustust täita hoolsuskohustust, nagu on sätestatud artiklis 8, võivad liikmesriigid VKEde olukorda arvestades pakkuda ettevõtjatele tehnilist ja muud abi ning suuniseid, et hõlbustada käesoleva määruse nõuete täitmist.
6. Eelkõige ettevõtjate abistamiseks riskihindamisel võivad liikmesriigid hõlbustada asjakohase teabe vahetamist ja levitamist, nagu on sätestatud artiklis 9, aidates kasutusele võtta käesoleva määruse rakendamise parimaid tavasid.
7. Abi antakse viisil, mis ei ohusta pädevate asutuste sõltumatust, juriidilisi kohustusi ja vastutust käesoleva määruse täitmise tagamisel.

Artikkel 14

Kontrollimise kohustus

1. Pädevad asutused kontrollivad, kas ettevõtjad ja kauplejad täidavad käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi ning kas liidu turule lastud või seal kättesaadavaks tehtud või liidu turult eksporditud asjaomased kaubad ja tooted vastavad käesoleva määruse nõuetele.
2. Lõikes 1 osutatud kontrollid tehakse kooskõlas artiklitega 15 ja 16.
3. Lõikes 1 osutatud kontrollide tegemiseks koostavad pädevad asutused riskipõhisel lähenemisviisil põhineva kava. Kava sisaldab vähemalt riskikriteeriume, et teha lõike 4 kohane riskianalüüs ja anda seeläbi teavet kontrolliotsuste tegemiseks. Riskikriteeriumide kehtestamisel ja läbivaatamisel võtavad pädevad asutused eelkõige arvesse riski omistamist riikidele või nende osadele kooskõlas artikliga 27, ettevõtja või kaupleja varasemat vastavust käesolevale määrusele ja muud asjakohast teavet. Kontrollide tulemuste ja kavade rakendamisel saadud kogemuste põhjal vaatavad pädevad asutused kõnealused kavad ja riskikriteeriumid regulaarselt läbi, et suurendada nende tulemuslikkust. Kavade läbivaatamisel vähendavad pädevad asutused kontrollide sagedust nende ettevõtjate ja kauplejate puhul, kes on järjepidevalt tõestanud täielikku vastavust käesoleva määruse nõuetele.

4. Lõike 3 alusel kehtestatud riskipõhiste kontrollikavade rakendamiseks teevad pädevad asutused artikli 4 lõike 2 kohaselt neile esitatud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonides sisalduva teabe riskianalüüsi. Riskianalüüsi tegemisel kasutatakse lõike 3 alusel koostatud kavades sisalduvaid riskikriteeriume ning see tehakse artiklis 31 sätestatud infosüsteemi integreeritud elektrooniliste andmetöötlusvahendite abil.
5. Pädevad asutused teevad lõike 4 kohase riskianalüüsi ja muu asjakohase teabe põhjal kindlaks ettevõtjad ja kauplejad, keda tuleb artiklite 15 ja 16 kohaselt kontrollida.
6. Lõike 4 kohase riskianalüüsi põhjal teevad pädevad asutused kindlaks ka asjakohased kaubad ja tooted, mille puhul on viivitamata vaja võtta meetmeid, sest nendega kaasneb selline käesoleva määruse sätetele mittevastavuse suur risk, mida tuleb kontrollida enne nende liidu turule laskmist või seal kättesaadavaks tegemist või liidu turult eksportimist. Selline kindlakstegemine märgitakse ära artikli 31 kohaselt loodud infosüsteemis ja selle tulemusena võtavad pädevad asutused vastavalt artiklile 21 viivitamata ajutisi meetmeid, et peatada asjaomaste kaupade ja toodete liidu turule laskmine või liidu turul kättesaadavaks tegemine, või kui asjaomased kaubad või tooted tulevad liidu turule või viiakse sealt välja ning artikli 26 lõikes 1 osutatud elektrooniline liides on kasutusele võetud, siis märgitakse see tollile esitatavas taotluses peatada nende vabasse ringlusse lubamine või eksport vastavalt artikli 24 lõikele 6.
7. Lõikes 6 osutatud peatamine lõpeb kolme tööpäeva jooksul, välja arvatud juhul, kui pädevad asutused järelavad selle aja jooksul tehtud kontrollide tulemuste põhjal, et neil on vaja lisaaga, et teha kindlaks, kas asjaomased kaubad ja tooted vastavad käesoleva määruse nõuetele. Sellisel juhul pikendavad pädevad asutused peatamise ajavahemikku, kasutades ajutiste lisameetmete võtmist artikli 21 alusel või teatades tolliasutustele vajadusest jätkata asjaomaste liidu turule toodavate või sealt väljaviidavate kaupade peatamist artikli 24 lõike 6 alusel.
8. Pädevad asutused vahetavad teavet lõikes 3 osutatud riskikriteeriumide väljatöötamise ja kohaldamise kohta ning koordineerivad seda teiste liikmesriikide pädevate asutuste ja komisjoniga, et parandada käesoleva määruse täitmise tagamise tulemuslikkust.
9. Iga liikmesriik tagab, et tema pädevate asutuste tehtavad iga-aastased kontrollid hõlmavad vähemalt 5 % ettevõtjatest, kes lasevad liidu turule, teevad liidu turul kättesaadavaks või ekspordivad liidu turult iga asjaomast kaupa nende turul, ning 5 % iga asjaomase nende turule lastud, seal kättesaadavaks tehtud või sealt eksporditud kauba kogusest.
10. Vastavalt artiklile 20 kontrollib pädev asutus põhjalikult sellises riigis või selle osas toodetud asjaomaseid kaupu ja tooteid, mis on artikli 27 kohaselt loetletud kõrge riskitasemega riikide või nende osadena, või kui on risk, et kõnealustes riikides või nende osades toodetud asjaomased kaubad või tooted tulevad asjaomasesse tarneahelasse.
11. Ilma et see piiraks lõigete 5 ja 6 kohaseid kontrollid, teevad pädevad asutused lõikes 1 osutatud kontrollid, kui nende valduses on tõendeid või muud asjakohast teavet, sealhulgas kolmandate isikute poolt artikli 29 kohaselt esitatud põhjendatud kahtluste alusel, mis on seotud käesoleva määruse võimaliku rikkumisega.
12. Kontrollid tehakse ettevõtjat või kauplejat ette hoiatamata, välja arvatud juhul, kui ettevõtja või kaupleja eelnev teavitamine on tulemusliku kontrollimise tagamiseks vajalik.

13. Pädevad asutused säilitavad kontrollide registrid, milles on eelkõige märgitud kontrollide laad ja tulemused ning mittevastavuse korral võetud meetmed. Kõikide kontrollide registreid säilitatakse vähemalt viis aastat.

Artikkel 15

Ettevõtjate kontrollimine

1. Ettevõtjate kontrollimine hõlmab järgmist:
- (a) hoolsuskohustuse täitmise süsteemi, sealhulgas riskihindamise ja riskivähendamiskorra kontrollimine;
 - (b) hoolsuskohustuse täitmise süsteemi nõuetekohast toimimist kajastavate dokumentide ja registrite kontrollimine;
 - (c) selliste dokumentide ja registrite kontrollimine, mis tõendavad, et konkreetne toode või kaup, mis ettevõtja on liidu turule lasknud, mis ta kavatseb liidu turule lastava või liidust eksportida, vastab käesoleva määruse nõuetele;
 - (d) hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide läbivaatamine
- ning vajaduse korral
- (e) asjaomaste kaupade ja toodete kohapealne kontrollimine, et teha kindlaks nende vastavus hoolsuskohustuse täitmiseks kasutatud dokumentidele;
 - (f) kõik asjakohased tehnilised ja teaduslikud vahendid, et määrata kindlaks täpne koht, kus asjaomane kaup või toode toodeti, sealhulgas isotoopkatsete tegemine;
 - (g) mis tahes tehnilised ja teaduslikud vahendid, mis on piisavad, et teha kindlaks, kas asjaomane kaup või toode on raadamisvaba, sealhulgas Maa jälgimise andmed, näiteks Copernicuse programmi ja vahendite andmed, ning
 - (h) pistelised kontrollid, sealhulgas kohapealsed auditid, sealhulgas vajaduse korral kolmandates riikides kolmandate riikide haldusasutustega tehtava koostöö kaudu.

Artikkel 16

Kauplejate kontrollimine

1. Kauplejate kontrollimine hõlmab järgmist:
- (a) artikli 6 lõike 2 järgimist tõendavate dokumentide ja registrite kontrollimine;
 - (b) vajaduse korral pistelised kontrollid, sealhulgas kohapealsed auditid.

Artikkel 17

Kulude sissenõudmine pädevate asutuste poolt

1. Liikmesriigid võivad lubada oma pädevatel asutustel nõuda ettevõtjatelt või kauplejatelt sisse kõik kulud, mida nõuetele mittevastavuse kõrvaldamiseks võetud meetmed on neile tekitanud.
2. Lõikes 1 osutatud kulud võivad hõlmata katsete kulusid ning kulusid, mis tekivad selliste toodete ladustamisel ja meetmete võtmisel seoses selliste toodetega, mille

puhul on tehtud kindlaks nõuetele mittevastavus ja mille puhul tuleb enne nende vabasse ringlusse lubamist, liidu turule laskmist või turult eksportimist võtta parandusmeetmeid.

Artikkel 18

Koostöö ja teabevahetus

1. Pädevad asutused teevad omavahel, teiste liikmesriikide asutustega, komisjoni ja vajaduse korral kolmandate riikide haldusasutustega koostööd, et tagada käesoleva määruse nõuete täitmine.
2. Käesoleva määruse kohaldamiseks ja täitmise tagamiseks kehtestavad pädevad asutused komisjoniga teabe edastamist ja uurimiste läbiviimist käsitlevad halduskokkulepped.
3. Pädevad asutused vahetavad käesoleva määruse täitmise tagamiseks vajalikku teavet. See hõlmab juurdepääsu andmist ettevõtjaid ja kauplejaid käsitlevatele andmetele, sealhulgas hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonidele ja nende andmete vahetamist teiste liikmesriikide pädevate asutustega, et hõlbustada käesoleva määruse täitmise tagamist.
4. Pädevad asutused hoiatavad viivitamata teiste liikmesriikide pädevaid asutusi ja komisjoni, kui nad avastavad käesoleva määruse rikkumise ja olulised puudused, mis võivad mõjutada rohkem kui ühte liikmesriiki. Pädevad asutused teatavad eelkõige teiste liikmesriikide pädevatele asutustele, kui nad avastavad turul asjaomase kauba või toote, mis ei vasta käesolevale määrusele, et võimaldada sellise kauba või toote turult kõrvaldamist või müügilt tagasinõudmist kõigis liikmesriikides.
5. Pädeva asutuse taotluse korral esitavad liikmesriigid talle käesoleva määruse täitmise tagamiseks vajaliku teabe.

Artikkel 19

Aruandlus

1. Liikmesriigid teevad hiljemalt iga aasta 30. aprilliks üldsusele ja komisjonile kättesaadavaks teabe käesoleva määruse kohaldamise kohta eelneval kalendriaastal. See teave sisaldab nende kontrollikavasid, ettevõtjate ja kauplejate suhtes tehtud kontrollide arvu ja tulemusi, sealhulgas kontrollide sisu, asjaomaste kaupade ja toodete kontrollitud mahtu võrreldes turule lastud asjaomaste kaupade ja toodete üldkogusega, asjaomaste kaupade ja toodete päritolu- ja tootmisriike ning nõuetele mittevastavuse korral võetud meetmeid ja kontrollide sissenõutud kulusid.
2. Komisjoni talitused teevad igal aastal avalikkusele kättesaadavaks kogu liitu hõlmava ülevaate käesoleva määruse kohaldamise kohta, mis põhineb liikmesriikide poolt lõike 1 kohaselt esitatud andmetel.

Artikkel 20

Tõhustatud kontroll

Kui asjaomased kaubad ja tooted on toodetud riigis või selle osas, mis on vastavalt artiklile 27 loetletud kõrge riskitasemega riikide või nende osadena, või kui on risk, et kõnealustes riikides või nende osades toodetud asjaomased kaubad või tooted tulevad asjaomasesse tarneahelasse, siis tagab iga liikmesriik, et tema pädevate asutuste tehtavad iga-aastased

kontrollid hõlmavad vähemalt 15 % ettevõtjatest, kes igat asjaomast kaubagruppi nende turul lasevad liidu turule, teevad seal kättesaadavaks või ekspordivad liidu turult, ning 15 % iga asjaomase nende turule lastud, seal kättesaadavaks tehtud või sealt eksporditud kauba kogusest.

Artikkel 21

Ajutised meetmed

Kui pärast artiklites 15 ja 16 osutatud kontrolli on avastatud võimalikud olulised puudused või kindlaks tehtud riskid vastavalt artikli 14 lõikele 6, võivad pädevad asutused võtta viivitamata ajutisi meetmeid, sealhulgas asjaomaste kaupade ja toodete konfiskeerimine või liidu turule laskmise, seal kättesaadavaks tegemise ja sealt eksportimise peatamine.

Artikkel 22

Turujärelevalve meetmed

1. Kui pädevad asutused teevad kindlaks, et ettevõtja või kaupleja ei ole täitnud käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi või et asjaomane kaup või toode ei vasta käesoleva määruse nõuetele, siis nõuavad nad viivitamata, et see ettevõtja või kaupleja rakendaks mittevastavuse kõrvaldamiseks sobivaid ja proportsionaalseid parandusmeetmeid, ilma et see piiraks artikli 23 kohaldamist.
2. Lõike 1 kohaldamisel peab ettevõtjalt või kauplejalt nõutav parandusmeede hõlmama vähemalt ühte või mitut järgmisest:
 - (a) mis tahes formaalse mittevastavuse, eelkõige käesoleva määruse 2. peatüki nõuetele mittevastavuse heastamine;
 - (b) asjaomase kauba või toote liidu turule laskmise, seal kättesaadavaks tegemise või sealt eksportimise takistamine;
 - (c) asjaomase kauba või toote viivitamatu turult kõrvaldamine või tagasinõudmine;
 - (d) asjaomase kauba või toote hävitamine või annetamine heategevuslikul või avaliku huvi eesmärgil.
3. Kui ettevõtja või kaupleja jätab lõikes 2 osutatud parandusmeetmed võtmata või kui lõikes 1 osutatud nõuetele mittevastavus püsib, tagavad pädevad asutused, et toode kõrvaldatakse turult või nõutakse tagasi või selle turul kättesaadavaks tegemine keelatakse või seda piiratakse.

Artikkel 23

Karistused

1. Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad selliste karistuste kohta, mida rakendatakse, kui ettevõtjad ja kauplejad rikuvad käesoleva määruse sätteid, ning võtavad kõik vajalikud meetmed nende kohaldamise tagamiseks. Liikmesriigid teevad kõnealused sätted komisjonile teatavaks ja teatavad viivitamata nende edaspidistest muudatustest.
2. Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Karistused peavad sisaldama vähemalt järgmist:

- (a) trahvid, mille suurus on proportsionaalne tekitatud keskkonnakahju ning asjaomaste kaupade ja toodete väärtusega, arvutades kõnealuste trahvide suurus nii, et oleks kindel, et vastutavad isikud jäävad tulemuslikult ilma toime pandud rikkumistega saadud majanduslikust kasust, ning suurendades korduvate rikkumiste korral trahve järk-järgult. Selliste trahvide maksimumsumma on vähemalt 4 % ettevõtjate või kaupleja aastakäibest asjaomases liikmesriigis või asjaomastes liikmesriikides;
- (b) asjaomaste kaupade ja toodete konfiskeerimine ettevõtjalt ja/või kauplejalt;
- (c) ettevõtja ja/või kaupleja asjaomaste kaupade ja toodetega tehtud tehingust saadud tulu konfiskeerimine;
- (d) ajutine kõrvalejätmine riigihankemenetlusest.

Peatükk 4

Tegevuskord liidu turule tulevate või sealt väljaviidavate asjaomaste kaupade ja toodete jaoks

Artikkel 24

Kontrollimine

1. Asjaomaste kaupade ja toodete suhtes, mis suunatakse vabasse ringlusse lubamise või ekspordi tolliprotseduurile, kohaldatakse käesolevas peatükis sätestatud kontrolle ja meetmeid. Käesoleva peatüki kohaldamine ei piira käesoleva määruse muude sätete ega kaupade vabasse ringlusse lubamist või ekspordi reguleerivate muude liidu õigusaktide, eelkõige liidu tolliseadustiku ning selle artiklite 46, 47, 134 ja 267 kohaldamist. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1020³⁵ VII peatükki ei kohaldata siiski liidu turule tulevate asjaomaste kaupade ja toodete kontrolli suhtes niivõrd, kuivõrd see on seotud käesoleva määruse kohaldamise ja täitmise tagamisega.
2. Pädevad asutused vastutavad käesoleva määruse üldise täitmise tagamise eest seoses liidu turule tuleva või sealt väljaviidava asjaomase kauba ja tootega. Eelkõige vastutavad pädevad asutused artikli 14 lõike 1 kohaste kontrollide kaudu selle kindlakstegemise eest, kas asjaomane kaup või toode vastab käesoleva määruse nõuetele. Pädevad asutused täidavad neid kohustusi kooskõlas käesoleva määruse 3. peatüki asjakohaste sätetega.
3. Toll kontrollib, et liidu turule tulevaid või sealt väljaviidavaid asjaomaseid kaupu ja tooteid deklareeritakse õigesti. Sellised kontrollid peavad peamiselt põhinema riskianalüüsil, mille eesmärk on määrata kindlaks ja hinnata riske ning välja arendada vajalikud vastumeetmed ning need tuleb teha ühtse riskijuhtimise raamistikus liidu tasandil.
4. Artiklis 31 osutatud infosüsteemi määratud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni viitenumber seoses liidu tuleva või sealt väljaviidava asjaomase kauba või tootega

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1020 turujärelevalve ja toodete vastavuse kohta ning millega muudetakse direktiivi 2004/42/EÜ ja määruseid (EÜ) nr 765/2008 ja (EL) nr 305/2011.

tehakse tollile kättesaadavaks asjaomase kauba või toote vabasse ringlusse lubamise või ekspordi tollideklaratsiooni esitamisel, välja arvatud juhul, kui hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioon on esitatud vastavalt artikli 26 lõikele 2.

5. Liidu turule tuleva või sealt väljaviidava asjaomase kauba või toote vabasse ringlusse lubamise või ekspordi tollideklaratsiooni saamise korral kontrollib toll hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni staatust, kasutades artikli 26 lõikes 1 osutatud elektroonilist liidest. Artiklis 31 osutatud infosüsteemi staatuse muutumisest, mis toimub enne asjaomase kauba või toote vabasse ringlusse lubamist või eksportimist, teatatakse automaatselt asjaomast kaupa või toodet kontrollivale tolliasutusele.
6. Kui pärast artikli 14 lõike 4 kohast riskianalüüsi näitab vastava hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni staatus artikli 31 kohaselt loodud infosüsteemis, et asjaomast kaupa või toodet tuleb enne ELi turule laskmist või seal kättesaadavaks tegemist või eksportimist kontrollida, peatab toll asjaomase kauba või toote vabasse ringlusse lubamise või ekspordi.
7. Kui kõik muud liidu või liikmesriigi õiguse kohased vabasse ringlusse lubamise või ekspordiga seotud nõuded ja formaalsused on täidetud, annab toll asjaomase kauba või toote vabasse ringlusse lubamise või eksportimise loa mis tahes järgmisel tingimusel:
 - (a) pärast artikli 14 lõike 4 kohast riskianalüüsi ei ole pädevad asutused artikli 31 kohaselt loodud infosüsteemis märkinud, et asjaomase kauba või toote korral on nõutav vabasse ringlusse lubamise või ekspordi peatamine vastavalt lõikele 6;
 - (b) kui vabasse ringlusse lubamine või eksport on lõike 6 kohaselt peatatud ja pädevad asutused ei ole artikli 14 lõikes 7 osutatud kolme tööpäeva jooksul taotlenud asjaomase kauba või toote vabasse ringlusse lubamise või ekspordi peatamise jätkamist;
 - (c) kui pädevad asutused on teatanud tollile artikli 31 alusel loodud infosüsteemi kaudu, et asjaomaste kaupade ja toodete vabasse ringlusse lubamise või ekspordi peatamise võib lõpetada.

Vabasse ringlusse lubamist või eksporti ei tohi pidada tõendiks liidu õiguse ja eelkõige käesoleva määruse järgimise kohta.

8. Kui pädev asutus jõuab järeldusele, et liidu turule tulev või sealt väljaviidav asjaomane kaup või toode ei vasta käesolevale määrusele, siis teatab ta sellest tollile artikli 31 kohaselt loodud infosüsteemi kaudu. Samuti võib pädev asutus infosüsteemis märkida, et on asjaomase kauba või toote muudele konkreetsetele tolliprotseduuridele suunamise vastu.

Kui sellisest staatusest teatatakse, ei võimalda toll selle asjaomase kauba või toote vabasse ringlusse lubamist ega eksportimist. Nad peavad ka sisestama tolli andmetöötlussüsteemi ja tegema vajaduse korral asjaomase kauba või tootega kaasasolevale faktuurarvele ja kõikidele muudele asjakohastele saatedokumentidele järgmise märke: „Nõutele mittevastav kaup või toode – ei lubata vabasse ringlusse/eksporti – määrus (EL) 2021/XXXX.“ *[OP: palun märkida käesoleva määruse viide]*

Kui asjaomane kaup või toode deklareeritakse hiljem muudeks tolliprotseduurideks ja pädevad asutused ei esitanud sellise turulelaskmise kohta vastuväiteid, lisab

ettevõtja asjakohase märke tollideklaratsioonidesse ja registreerib selle samadel tingimustel tolli andmetöötlussüsteemis ja võimaluse korral selliste protseduuridega seotud dokumentides.

9. Käesoleva artikli lõigete 5–8 kohased teated ja taotlused esitatakse artikli 26 lõikes 1 osutatud elektroonilise liidese kaudu. Lõikeid 5–8 kohaldatakse siis, kui artikli 26 lõikes 1 osutatud elektrooniline liides on kasutusele võetud.
10. Toll võib nõuetele mittevastava asjaomase kauba või toote hävitada, kui pädev asutus seda taotleb või peab seda vajalikuks ja proportsionaalseks. Selle meetme kulud kannab asjaomase kauba või toote valdaja (füüsiline või juriidiline isik). Kohaldatakse vastavalt määruse (EL) nr 952/2013 artikleid 197 ja 198. Pädevate asutuste taotluse korral võib nõuetele mittevastavad asjaomased kaubad ja tooted ka konfiskeerida ning toll võib need pädevate asutuste käsutusse anda.

Artikkel 25

Asutustevaheline teabevahetus ja koostöö

1. Et võimaldada artikli 14 lõikes 3 osutatud riskipõhist lähenemisviisi liidu turule tulevate või sealt väljaviidavate asjaomaste kaupade ja toodete suhtes ning tagada, et kontrollid on tulemuslikud ja tehtud kooskõlas käesoleva määruse nõuetega, teevad komisjon, pädevad asutused ja toll tihedat koostööd ja vahetavad teavet.
2. Toll ja pädevad asutused teevad koostööd kooskõlas määruse (EL) nr 952/2013 artikli 47 lõikega 2 ja vahetavad teavet, mis on vajalik nende käesoleva määruse kohaste ülesannete täitmiseks, sealhulgas elektrooniliste vahendite kaudu.
3. Teavet riskide kohta vahetatakse järgmiste asutuste vahel:
 - (a) toll vastavalt määruse (EL) nr 952/2013 artikli 46 lõikele 5 ning
 - (b) toll ja komisjon vastavalt määruse (EL) nr 952/2013 artikli 16 lõikele 1.
4. Kui esimese sisenemiskoha tollil on põhjust kahtlustada, et asjaomased kaubad ja tooted, mille suhtes kohaldatakse käesolevat määrust ja mida ladustatakse ajutiselt või mille suhtes kohaldatakse muud tolliprotseduuri kui vabasse ringlusse lubamist, ei ole käesoleva määrusega kooskõlas, siis edastavad nad kogu asjakohase teabe pädevale sihttolliasutusele.

Artikkel 26

Elektroonilised liidesed

1. Komisjon töötab välja Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtsel teeninduskeskkonnal põhineva elektroonilise liidese, mis võimaldab edastada andmeid, eelkõige artikli 24 lõigetes 5–8 osutatud teateid ja taotlusi liikmesriikide tollisüsteemide ja artiklis 31 osutatud infosüsteemi vahel. See elektrooniline liides võetakse kasutusele hiljemalt neli aastat pärast lõikes 3 osutatud asjaomase rakendusakti vastuvõtmise kuupäeva.
2. Komisjon võib välja töötada Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtsel teeninduskeskkonnal põhineva elektroonilise liidese, mis võimaldab:
 - (a) kauplejatel ja ettevõtjatel esitada asjaomase kauba või toote hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni riikliku tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonna kaudu, millele on osutatud **määruse artiklis 8 [väljaannete talitus peab pärast**

ettepaneku vastuvõtmist kontrollima viitenumbrit ja artikli numbrit] ning saada pädevatelt asutustelt selle kohta tagasisidet ning

- (b) edastada kõnealuse hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioon käesoleva määruse artiklis 31 osutatud infosüsteemi.
3. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles täpsustatakse lõigete 1 ja 2 rakendamise üksikasju ning eelkõige määratakse kindlaks lõigete 1 ja 2 kohaselt edastatavad andmed, sealhulgas nende vorming. Rakendusaktidega võidakse kindlaks määrata ka see, et teatavad konkreetset andmed, mis on hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonis kättesaadavad ja vajalikud tolli tegevuseks, sealhulgas järelevalveks ja pettustevastaseks võitluseks, edastatakse ELi ja liikmesriikide tollisüsteemidesse ja registreeritakse seal. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 34 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Peatükk 5

Riikide võrdlussüsteem ja koostöö kolmandate riikidega

Artikkel 27

Riikide hindamine

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse kolmeastmeline süsteem riikide või nende osade hindamiseks. Kui käesoleva artikli kohaselt ei ole kindlaks tehtud, et tegemist on madala või kõrge riskitasemega riigiga, peetakse neid standardse riskitasemega riikideks. Komisjon võib määrata kindlaks riigid või nende osad, kus on väike või suur risk toota asjaomaseid kaupu ja tooteid, mis ei vasta artikli 3 punktile a. Madala või kõrge riskiga riikide või nende osade loetelu avaldatakse rakendusakti(de)ga, mis võetakse vastu kooskõlas artikli 34 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Seda loetelu ajakohastatakse vajaduse korral, võttes arvesse uusi tõendeid.
2. Madala ja kõrge riskitasemega riikide või nende osade kindlaksmääramisel lõike 1 kohaselt võetakse arvesse asjaomase riigi esitatud teavet ja see põhineb järgmistel hindamiskriteeriumidel:
 - (a) raadamise ja metsade degradeerumise määr,
 - (b) põllumajandusmaa laienemise määr asjaomaste kaupade puhul,
 - (c) asjaomaste kaupade ja toodete tootmistrendid,
 - (d) kas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni jaoks riiklikult kindlaksmääratud panus hõlmab põllumajandusest, metsandusest ja maakasutusest tulenevat heidet ja selle sidumist (sellega tagatakse, et raadamise ja metsade degradeerumisega seotud heidet võetakse arvesse riiklikus kohustuses vähendada või piirata kasvuhoonegaaside heidet riiklikult kindlaksmääratud panuse võrra),
 - (e) asjaomase riigi ja liidu vahel sõlmitud lepingud ja muud õigusaktid, milles käsitletakse raadamist või metsade degradeerumist ning lihtsustatakse asjaomaste kaupade ja toodete vastavust käesoleva määruse nõuetele ja nende tulemuslikku rakendamist;

- (f) kas asjaomane riik on kehtestanud riiklikud või piirkondlikud õigusaktid, sealhulgas kooskõlas Pariisi kokkuleppe artikliga 5, ning võtab tulemuslikke meetmeid määruse täitmise tagamiseks, et vältida ja karistada raadamist ja metsade degradeerumist põhjustavaid tegevusi, ning eelkõige kas rakendatakse piisavalt karme sanktsioone, et jätta ilma raadamisest või metsade degradeerumisest saadavast kasust.
3. Komisjon teatab asjaomastele riikidele, kui kavatses olemasolevasse riskikategooriasse teha muudatuse, ja kutsub neid üles esitama sellega seoses vajalikuks peetavat teavet. Komisjon annab riikidele piisavalt aega reageerimiseks, mis võib hõlmata teavet meetmete kohta, mida riik on võtnud olukorra parandamiseks juhul, kui riigi staatus või selle osade staatus võidakse muuta kõrgemaks riskikategooriaks.
- Teatamine hõlmab järgmist teavet:
- (a) riigi või selle osade riski kindlaksmääramise muutmise kavatsuse põhjus või põhjused;
 - (b) kutse komisjonile kirjalikult vastata seoses kavatsusega muuta riigi või selle osade riskistaatust;
 - (c) kõrge või madala riskitasemega riigiks liigitamise tagajärjed.
4. Komisjon teatab pädevatele asutustele viivitamata riigi lisamisest lõikes 1 osutatud loetellu või sealt kustutamisest.

Artikkel 28

Koostöö kolmandate riikidega

1. Komisjon arendab käesoleva määrusega hõlmatud tootjariikidega partnerlust ja koostööd, et lahendada raadamise ja metsade degradeerumisega seotud probleemid ühiselt. Sellised partnerlused ja koostöömehhanismid keskenduvad metsade kaitsmisele, taastamisele ja kestlikule kasutamisele, raadamisele, metsade degradeerumisele ning üleminekule kaupade säästvate tootmisele, tarbimisele ja töötlemisele ning kauplemissmeetoditele. Partnerlused ja koostöömehhanismid võivad hõlmata struktureeritud dialooge, toetusprogramme ja -meetmeid, halduskokkuleppeid ning kehtivate lepingute tingimusi ja selliseid lepinguid, mis aitavad tootjariikidel üle minna sellisele põllumajanduslikule tootmisele, mille korral on lihtsam järgida asjaomaste kaupade ja toodete vastavust käesoleva määruse nõuetele. Selliseid lepinguid ja nende tulemuslikku rakendamist võetakse arvesse käesoleva määruse artikli 27 kohase võrdlusanalüüsi osana.
2. Partnerlused ja koostöö peaksid võimaldama kõigi sidusrühmade, sealhulgas kodanikuühiskonna, põlisrahvaste, kohalike kogukondade ja erasektori, sealhulgas VKEde ja väikepõllumajandustootjate täielikku osalemist.
3. Partnerluste ja koostööga edendatakse integreeritud maakasutuse planeerimise protsesside, asjakohaste õigusaktide, maksusoodustuste ja muude asjakohaste vahendite väljatöötamist, et parandada metsade ja elurikkuse kaitset, metsade kestlikku majandamist ja taastamist, võidelda metsade ja haavatavate ökosüsteemide muuks maakasutuseks muutmise vastu, optimeerida maastikuga seotud kasu, valduse kindlust, põllumajanduse tootlikkust ja konkurentsivõimet, läbipaistvaid tarneahelaid, tugevdada metsast sõltuvate kogukondade, sealhulgas väikepõllumajandustootjate, põlisrahvaste ja kohalike kogukondade õigusi ning

tagada üldsuse juurdepääs metsa majandamise dokumentidele ja muule asjakohasele teabele.

4. Komisjon osaleb rahvusvahelises kahe- ja mitmepoolses arutelus raadamise ja metsade degradeerumise peatamise poliitika ja meetmete üle, sealhulgas mitmepoolsetel foorumitel, nagu bioloogilise mitmekesisuse konventsioon, ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon, ÜRO kõrbestumise tõkestamise konventsioon, ÜRO Keskkonnaassamblee, ÜRO metsandusfoorum, ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon, Maailma Kaubandusorganisatsioon, G7 ja G20. Selline osalemine hõlmab kestlikule põllumajanduslikule tootmisele ja metsa säästvale majandamisele ülemineku edendamist ning läbipaistvate ja kestlike tarneahelate arendamist, samuti jätkuvaid jõupingutusi selliste rangete standardite ja määratluste kindlaksmääramiseks ja kokkuleppimiseks, mis tagavad metsa ökosüsteemide kõrgetasemelise kaitse.

Peatükk 6

Põhjendatud kahtlus

Artikkel 29

Füüsiliste või juriidiliste isikute põhjendatud kahtlused

1. Füüsilistel või juriidilistel isikutel on õigus esitada pädevale asutusele põhjendatud kahtlusi, kui nad objektiivsete asjaolude põhjal leiavad, et üks või mitu ettevõtjat või kauplejat ei täida käesoleva määruse sätteid.
2. Pädevad asutused hindavad põhjendatud kahtlusi hoolikalt ja erapooletult ning võtavad vajalikke meetmeid, sealhulgas ettevõtjate ja kauplejate kontrollimine ja ärakuulamine, et avastada käesoleva määruse nõuete võimalikud rikkumised, ning vajaduse korral võtavad artikli 21 kohaseid ajutisi meetmeid, et hoida ära asjakohaste uurimisaluste kaupade ja toodete liidu turule laskmist, seal kättesaadavaks tegemist ja liidu turult eksportimist.
3. Oma otsusest võtta taotlusele vastavaid meetmeid või sellest keelduda teatab pädev asutus koos põhjendustega võimalikult kiiresti ja asjakohaseid siseriiklike õigusnorme järgides lõikes 1 osutatud füüsilistele või juriidilistele isikutele, kes esitasid pädevale asutusele tähelepanekud.

Artikkel 30

Õiguskaitse kättesaadavus

1. Igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kellel on piisav huvi, sealhulgas isikul, kes on esitanud põhjendatud kahtluse vastavalt artiklile 29, on juurdepääs kohtule või muule sõltumatule ja erapooletule avaliku sektori asutusele, kes on pädev kontrollima pädeva asutuse poolt käesoleva määruse alusel tehtud otsuste, toimingute või tegematajätmistega protseduurilist ja sisulist õiguspärasust.
2. Käesolev määrus ei piira selliste siseriiklike õigusnormide kohaldamist, mis nõuavad enne kohtumenetluse algatamist, et halduskorras läbivaatamise menetlus on läbitud.

Peatükk 7

Infosüsteem

Artikkel 31

Infosüsteem „Register“

1. Komisjon loob artikli 36 lõikes 2 määratud kuupäevaks infosüsteemi („Register“), milles hoitakse artikli 4 lõike 2 kohaselt kättesaadavaks tehtud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioone, ja haldab seda.
2. Infosüsteem peab tagama vähemalt järgmised funktsioonid:
 - (a) ettevõtjate ja kauplejate ning nende volitatud esindajate registreerimine ELis; ettevõtjate puhul, kes suunavad asjaomased kaubad ja tooted vabasse ringlusse lubamise või ekspordi tolliprotseduurile, lisatakse nende registreerimisprofiili ettevõtjate registreerimise ja identifitseerimise süsteemi (EORI) number, mis on registreeritud vastavalt määruse (EL) nr 952/2013 artiklile 9;
 - (b) hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide registreerimine, sealhulgas asjaomasele ettevõtjale või kauplejale iga hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni jaoks viitenumbri väljastamine;
 - (c) hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide kontrollimiste tulemuste registreerimine;
 - (d) ühendamine tolliga Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonna* kaudu [kui määrus on vastu võetud, võib sellele viidata otse] kooskõlas artikliga 26, sealhulgas selleks, et võimaldada artikli 24 lõigete 5–8 kohaseid teateid ja taotlusi;
 - (e) võimaldada ettevõtjate, kauplejate ning asjaomaste kaupade ja toodete riskiprofiili analüüsi, et teha kindlaks suure riskiga saadetised vastavalt artikli 14 lõike 4 kohasele riskianalüüsile;
 - (f) võimaldada haldusabi ja -koostööd pädevate asutuste ja komisjoni vahel teabe ja andmete vahetamiseks;
 - (g) võimaldada teabevahetust pädevate asutuste ning ettevõtjate ja kauplejate vahel käesoleva määruse rakendamise eesmärgil.
3. Komisjon kehtestab rakendusaktidega infosüsteemi tööpõhimõtte nõuded, sealhulgas isikuandmete kaitse ja andmevahetuse kohta teiste IT-süsteemidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas käesoleva määruse artikli 33 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.
4. Komisjon võimaldab tollile, pädevatele asutustele, ettevõtjatele ja kauplejatele sellise juurdepääsu kõnealusele infosüsteemile, mis vastab kohustustele, mida nad peavad käesoleva määruse alusel täitma.
5. Kooskõlas ELi avatud andmete poliitikaga ja eelkõige direktiiviga (EL) 2019/1024³⁶ tagab komisjon laiemale üldsusele juurdepääsu infosüsteemi täielikult anonüümitud

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1024 avaandmete ja avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta (ELT L 172, 26.6.2019, lk 56–83).

andmestikele avatud vormingus, mis on masinloetav ning mis tagab koostalitlusvõime, taaskasutamise ja kättesaadavuse.

Peatükk 8

Läbivaatamine

Artikkel 32

Läbivaatamine

1. Hiljemalt kaks aastat pärast jõustumist vaatab komisjon käesoleva määruse esimest korda läbi ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule sellekohase aruande, lisades sellele vajaduse korral seadusandliku ettepaneku. Aruandes keskendutakse eelkõige hinnangule selle kohta, kas käesoleva määruse kohaldamisala laiendamine muudele ökosüsteemidele, sealhulgas suure süsinikuvaruga maa-alale ja elurikkuse seisukohast väärtuslikule maa-alale, nagu rohumaad, turbaalad ja märgalad, ning muudele kaupadele, on vajalik ja teostatav.
2. Hiljemalt viis aastat pärast jõustumist ning seejärel vähemalt iga viie aasta järel vaatab komisjon käesoleva määruse üldiselt läbi ja esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule sellekohase aruande, lisades sellele vajaduse korral seadusandliku ettepaneku. Esimene aruanne sisaldab eriuuringutel põhinevat hinnangut eelkõige järgmise kohta:
 - (a) vajadus kaubanduse hõlbustamise täiendavate vahendite järele ja nende teostatavus, et toetada määruse eesmärkide saavutamist, sealhulgas sertifitseerimissüsteemide tunnustamise kaudu;
 - (b) määruse mõju põllumajandustootjatele, eelkõige väikepõllumajandustootjatele, põlisrahvastele ja kohalikele kogukondadele ning võimalik vajadus täiendava toetuse järele üleminekuks kestlikele tarneahelatele.
3. Ilma et see piiraks lõike 1 kohast üldist läbivaatamist, vaatab komisjon I lisa esimest korda läbi hiljemalt kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumist ja seejärel regulaarsete ajavahemike järel, et hinnata, kas on asjakohane muuta või laiendada I lisas esitatud asjaomaste toodete loetelu selle tagamiseks, et kõik tooted, mis sisaldavad või mille valmistamiseks on kasutatud asjaomaseid kaupu või keda asjaomaste kaupadega on söödetud, on kantud kõnealusesse loetelusse (siia ei kuulu tooted, mille nõudlus avaldab raadamisele vähest mõju). Läbivaatamine põhineb mõju hindamisel, mida asjaomased kaubad ja tooted avaldavad raadamisele ja metsade degradeerumisele ning selles võetakse arvesse tarbimises toimunud muutusi, millele osutavad teaduslikud tõendid.
4. Pärast lõikes 3 sätestatud läbivaatamist võib komisjon võtta kooskõlas artikliga 33 vastu delegeeritud õigusakte I lisa muutmiseks, et lisada asjaomased tooted, mis sisaldavad asjaomaseid kaupu või on valmistatud neid kasutades.

Peatükk 9

Lõppsätted

Artikkel 33

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Komisjonile antakse viieks aastaks alates PP/KK/AA õigus võtta vastu artikli 9 lõikes 3, artikli 10 lõikes 8 ja artikli 32 lõikes 4 osutatud delegeeritud õigusakte. Komisjon esitab volituste delegeerimise kohta aruande hiljemalt kuus kuud enne viieaastase ajavahemiku lõppu. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud siis, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 9 lõikes 3, artikli 10 lõikes 8 ja artikli 32 lõikes 4 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 9 lõike 3, artikli 10 lõike 8 ja artikli 32 lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega [kahe kuu] võrra.

Artikkel 34

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. See on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses³⁷.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5, võttes arvesse selle artikli 11 sätteid.

³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes.

Artikkel 35

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EL) nr 995/2010 tunnistatakse kehtetuks alates käesoleva määruse kohaldamiskuupäevast, mis on esitatud artikli 36 lõikes 2.

Artikkel 36

Jõustumine ja kohaldamise kuupäev

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
2. Artikleid 3–12, 14–22, 24, 29 ja 30 kohaldatakse alates 12 kuu möödumisest käesoleva määruse jõustumisest.
3. Lõikes 2 osutatud artikleid kohaldatakse alates 24 kuu möödumisest käesoleva määruse jõustumisest nende ettevõtjate suhtes, kes on 31. detsembriks 2020 asutatud mikroettevõtjad,³⁸ välja arvatud määruse (EL) nr 995/2010 lisas nimetatud toodete korral.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

³⁸ Nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/34/EL (teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ) artikli 3 lõikes 1.

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

1.4.2. Erieesmärgid

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

1.4.4. Tulemusnäitajad

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühiki- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

2.2.3. Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

3.2.2. Tegevusassigneeringutest rahastatav väljund (hinnang)

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus teatavate asjaomaste raadamise ja metsade degradeerumisega seotud kaupade ja toodete kohta

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

09 - Keskkond ja kliimameetmed

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

☒ uut meetet

☐ uut meetet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest¹

☐ olemasoleva meetme pikendamist

☒ ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

Üldeesmärk on piirata raadamist ja metsade degradeerumist, mida põhjustab ELi tarbimine ja tootmine. See peaks vähendama ELi põhjustatavat kasvuhoonegaaside heidet ja aitama tõkestada bioloogilise mitmekesisuse vähenemist.

1.4.2. Erieesmärgid

Erieesmärk nr.

Piirata raadamist ja metsade degradeerumist, mida põhjustab ELi tarbimine ja tootmine

- minimeerida raadamise või metsade degradeerumisega seotud tarneahelatest saadud toodete tarbimist;
- suurendada ELi nõudlust seaduslike ja raadamisvabade kaupade ja toodete järele ning nendega kauplemist.

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Kavandatava määrusega ennetatakse raadamist, mille põhjuseks on kohaldamisalasse kuuluva kuue kauba tarbimine ja tootmine EL-is, kusjuures prognoositav kasu on 2030. aastaks märkimisväärselt suurem kui säästetud 71 920 hektarit metsa, mida ELi põhjustatud raadamine ja metsa degradeerumine igal aastal mõjutavad. See tähendaks ka asjaomaste kaupade ELis tarbimise ja tootmise tõttu atmosfääri paisatava CO₂ heite vähendamist vähemalt 31,9 miljoni tonni võrra aastas, mis tähendaks vähemalt 3,2 miljardi euro suurust majanduslikku kokkuhoidu aastas. Peale selle peaks määrus aitama otsustavalt kaasa bioloogilise mitmekesisuse kaitsmisele, võrdsete tingimuste loomisele ELi turul tegutsevatele ettevõtjatele ning

¹ Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

määruse konkreetsete eesmärkide saavutamisele: minimeerida raadamise või metsade degradeerumisega seotud tarneahelatest saadud toodete tarbimist ning suurendada ELi nõudlust seaduslike ja raadamisvabade kaupade ja toodete järele ning nendega kauplemist.

1.4.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

1. Vähemalt 71 920 hektarit vähem metsa aastas kannatab raadamise või degradeerumise all, mis on tingitud ELi tarbimisest või kohaldamisalasse kuuluvate kaupade tootmisest.
2. Atmosfääri jääb eraldumata vähemalt 31,9 miljonit tonni süsinikku aastas, mis on põhjustatud kohaldamisalasse kuuluvate kaupade tarbimisest ja tootmisest ELis.
3. ELi põhjustatavast raadamisest ja metsade degradeerumisest tingitud väljasuremine ohustab vähemaid looma- ja taimeliike.
4. ELis asjaomaste kaupadega tegelevatel ettevõtjatel ja kauplejatel on selge ja prognoositav ELi õigusraamistik, mis tagab võrdsed tingimused seoses kohustustega vältida raadamist ja metsade degradeerumist.
5. ELis müüdavate raadamise või metsade degradeerumisega seotud tarneahelatest saadud toodete kogust vähendatakse.
6. ELis kasvab raadamisvabade kaupade ja toodete tarbimine ja tootmine.

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Kavandatud määrus on vahetult kohaldatav alates selle jõustumise päevast. Mitmed rakendusaktid/delegeeritud õigusaktid ja haldusülesanded võetakse kasutusele viie aasta jooksul alates artikli 36 lõikes 1 sätestatud kuupäevast.

Kavandatud meetmete üksikasjalik loetelu on järgmine:

1. Enne artikli 36 lõikes 2 sätestatud kuupäeva:

a) avalik pakkumine (või halduskokkulepe) riigi võrdlussüsteemi väljatöötamiseks vastavalt määruses sätestatud kriteeriumidele;

b) avalik pakkumine täiendavate kaupade ja toodete ning muude haavatavate ökosüsteemide mõju hindamiseks;

c) avalik pakkumine lepingu sõlmimiseks, et toetada komisjoni määruses sätestatud ülesannete täitmisel;

d) leping või halduskokkulepe infosüsteemi väljatöötamiseks, et salvestada ja vahetada andmeid ettevõtjate ja ettevõtja kinnituste kohta.

2. Esimese viie aasta jooksul pärast artikli 36 lõikes 1 sätestatud kuupäeva:

- a) komisjon võtab delegeeritud õigusaktiga/rakendusaktiga vastu madala ja kõrge riskitasemega riikide ja nende osade loetelud;
- b) komisjon võtab delegeeritud/rakendusaktiga vastu kohandatud tootemääratluse;
- d) avalik pakkumine lepingu sõlmimiseks, et toetada määruse esimest hindamist;
- e) komisjon korraldab ja kiidab heaks määruse esimese hindamise, millele on vajaduse korral lisatud seadusandlik ettepanek võimalike muudatuste kohta.

1.5.2. *ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.*

ELi tasandi meetme põhjused (*ex ante*):

Raadamise ja metsade degradeerumise põhjused on seotud ELi ja rahvusvahelise kaubandusega. ELi tasandi meetmed on olulised, et võimaldada rahvusvahelise kaubanduse küsimustega tegelemist koordineeritud ja ühtlustatud viisil ning tagada ettevõtjatele võrdsed tingimused nõuete suhtes, mida tuleb täita enne toodete liidu turule laskmist, seal kättesaadavaks tegemist või sealt eksportimist. ELi tasandi meetmete puhul saaks ära kasutada a ELi varasemaid kogemusi keeruliste tarneahelatega (nt tulenevalt ebaseadusliku metsaraiega seotud õigusaktidest) tegelemisel.

Ainult ELi tasandi meetmetega oleks võimalik tulemuslikult saavutada sekkumise eesmärgi, st piirata ELi põhjustatavat raadamist ja seega ELi tarbimise ja tootmise käigus tekkinud kasvuhoonegaaside heidet ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemist ning minimeerida raadamisega seotud kaupade ja toodete tarbimist.

Oodatav tekkiv liidu lisaväärtus (*ex post*):

ELi sekkumine tagab ühtlustatud nõuded määruse kohaldamisalasse kuuluvatele toodetele ja kaupadele, mis lastakse ELi turule, olenemata sellest, kas need on toodetud ELis või väljaspool seda. See tagab võrdsed tingimused ELis tegutsevatele ettevõtjatele, kelle suhtes kohaldatakse samu kohustusi, olenemata sellest, millises ELi liikmesriigis nad asuvad. Sekkumine vähendab märkimisväärselt ELi põhjustatavat raadamist (vt oodatavad tulemused eespool), kasvuhoonegaaside heidet ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemist.

Ettepanek peaks aitama minimeerida ka raadamise või metsade degradeerumisega seotud tarneahelatest saadud toodete tarbimist ja suurendada ELi nõudlust seaduslike ja raadamisvabade kaupade ja toodete järele ning nendega kauplemist.

1.5.3. *Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid*

ELi puidumääruse ja FLEGT-määruse hindamine, milles keskendutakse ELi turule lastava puidu seaduslikkusele, osutab vajadusele ajakohastada õigusraamistikku. Praegu puuduvad ELi õigusnormid, mille eesmärk on vähendada ELi tarbimise mõju raadamisele ja metsade degradeerumisele. Ettepanek tugineb toimivuskontrollist saadud kogemustele seoses kavandatava hoolsuskohustuse täitmise süsteemi parandamisega (võrreldes ELi puidumääruses esitatud süsteemiga) ning konkreetsete kahepoolsete kaubanduslepingute (FLEGTi vabatahtlikud partnerluslepingud puidusektoris) ebatõhususega, et võidelda ELi põhjustatava raadamisega.

1.5.4. *Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega*

Euroopa Komisjon on heaks kiitnud ulatusliku taastekava, mis põhineb järgmise mitmeaastase finantsraamistiku tugevdatud pikaajalisel eelarvel ja uuel taasterahastul „Next Generation EU“.

Algatus kuulub Euroopa rohelise kokkuleppe alla, millest juhendatakse ELi majanduse taastamise strateegias. Selle eesmärk on muuta EL 2050. aastaks kliimaneutraalseks ja piirata bioloogilise mitmekesisuse vähenemist. See hõlmab eesmärki edendada tooteid ja väärtusahelaid, mis ei hõlma raadamist ja metsade degradeerumist. Samuti pooldab algatus kestlikemate toiduainete tarneahelate loomist ning seda, et EL kehtestaks uued kestliku majanduskasvu standardid ja kasutaks oma majanduslikku kaalu, et kujundada rahvusvahelisi standardeid, mis on kooskõlas ELi keskkonna- ja kliimaeesmärkidega. Algatus on ka osa prioriteetidest, mis on määratud ELi elurikkuse strateegias aastani 2030 ja strateegias „Talust taldrikule“.

Algatus kuulub mitmeaastase finantsraamistiku rubriigi 3 (Loodusvarad ja keskkond) jaotise 9 (Keskkond ja kliimameetmed) alla. Nagu allpool kirjeldatud, nõuab käesoleva õigusakti rakendamine täiendavaid inimressursse ja ka mõningaid toetuskulusid. Toetuskulud kaetakse ELi keskkonna- ja kliimameetmete programmist (LIFE) aastateks 2021–2027.

1.5.5. *Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang*

Määruse rakendamise tulemuseks on suur arv määruse kohaldamisalasse kuuluvaid erinevaid majandussektoreid, mis nõuab täiendavaid inimressursse, hankeressursse välistöövõtjatele ja halduskokkuleppeid komisjoni talituste vahel.

Määruse rakendamiseks, sealhulgas rahvusvahelise koostöö tegemiseks on keskkonna peadirektoraadis vaja veel viit täistööajale taandatud töötajat. Määruse, eelkõige tolliga seotud kohustuste rakendamiseks on rahvusvahelise partnerluse peadirektoraadis vaja kaht täiendavat täistööajale taandatud töötajat, kes keskenduvad koostööle ja arengule, ning ühte täiendavat täistööajale taandatud töötajat maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi jaoks.

Vajadused põhinevad ebaseadusliku metsaraiega võitlemise õiguslikele vahenditele (ELi puidumäärus ja FLEGT-määrus) eraldatud vahendite arvutustel, millest esimene asendatakse kavandatava algatusega. Keskkonna peadirektoraadi praegune personal on 3,25 AD + 1 AST + 1 vaba SND + 0,5 täistööajale taandatud lepingulist töötajat. See hõlmab järgmist: a) kahe ELi määruse (ELi puidumäärus ja FLEGT-määrus) rakendamine, järelevalve ja läbivaatamine; b) läbirääkimised viie riigiga (Indoneesia, Vietnam, Laos, Tai ja Malaisia) vabatahtlike partnerluslepingute üle ja nende lepingute rakendamine ning koostöö teiste tootvate ja tarbivate riikidega, sealhulgas alaline koostööstruktuur Hiinaga; c) ELi esindamine mitmepoolsetel foorumitel: ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon, ÜRO metsandusfoorum ja Rahvusvaheline Troopilise Puidu Organisatsioon; d) komisjoni teatisega „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“² ette nähtud täiendavate meetmete rakendamine.

²

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1565272554103&uri=CELEX:52019DC0352>.

Uus ettepanek mitte ainult ei integreeri olemasolevaid ELi õigusakte, vaid laiendab märkimisväärselt ka meetmete ulatust ja rakendamise keerukust, mis toob kaasa vajaduse uute vahendite järele. Uus ettepanek hõlmab kohaldamisala laiendamist ühelt kaubalt (puit) kuuele (lisatakse veiseliha, palmiõli, soja, kakao ja kohv) ja nendest saadud toodetele ning selle kohaldamisala laiendamist, et minna kaugemale õiguspärasusest ja hõlmata kestlikkust. See omakorda suurendab eeldatavasti asjaomaste majandussektorite väärtust ning määrukest otseselt ja tugevalt mõjutatud sidusrühmade ja kolmandate riikide arvu. Suurenevad eksperdirühma koosolekute arv (viiekt kuuele) ja rühma liikmete arv (lisaks liikmesriikidele hõlmatakse sidusrühmad ja kolmandad riigid). Peale FLEGT-määruse jaoks ette nähtud infosüsteemi on kavas luua uus infosüsteem (vt allpool). Riikide võrdlussüsteem (vt allpool) peaks hõlmama tõhustatud koostööd kümnete riikidega. Võrreldes varasema olukorraga, mis hõlmas ainult puitu, suureneb määruse poliitiline nähtavus ja tundlikkus, sest see mõjutab teatavate riikide majanduse jaoks olulisi sektoreid (nt kakao Côte d'Ivoire'is ja Ghanas); palmiõli Indoneesias ja Malaisias; soja ja veised Brasiilias ja Argentinas), mis nõuavad tihedamat kahepoolset koostööd, sealhulgas ekspertide tasandil. Samuti suurenevad keskkonna peadirektoraadi esindusülesanded rahvusvahelistel foorumitel. Liikmesriikide aruandluskohustused suurenevad vastavalt kaupade suuremale ulatusele ja asjaomaste majandussektorite väärtusele. Üleminek uuele määrusele, ELi puidumääruse kehtetuks tunnistamine ja FLEGT-määruse kohandamine hõlmab lisaülesandeid esimese viie tegevusaasta jooksul.

Kõik need uued tegevused ja ülesanded suurendavad märkimisväärselt keskkonna peadirektoraadi töökoormust. Uue määruse suurem poliitiline ja majanduslik tähtsus nõuab rohkem ettevalmistusi ja analüüsimist, et hallata nii poliitilisel kui ka töötasandil rohkem suhtlust teiste komisjoni talituste, nõukogu ja Euroopa Parlamendi, sidusrühmade, kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Keskkonna peadirektoraadi täidetavad täiendavad aruandlusülesanded ja hallatavad lisatud töövahendid (infosüsteem ja võrdlussüsteem) nõuavad täiendavat järelevalvet keskkonna peadirektoraadi poolt. Rakendamise lihtsustamine ja parandamine võrreldes ELi puidumääruse ja FLEGT-määrustega, mis toimivuskontrolli kohaselt sisaldasid mitmeid puudusi, nõuab, võttes arvesse ka laiemat kohaldamisala, keskkonna peadirektoraadilt rohkem vahendeid, mis on ette nähtud rakendamise järelevalveks liikmesriikides.

Kõik need ülesanded nõuavad suurt poliitilist otsustusvõimet, poliitilisi teadmisi, analüütilisi oskusi, sõltumatust ja vastupidavust, mida saavad pakkuda üksnes AD ametnikud. Asjaomaste kaupade keerulised tarneahelad ja geograafilised erinevused kogu maailmas muudaksid soovitatavaks seada eesmärgiks rakendamise eest vastutava keskkonna peadirektoraadi meeskonna teatav spetsialiseerumise tase. Seda saab teha kaupade, piirkondade või ülesannete kaupa, kuid selleks on vaja eespool nimetatud täiendavaid inimressursse. Allhankeid kasutatakse nii palju kui võimalik (vt allpool), kuid see nõuab ka järelevalvet. Peale selle on olemas põhiülesanded, mis eeldavad suurt poliitilist tundlikkust ja mida peab täitma komisjon.

Keskkonna peadirektoraadi, rahvusvahelise partnerluse peadirektoraadi ning maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi ressursivajadused suurenevad. Keskkonna peadirektoraat peab tegelema (nii tehniliselt kui ka diplomaatiliselt) riigipõhise võrdlusanalüüsi keeruka teostamisega, jätkates samal ajal varasemate juriidiliste kohustuste täitmist selles uues kontekstis, sealhulgas rahvusvahelist koostööd (pidev töö partnerriikidega, nii tarbijate kui ka tootjatega, mis on oluline lekte vältimiseks). Rahvusvahelise partnerluse peadirektoraat keskendub eelkõige uutele

koostööprogrammidele metsapartnerluste raames, mille eesmärk on muu hulgas aidata tootvatel riikidel määrust järgida. Metsapartnerlusi pakutakse kõigile asjaomastele riikidele, sealhulgas neile, kes praegu osalevad vabatahtlike partnerluslepingute üle peetavates läbirääkimistes või nende rakendamises. Maksunduse ja tolliliidu peadirektoraat tegeleb määruse üldise poliitika rakendamisega ning liidu turule tulevaid või sealt väljaviidavaid asjaomaseid kaupu ja tooteid käsitlevate teiseste õigusaktide ettevalmistamise ja koostamisega. Need tegevused nõuavad täiendavaid inimressursse keskkonna peadirektoraadile, rahvusvahelise partnerluse peadirektoraadile ning maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadile.

Enne jõustumist ja esimesel viiel tegevusaastal on vaja ka välistöövõtjate hanke eelarvet, mis toetaks tootemääratluse esimest läbivaatamist, määruse esimest hindamist ja määruse üldist rakendamist. Nende kolme lepingu hinnanguline eelarve esimese viie aasta jooksul on 3 050 000 eurot. See hinnang põhineb varasematel samade omadustega hankelepingutel.

Samuti on vaja välja töötada hoolsuskohustuse register ehk andmebaas, mis ühendab liikmesriikide tolliasutusi, liikmesriikide muid pädevaid asutusi ja komisjoni ning mis võimaldab talletada ja lihtsustada ettevõtjate esitatavat teavet (peamiselt nende registreerimist ja ettevõtja kinnitusi). Seda võiks teha kas välise töövõtja kaudu või komisjoni talitustega sõlmitud halduskokkuleppe alusel. Keskkonna peadirektoraadi eelarveprojektis on viie aasta jooksul võimaldatud kasutada 1,5 miljonit eurot, et luua ja hallata andmebaasi, millel on vajalikud funktsioonid. Lisaks sellele on maksunduse ja tolliliidu peadirektoraat esitanud 950 000 EUR suuruse eelarve esimese viie tegevusaasta jooksul IT-töö jaoks, mis on vajalik tollisüsteemide kohandamiseks määrusega nõutavate muudatustega. Infotehnoloogia arendamise ja hangetega seotud valikud peab eelnevalt heaks kiitma Euroopa Komisjoni infotehnoloogia ja küberturvalisuse nõukogu.

Seoses riigipõhise võrdlusanalüüsi koostamise ja toimimisega võiks seda teha halduskokkuleppe või välislepingu kaudu. Esimeseks viieks aastaks on ette nähtud 4 369 000 euro suurune esialgne eelarve. See on ligi viis korda suurem kui mõjuhinnangus kavandatud summa, mis arvutati tööaja alusel. Selle põhjuseks on asjaolu, et mõjuhinnangus ette nähtud võrdlusanalüüs oli lihtsustatud versioon, mida on laiendatud uute hindamiskriteeriumidega ning mõjutatud riikidega tehtava koostöö kohustuste suurendamisega lõplikus õigusakti ettepanekus. Need uued elemendid on tööjõumahukad, sest õigusakte hinnata ja nende täitmist tagada on igas riigis ulatuslik ettevõtmine, ning hõlmavad palju suuremat töötundide arvu. Muudetud summa arvutamisel on võetud arvesse ELi puidumääruse riikide ülevaadetest saadud kogemusi.

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

☐ Piiratud kestusega

- ☐ hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA;
- ☐ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA ja maksete assigneeringutele ajavahemikul AAAA–AAAA.

☒ Piiramatult kestusega

- Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku 2023–2027;
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid³

☒ Eelarve otsene täitmine komisjoni poolt

- ☒ oma talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;
- ☐ rakendusametite kaudu.

☐ Eelarve jagatud täitmine koostöös liikmesriikidega

☐ Eelarve kaudne täitmine, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;
- ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);
- ☐ Euroopa Investeeringuspankale ja Euroopa Investeeringufondile;
- ☐ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;
- ☐ avalik-õiguslikele asutustele;
- ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kuivõrd neile antakse piisavad finantstagatised;
- ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele antakse piisavad finantstagatised;
- ☐ isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.
- *Mitme eelarve täitmise viisi valimise korral esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.*

Märkused

--

³ Eelarve täitmise viise selgitatakse koos viidetega finantsmäärusele veebisaidil BudgWeb: <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Märkige sagedus ja tingimused.

Tööjõu-uuring käsitleb personalikuluseid, hankeid ja võimalik, et ka halduskorraldust. Seda liiki kulude suhtes kohaldatakse standardeeskirju

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. *Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus*

Algatuse eelarve täitmise viisiks on otsene eelarve täitmine komisjoni poolt. Komisjoni abistab eksperdirühm, kuhu kuuluvad liikmesriikide esindajad ja sidusrühmad: Komisjoni eksperdirühm/mitme sidusrühma platvorm maailma metsade kaitseks ja taastamiseks. Komisjoni abistab ka komitee.

Üldiselt hõlmab algatus personalikuluseid, hankeid ja võimalik, et ka halduskorraldust. Seda liiki kulude suhtes kohaldatakse standardeeskirju

2.2.2. *Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta*

Üldiselt hõlmab algatus personalikuluseid, hankeid ja võimalik, et ka halduskorraldust. Seda liiki kulude suhtes kohaldatakse standardeeskirju

2.2.3. *Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).*

Üldiselt hõlmab algatus personalikuluseid, hankeid ja võimalik, et ka halduskorraldust. Seda liiki kulude suhtes kohaldatakse standardeeskirju

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Üldiselt hõlmab algatus personalikuluseid, hankeid ja võimalik, et ka halduskorraldust. Seda liiki kulude suhtes kohaldatakse standardeeskirju

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

Järgestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Osamakse			
	Nr	Liigendatud/liigendamata ⁵⁷	EFTA riigid ⁵⁸	kandidaatriigid ⁵⁹	kolmanda riigid	Finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
3	09 02 01 – loodus ja bioloogiline mitmekesisus	Liigendatud	JAH	EI	EI	EI
7	20.01.02.01 – Töötasu ja hüvitised	Liigendamata	EI	EI	EI	EI
7	20 02 06 02 – Konverentside ja koosolekutega seotud kulud	Liigendamata	EI	EI	EI	EI

⁵⁷ Liigendatud = liigendatud assigneeringud; liigendamata = liigendamata assigneeringud.

⁵⁸ EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon

⁵⁹ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma tegevusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	3	Loodusvarad ja keskkond
---	---	-------------------------

DG: ENV			Aasta 2022	Aasta 2023	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU (2022–2027)
• Tegevusassigneeringud									
09 02 01 – loodus ja bioloogiline mitmekesisus	Kulukohustused	(1a)	0,500	1,789	1,680	1,610	1,890	1,450	8,919
	Maksed	(2a)	0,500	1,789	1,680	1,610	1,890	1,450	8,919
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud ⁶⁰									
Eelarverida		(3)							
DG ENVi assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 1a + 1b + 3	0,500	1,789	1,680	1,610	1,890	1,450	8,919
	Maksed	= 2a + 2b + 3	0,500	1,789	1,680	1,610	1,890	1,450	8,919

⁶⁰

Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

DG: TAXUD			Aasta 2022	Aasta 2023	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU (2022–2027)
• Tegevusassigneeringud									
09 02 01 – loodus ja bioloogiline mitmekesisus	Kulukohustused	(1a)	–	0,150	0,300	0,250	0,125	0,125	0,950
	Maksed	(2a)	–	0,150	0,300	0,250	0,125	0,125	0,950
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud ⁶¹									
Eelarverida		(3)							
DG TAXUDi assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 1a + 1b + 3	–	0,150	0,300	0,250	0,125	0,125	0,950
	Maksed	= 2a + 2b + 3	–	0,150	0,300	0,250	0,125	0,125	0,950

•Tegevusassigneeringud KOKKU	Kulukohustused	(4)							
	Maksed	(5)							
•Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU			(6)						
mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 3 assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 4 + 6	0,500	1,939	1,980	1,860	2,015	1,575	9,869
	Maksed	= 5 + 6	0,500	1,939	1,980	1,860	2,015	1,575	9,869

⁶¹ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

Eespool nimetatud summat on vaja selleks, et toetada mitmesuguseid õigusaktide rakendamisega seotud ülesandeid, mida keskkonna peadirektoraat hakkab täitma.

Hanketegevuse hulka kuulub tootemääratluse esimest läbivaatamist toetava uuringu tellimine (eelarvestatud 2022. aastal), määruse esimest hindamist toetav uuring (eelarvestatud 2026) ja määruse üldise rakendamise toetusleping (eelarvestatud võrdselt esimese viie tegevusaasta jooksul).

Lisaks on sellesse kategooriasse ajutiselt lisatud veel kaks tegevust, mida on võimalik arendada kas välislepingu või komisjoni talitustega sõlmitud halduskokkulepete kaudu. Need on infosüsteemi arendamine ja toimimine ning riikide võrdlussüsteemi väljatöötamine ja toimimine. Mõlemad tegevused on eelarvestatud esimese viie tegevusaasta jooksul.

Samuti on lisatud mõned summad, et katta IT-arendusi ning riiklike tollisüsteemide ja infosüsteemi vaheliste elektrooniliste liideste säilitamist seoses tolliasutuste ja pädevate asutuste vahelise teabevahetusega. Need on osa infosüsteemi üldkuludest.

Kõik kulud, v.a personali- ja halduskulud								
Ülesanded	Ressursid	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKKU
Üldine rakendamine	Üldine toetusleping	–	0,450	0,450	0,450	0,450	0,450	2,250
Võrdlussüsteem	Toetusleping või halduskokkulepe	–	1,009	0,840	0,840	0,840	0,840	4,369
„Registri“ infosüsteem (ENV+TAXUD)	Toetusleping või halduskokkulepe	–	0,480	0,690	0,570	0,425	0,285	2,450
Tootemääratluse läbivaatamine	Mõju hindamise tugileping	0,500	–	–	–	–	–	0,500
Esialgne hinnang	Hindamistoetuse leping	–	–	–	–	0,300	–	0,300
		0,500	1,939	1,980	1,860	2,015	1,575	9,869

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	„Halduskulud“
---	----------	---------------

Selle punkti täitmisel tuleks kasutada haldusalaste eelarveandmete tabelit, mis on esitatud [õigusaktile lisatava finantsselgituse lisas](#) (sisekorraeeskirjade V lisa), ja laadida see üles DECIDE'i talitustevahelise konsulteerimise eesmärgil.

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta 2022	Aasta 2023	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU (2022–2027)
DG: ENV								
• Personalikulud		–	0,760	0,760	0,760	0,760	0,760	3,800
• Muud halduskulud ⁶²		–	0,114	0,114	0,114	0,114	0,114	0,570
DG ENVi assigneeringud KOKKU		–	0,874	0,874	0,874	0,874	0,874	4,370

		Aasta 2022	Aasta 2023	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU (2022–2027)
DG: INTPA								
• Personalikulud		–	0,304	0,304	0,304	0,304	0,304	1,520
• Muud halduskulud		–	–	–	–	–	–	–
INTPA assigneeringud KOKKU		–	0,304	0,304	0,304	0,304	0,304	1,520

⁶² Artikliga 34 nähakse ette uue komitee loomine määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses. Lisaks abistab komiteed raadamisplatvormi eksperdirühm, mis on juba olemas, kuid millel ei ole otsustusõigust.

		Aasta 2022	Aasta 2023	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU (2022–2027)
DG: TAXUD								
• Personalikulud		–	0,152	0,152	0, 52	0,152	0,152	0,760
• Muud halduskulud		–	–	–	–	–	–	–
TAXUDi assigneeringud KOKKU		–	0,152	0,152	0,152	0,152	0,152	0,760

mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	–	1,330	1,330	1,330	1,330	1,330	6,650
---	--	---	-------	-------	-------	-------	-------	-------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta 2022	Aasta 2023	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU (2022–2027)
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–7 assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	0,500	3,269	3,310	3,190	3,345	2,905	16,519
	Maksed	0,500	3,269	3,310	3,190	3,345	2,905	16,519

3.2.2. Tegevusassigneeringutest rahastatav väljund (hinnang)

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Märkige eesmärgid ja väljundid			Aasta N	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vrd punkt 1.6)	VÄLJUNDID KOKKU

↓	Väljund di liik ⁶³	Kesk mine kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Väljundite arv kokku	Kulud kokku
ERIEESMÄRK nr 1 ⁶⁴ ...																		
- Väljund																		
- Väljund																		
- Väljund																		
Erieesmärk nr 1 kokku																		
ERIEESMÄRK nr 2 ...																		
- Väljund																		
Erieesmärk nr 2 kokku																		
KOKKU																		

⁶³ Väljunditena käsitatakse tarnitud tooteid ja osutatud teenuseid (nt rahastatud üliõpilasvahetuste arv, ehitatud teede pikkus kilomeetrites jne).

⁶⁴ Vastavalt punktile 1.4.2 „Erieesmärgid ...“.

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta 2022	Aasta 2023	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU (2023–2027)
--	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	----------------------

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7							
Personalikulud	–	1,216	1,216	1,216	1,216	1,216	6,080
Muud halduskulud	–	0,114	0,114	0,114	0,114	0,114	0,570
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7 kokku	–	1,330	1,330	1,330	1,330	1,330	6,650

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7⁶⁵ välja jäävad kulud							
Personalikulud							
Muud halduskulud							
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku							

KOKKU	–	1,330	1,330	1,330	1,330	1,330	6,650
--------------	---	-------	-------	-------	-------	-------	--------------

Haldusassigneeringute vajadused kaetakse kõnealuse meetme haldamiseks juba antud ja/või ümberpaigutatud assigneeringute raames, täiendades seda vajaduse korral täiendavate assigneeringutega, mida võidakse anda meetet haldavale peadirektoraadile iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

⁶⁵ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

3.2.3.1. Hinnanguline personalivajadus

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

	Aasta 2022	Aasta 2023	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027
• Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)						
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)	0,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
20 01 02 03 (delegatsioonides)						
01 01 01 01 (kaudne teadustegevus)						
01 01 01 11 (otsene teadustegevus)						
Muud eelarvread (märkige)						
• Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad) FTE)⁶⁶						
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)						
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored eksperdid delegatsioonides)						
XX 01 xx yy zz⁶⁷	- peakorteris					
	- delegatsioonides					
01 01 01 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud kaudse teadustegevuse valdkonnas)						
01 01 01 12 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)						
Muud eelarvread (märkige)						
KOKKU	0,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0

XX tähistab asjaomast poliitikavaldkonda või eelarvejaotist.

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate ümberpaigutamise teel peadirektoraadi siseselt. Vajaduse korral võidakse personali täiendada meedet haldavale peadirektoraadile iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	Keskkonna peadirektoraadis on määruse üldiseks rakendamiseks vaja 5 AD ametikohta, mis hõlmavad rahvusvahelist koostööd, samuti ettevalmistavat tööd ja teiseste õigusaktide koostamist vastavalt määruses kavandatud tähtaegadele. DG INTPA jaoks on vaja 2 AD ametikohta, et tulla toime määrusega seotud koostöö ja arenguga, eelkõige metsapartnerluste loomisega. Maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadis on määruse üldiseks rakendamiseks, liidu turule tulevaid või sealt väljaviidavaid asjaomaseid kaupu ja tooteid käsitlevate teiseste õigusaktide ettevalmistamiseks ja koostamiseks ning artikli 26 kohase liidese rakendamiseks vaja ühte AD ametikohta.
--------------------------------	--

⁶⁶ AC = lepingulised töötajad, AL = kohalikud töötajad, END = riikide lähetatud eksperdid, INT= renditööjõud, JPD= noored eksperdid delegatsioonides.

⁶⁷ Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiiri arvestades (endised BA read).

Koosseisuvälised töötajad	–
---------------------------	---

3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus:

- ☒ on täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu.
- Eelarveraal 09 02 01 ettenähtud kulud kaetakse programmist LIFE ja kavandatakse keskkonna peadirektoraadi iga-aastase juhtimiskava raames. Personalivajadused kaetakse eelistatavalt lisaeraldisega iga-aastase inimressursside eraldamise menetluse raames.
- ☐ tingib mitmeaastase finantsraamistiku asjaomases rubriigi mittesihtotstarbelise varu ja/või mitmeaastase finantsraamistiku määruises sätestatud erivahendite kasutuselevõtu.

Selgitage, millised toimingud on vajalikud, osutades asjaomastele rubriikidele, eelarveridadele ja summadele ning nimetades kasutatavad rahastamisvahendid.

- ☐ nõuab mitmeaastase finantsraamistiku muutmist.

Selgitage, millised toimingud on vajalikud, osutades asjaomastele rubriikidele, eelarveridadele ja summadele.

3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

- ☒ ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist
- ☐ hõlmab kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta N ⁶⁸	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vrd punkt 1.6)			Kokku
Nimetage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

⁶⁸ N on aasta, mil alustatakse ettepaneku/algatuse rakendamist. „N“ asemel tuleb märkida esimene eeldatav rakendamise aasta (näiteks 2021). Sama tuleb teha ka järgnevate aastate puhul.

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- ☒ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele
- ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:
 - ☐ omavahenditele
 - ☐ muudele tuludele
 - palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu ☐

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksva aasta eelarves kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju ⁶⁹						
		Aasta N	Aasta N+ 1	Aasta N+ 2	Aasta N+3	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vrd punkt 1.6)		
Artikkel								

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).

⁶⁹ Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.